

Academia de Științe
a Moldovei

Institutul de Economie,
Finanțe și Statistică

Ministerul Economiei
al Republicii Moldova

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 7 (trim. III) 2012

ISSN 1857-3126

Chișinău

Supported by the European Union High Level Policy
Advice Mission to the Republic of Moldova

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan, Marcel Chistruga, Anatolii Rojco, Alexandru Fala, Tatiana Colesnicova, Victoria Clipa, Viorica Popa, Veronica Vragaleva, Alexandra Novac, Eugenia Lucașenco, Violeta Golea, Corina Gribincea, Zina Toaca

Această ediție a fost pregătită cu suportul acordat de Proiectul EUHLPAM, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD Moldova.

Echipa *TEM* este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a IEFS.

Publicația “Tendințe în Economia Moldovei” este o ediție trimestrială produsă cu asistența Misiunii Uniunii Europene de Consiliere în Politici Publice pentru Republica Moldova. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă punctul de vedere al Uniunii Europene.

© Institutul de Economie, Finanțe și Statistică al AȘM și ME

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul de Economie, Finanțe și Statistică
2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45
Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94
e-mail: iefs@iefs.md, web site: www.iefs.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	7
Rezumatul ediției	10
Capitolul I. PRODUCȚIA	16
Capitolul II. PREȚURI ȘI RATE DE SCHIMB	25
Capitolul III. FINANȚE	30
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	47
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	62
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	68
ANEXE STATISTICE	79

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Nicolae Timofti
Președintele Parlamentului	Marian Lupu
Prim-ministru	Vlad Filat
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați (Partidul Comuniștilor din Republica Moldova – 34, Partidul Liberal Democrat din Moldova – 31, Partidul Democrat din Moldova – 15, Partidul Liberal – 12, Deputați neafiliați – 9)
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 5 municipii (Chișinău, Bălți, Bender, Comrat, Tiraspol), UTA Gagauzia, Unitățile Administrativ-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilă	3559,5 mii locuitori
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%), etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (1 USD = 12,4568 MDL, 1 EUR = 15,6822 MDL)

ABREVIERI

ACECL	- Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	- Avantajul Comparativ Relevat
AGCS	- Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	- Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	- Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	- Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	- Preferințe Comerciale Autonome
BERD	- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BMA	- Biroul Migrație și Azil
BNP	- Bugetul Național Public
BNS	- Biroul Național de Statistică
BPA	- Bune practici agricole
BTC	- Bariere Tehnice în Comerț
CBN	- Certificatele Băncii Naționale
CE	- Comisia Europeană
CNPF	- Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	- Capital Normativ Total
CPE	- Coeficientul protecției efective
CSCI	- Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
CT	- Contingent Tarifar
DPI	- Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	- Drepturi Speciale de Tragere
EAD	- Echivalent ad-valorem
FMI	- Fondul Monetar Internațional
IEFS	- Institutul de Economie, Finanțe și Statistică
IHH	- Indicele Herfindahl-Hirschman
IMM	- Întreprinderi Mici și Mijlocii
IPC	- Indicele Prețurilor de Consum
IPP	- Indicele Prețului de Producție
IPPI	- Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	- Investiții Străine Directe
MAIA	- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

MDL	- Leu Moldovenesc
MF	- Ministerul Finanțelor
MSF	- Măsuri sanitare și fitosanitare
BNM	- Banca Națională a Moldovei
NCMF	- Națiunea cea mai Favorizată
NEER	- Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	- Coeficientul Protecției Nominale
ODIMM	- Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	- Organizația Internațională a Migrației
OMC	- Organizația Mondială a Comerțului
OMS	- Organizație de Microfinanțare
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
APC	- Acordul de Parteneriat și Cooperare
PIB	- Produsul Intern Brut
RC	- Rata de concentrare
REER	- Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	- Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	- Tendințe în Economia Moldovei
TN	- Transnistria
TVA	- Taxa pe Valoare Adăugată
UE	- Uniunea Europeană
USD	- Dolar SUA
UTA	- Unitate teritorial-administrativă
VAB	- Valoare adăugată brută

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE
ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Al treilea semestru al anului 2012 a fost caracterizat de un șir de evenimente atât pe plan politic, cât și economic și social.

21 iunie

Parlamentul Republicii Moldova a adoptat proiectele de lege cu privire la politica bugetar-fiscală pentru anul 2013 și rectificările la bugetul de stat pentru anul curent. Potrivit proiectului de lege privind rectificările la bugetul de stat pentru anul 2012, veniturile bugetare vor constitui în anul 2012 – 21,033 mlrd MDL, iar cheltuielile bugetare – 21,939 mlrd MDL. Astfel, față de bugetul aprobat inițial, statul estimează că va obține venituri cu 461 mln lei mai mici și va efectua cheltuieli cu 244 mil. MDL mai puține. Prin urmare, deficitul bugetar va fi cu 217 mil. MDL mai redus decât cel aprobat inițial.

18 iulie

Adunarea generală a acționarilor Gazpromului a adoptat un document conform căruia în perioada 2012-2014, circa 10,4 mlrd de metri cubi de gaze, în valoare de 3,9 mlrd USD vor fi livrați în Republica Moldova. Prețul mediu va constitui 375 USD pentru o mie de metri cubi, ceea ce semnifică o scădere cu 15 USD față de prețul actual de 390 USD. De asemenea, acest document arată că Moldovagaz va acorda în continuare servicii de transportare a gazelor pe teritoriul Moldovei în volum de cel puțin 70 mlrd metri cubi, pentru care Gazprom va achita 172 mil. USD.

15 august

Cabinetul de miniștri a aprobat Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020, precum și planul de acțiuni pentru implementarea obiectivelor Strategiei. Costul total de punere în aplicare a planului de acțiuni se ridică la suma de circa 362 mil. MDL. Din această sumă, circa 145,5 mil. MDL vor fi acoperiți din bugetul de stat, circa 45 mil. MDL – de către partenerii de dezvoltare, iar o sumă de aproximativ 171 mil. MDL rămâne deocamdată o necesitate financiară neacoperită. Prin implementarea acestei strategii, se urmărește crearea unui mediu de afaceri favorabil, promovarea culturii antreprenoriale în vederea susținerii IMM-urilor și asigurării coeziunii sociale. Drept indicatori de performanță, autoritățile și-au stabilit majorarea până în anul 2020 a numărului de IMM-uri de la 12 la 25 per 1000 locuitori, creșterea cotei numărului de angajați ai IMM-urilor de la 55% la 65% din numărul total de angajați și majorarea ponderii IMM-urilor în PIB de la 28% la 38%. Printre direcțiile prioritare enunțate în textul Strategiei sunt ajustarea cadrului normativ de reglementare la necesitățile dezvoltării IMM-urilor, îmbunătățirea accesului la finanțare, sporirea competitivității IMM-urilor și dezvoltarea parteneriatelor în afaceri.

22 august

Cancelarul german Angela Merkel a efectuat o vizită în Republica Moldova. În cadrul vizitei, a avut loc o întrevedere cu Prim-ministrul Republicii Moldova, Vlad Filat care a menționat importanța evenimentului respectiv și rolul deosebit pe care îl au investitorii germani în dezvoltarea economiei, evidențiind faptul că Republica Moldova este interesată în atragerea de noi investiții. La rândul său, cancelarul federal remarcă necesitatea continuării procesului de reforme început de Republica Moldova, menționând că aceasta va face țara noastră mai atractivă pentru potențialii investitori. De asemenea, Angela Merkel a promis autorităților moldovenești creșterea asistenței financiare. Astfel, în discursul său, cancelarul german a specificat creșterea asistenței bilaterale de la 4,5 la 15 mil. EUR. Totodată, UE se angajează să acorde Republicii Moldova anul viitor circa 122 mil. EUR în calitate de asistență.

29 august

Guvernul a aprobat proiectul de lege cu privire la ratificarea Acordului privind zona de liber schimb cu statele CSI. Un rezultat important al acestui accord l-ar constitui excluderea posibilității de aplicare a embargourilor de către țările CSI. Totodată, Acordul prevede scutirea de taxe la import și export pentru un șir de produse, care, ulterior, vor ajunge la consumatori la un preț mai mic.

10 septembrie

Guvernul Republicii Moldova a aprobat proiectul de lege cu privire la achitarea taxei de drum de către șoferii autoturismelor cu numere de înmatriculare străine. Se preconizează că banii acumulați din taxele achitate de posesorii autoturismelor cu numere de înmatriculare străine vor fi utilizați pentru reparația și întreținerea drumurilor naționale.

14 septembrie

A avut loc cea de-a 12-a rundă a negocierilor Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Discuțiile din cadrul runde de negocieri s-au axat pe continuarea definitivării Preambulului Acordului de Asociere, precum și ale Prevederilor sale Generale și Instituționale. Acestea la rândul său vizează modalitățile de organizare instituțională și funcțională a activităților de monitorizare de către ambele părți a implementării Acordului atât sub aspectul lansării de noi inițiative de cooperare între RM și UE, cât și al ajustării legislației naționale la standardele și principiile europene.

21 septembrie

În cadrul unei întrevederi a vicepreședintelui Băncii Europene pentru Investiții, Wilhelm Molterer cu Prim-ministrul Republicii Moldova Vlad Filat, a fost înaintată o solicitare de împrumut în sumă de 150 mil. EUR, de la Banca Europeană pentru Investiții, pentru reabilitarea a 176 km de drumuri naționale.

22 septembrie

Guvernul Statelor Unite ale Americii a donat instituțiilor medicale din Republica Moldova medicamente și dispozitive medicale în valoare de 12 mil. USD. Prim-ministrul Vlad Filat a subliniat faptul că Guvernul Statelor Unite ale Americii a susținut Republica Moldova și în anii precedenți prin ajutoare umanitare pentru sistemul de sănătate, care au constat în medicamente și servicii de calitate, în anii 1994, 2000 și 2008. Medicamentele și dispozitivele medicale oferite de partenerii americani sistemului sănătății din Republica Moldova urmează a fi distribuite instituțiilor medico-sanitare publice republicane, municipale și raionale din întreaga țară, în conformitate cu profilul și spectrul serviciilor medicale prestate și populația deservită.

24-26 septembrie

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a participat la cea de-a 67-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite.

26 septembrie

A fost aprobat Proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2013. Proiectul bugetului estimează că datoria de stat a Republicii Moldova nu va depăși 21,55 mldr MDL până la finele anului viitor, iar deficitul bugetar va constitui circa 875 mil. MDL. În anul 2013, se prognozează venituri în sumă de 22,737 mldr MDL, iar cheltuielile bugetare vor constitui aproximativ 23,611 mldr MDL. Fondul de subvenționare a producătorilor agricoli va fi alimentat de la buget cu 400 mil. lei, Fondul național pentru dezvoltare regională – cu 191,3 mil. MDL, Fondul rutier – cu peste 1 mldr

MDL. Se vor aloca de asemenea circa 200,5 mil. MDL pentru crearea și funcționarea Fondului pentru Eficiența Energetică.

27 septembrie

Consiliul de administrație al BNM a decis să mențină rata dobânzii de politică monetară la nivelul actual de 4,5%, precum și norma rezervelor minime obligatorii la nivelul actual de 14% din baza de calcul.

27 septembrie

Parlamentul Republicii Moldova a ratificat Acordul privind zona de comerț liber cu statele CSI.

28 septembrie

FMI a acordat Moldovei următoarea tranșă de 50 mil. De Drepturi Speciale de Tragere (DST), ceea ce este echivalentul a circa 77 mil. USD pentru completarea rezervelor valutare. Suma debursărilor din partea FMI în cadrul programului actual de 3 ani constituie 320 milioane de Drepturi Speciale de Tragere (DST), din suma aprobată inițial (în 29 ianuarie 2010) de 369,6 mil. DST (aproximativ 572,7 milioane dolari SUA). Suma tranșei aprobate este pusă la dispoziția autorităților imediat după aprobarea Consiliului director al FMI.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

În perioada ianuarie-septembrie a anului curent PIB a constituit în prețuri curente 65402 milioane MDL cu o diminuare față de perioada similară a anului precedent de 0,2%, ceea ce denotă o recuperare tardivă a economiei naționale. Această diminuare s-a obținut în urma reducerii producției în trimestrul III cu 1,7%. Această evoluție negativă s-a format în rezultatul situației economice create în zona euro, cât și secetei puternice din cele nouă luni fapt ce-a influențat negativ asupra sectorului fitotehnic, zootehnic, agroalimentar și a exporturilor.

Prețuri și rate de schimb

În primele nouă luni ale anului 2012 indicele prețurilor de consum a crescut cu 4,9%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. În trimestrul III al anului 2012, nivelul inflației a avut o dinamică ușor ascendentă – ritmul de creștere a prețurilor comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent a fost de 4,4%. Principala cauză care a determinat majorarea inflației a fost creșterea prețurilor produselor agro-alimentare (condițiile climaterice nefaste au cauzat reducerea producției agricole). În trimestrul IV ritmurile de creștere a prețurilor au cunoscut o evoluție neuniformă, coborându-se sub nivelul de 4% în lunile octombrie și noiembrie, iar în decembrie majorându-se la 4,1%.

Alți indici ai prețurilor, la fel au cunoscut creșteri:

- În primele nouă luni ale anului 2012 indicele prețurilor producției industriale s-a majorat cu 6%, comparativ cu perioada similară a anului trecut;
- În trimestrul III 2012 prețurile în construcții s-au majorat cu 11,3% comparativ cu perioada similară a anului precedent și își continuă ascensiunea, evoluție ce a demarat în trimestrul II al anului 2010;
- În primele nouă luni ale anului 2012, prețurile produselor agricole au crescut cu 11,3% comparativ cu perioada similară a anului trecut.

În primele nouă luni ale anului 2012 s-a înregistrat un curs mediu de 15,4 MDL/EUR, ceea ce reprezintă o apreciere a monedei naționale cu 6,3%, comparativ cu perioada similară anului 2011. În aceeași perioadă a anului 2012 cursul mediu al monedei naționale față de dolarul SUA a fost de 12,1 MDL/USD, dolarul SUA depreciindu-se cu 2,9 % comparativ cu perioada similară a anului 2011.

Finanțe publice

Examinând structura veniturilor BPN în primele nouă luni ale anului 2012 constatăm că partea dominantă continuă să fie formată din venituri fiscale (85,2 %), ponderea în cauză rămânând constantă comparativ cu perioada similară a anului precedent. Comparativ cu trimestrul III al anului 2011, veniturile fiscale în perioada corespondentă a anului 2012 au crescut cu 2 %, constituind 87,4 %.

Se menține tendința prevalării veniturilor indirecte în raport cu cele directe. Totodată, după cum s-a prognozat în ediția precedentă, se produc schimbări în acest raport odată cu majorarea, începând cu 01.01.2012, a cotei impozitului pe venitul persoanelor juridice de la 0% la 12% – fapt ce se face resimțit analizând ritmul de creștere a impozitului pe venit comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Făcând o analiză a structurii cheltuielilor din BPN în trimestrul III al anului 2012 se observă că partea predominantă continuă să cuprindă cheltuielile de ordin social (65,4 %), ponderea acestora majorându-se cu 4,4 puncte procentuale comparativ cu perioada similară a anului

precedent. O altă componentă importantă a cheltuielilor publice o reprezintă cheltuielile de ordin economic, ponderea cărora în perioada examinată a anului 2012 a reprezentat 16,8 % – pondere ce a crescut cu 3,6 puncte procentuale comparativ cu ponderea înregistrată în perioada similară a anului precedent.

Executarea bugetelor în primele nouă luni ale anului 2012 a rezultat în felul următor:

- deficit în mărime de 887,8 mil. MDL la bugetul de stat și de 67,7 mil. MDL la bugetul asigurărilor sociale de stat;
- excedent în mărime de 122,9 mil. MDL la bugetul unităților administrativ-teritoriale și de 26,9 mil. MDL la bugetul fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Modificarea soldului datoriei publice către finele trimestrului III al anului 2012 în comparație cu începutul anului este condiționată în cea mai mare măsură de majorarea soldului datoriei de stat cu 1 302,5 mil. MDL, după care urmează datoria BNM care s-a majorat cu 1 079,4 mil. MDL, datoria întreprinderilor sectorului public care s-a majorat cu 136,2 mil. MDL și într-o măsură mai mică a crescut datoria UAT cu 38,0 mil. MDL.

Conform datelor privind PIB-ul estimat pentru anul 2012, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 30 septembrie 2012, a constituit 23,4%, înregistrând o majorare nesemnificativă în raport cu perioada similară a anului precedent cu 0,1 %.

Ca evoluție, se observă tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilateral. În același timp, datoria de stat externă față de creditorii bilaterali și cei comerciali a continuat să scadă.

În raport cu perioada similară a anului precedent a fost înregistrată o diminuare a deservirii datoriei de stat externe cu circa 162,2 mil. MDL, sau cu aproximativ 21,5 %. Această evoluție a fost cauzată într-o măsură mai mare de diminuarea sumelor destinate rambursării principalului, dar și de diminuarea plăților pentru serviciul datoriei de stat.

Sectorul bancar

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2012, evoluția sectorului bancar al Republicii Moldova a consemnat o tendință pozitivă de dezvoltare. În același timp în contextul temperării activității economice și agravării crizei financiare în UE se face resimțită și în sectorul bancar prin înrăutățirea calității portofoliilor bancare (calitatea creditelor bancare).

Prin urmare, în primele nouă luni ale anului 2012, *creditele neperformante* în valoare absolută s-au majorat cu 24,3% față de începutul anului 2012 și au însumat 4890,1 mil. MDL. Iar la data de 30.09.2012, ponderea creditelor neperformante, în total credite a constituit 14,5% și a crescut cu 1,6 p.p., față de data 02.01.2012.

De la începutul anului 2012, *volumul creditelor noi acordate* a fost în continuă creștere, fiind resemțit și în luna septembrie a anului 2012. Astfel se observă o creștere a creditelor noi acordate de bănci, de la 1515,7 mil. MDL în ianuarie 2012, la 2151,1 mil. MDL în septembrie 2012, majorându-se cu 41%.

Pe parcursul anului 2012, se atestă o continuă scădere a *ratei dobânzii la creditele acordate în monedă națională*, tendință care s-a stabilizat și în luna septembrie 2012. În luna septembrie 2012 rata medie a dobânzii la creditele acordate în monedă națională a constituit un nivel de 12,5%, iar rata medie la depozite în lei, a ajuns la un nivel de 7,94%. Marja bancară la operațiunile în monedă națională a scăzut de la 5,51% în ianuarie 2012, până la un nivel de 4,72% în luna noiembrie 2012.

La sfârșitul lunii septembrie, *venitul net pe sistemul bancar* a constituit 797,9 mil. MDL și a crescut cu 22,7% mai mult față de perioada similară a anului precedent. Îmbunătățirea situației

se datorează majorării veniturilor din dobânzi, precum și excluderii defalcărilor destinate reducerilor pentru pierderi la active din calculul profitului.

Politica monetară

În decursul primelor nouă luni ale anului 2012 indicatorii monetari au înregistrat o dinamică ascendentă. Anticiparea evoluțiilor palide ale economiei naționale a condiționat relaxarea politicii monetare – pe parcursul primului trimestru al anului 2012 ratele instrumentelor politicii monetare au fost diminuate, în restul anului nivelul acestora a rămas constant.

În decursul perioadei mai- noiembrie 2012 BNM, și-a intensificat intervenția pe piața valutară. Pentru a deprecia leul moldovenesc în raport cu valutele de referință (în felul acesta eforturile de a stimula produsele exportate și stimulând competitivitatea mărfurilor autohtone) BNM a recurs la procurări de valută. Volumul maxim al procurărilor de valută s-a realizat în luna august, de pe piață fiind cumpărate 115,9 mil. USD. Ulterior BNM și-a diminuat volumul procurărilor pe piața valutară.

Sectorul extern

Pe parcursul anului 2012 am putut asista la o temperare a influxurilor valutare externe. Evoluțiile modeste ale acestora au fost condiționate, preponderent, de situația economico-financiară a țărilor europene caracterizată printr-un grad înalt de incertitudine, dar și de unii factori de ordin intern (de ex. anul agricol nefavorabil).

Investițiile străine directe nete efectuate în economia națională au constituit doar 58,5 mil. USD în primele 9 luni ale anului, consemnând astfel o reducere cu 71% față de perioada similară a anului precedent. Mai mult ca atât, nivelul investițiilor străine în această perioadă s-a plasat chiar la un nivel inferior celui înregistrat în primele trei trimestre ale anului 2009, marcând o valoare de două ori mai mică. Involuția investițiilor s-a datorat performanței reduse a investițiilor efectuate în capitalul social, dar și a veniturilor reinvestite și a creditelor intrafirmă care au înregistrat o tendință negativă de creștere.

În primele trei trimestre ale anului 2012 s-a înregistrat și o temperare a ritmurilor de creștere a remiterilor efectuate în economia națională atât față de perioadele precedente, cât și de perioadele similare din anul 2011. Valoarea remiterilor în ianuarie-septembrie 2012 a constituit 1289,8 mil. USD, înregistrând o creștere de 9,9% față de perioada similară a anului 2011, aceasta fiind susținută cu precădere de dinamica transferurilor bănești efectuate din Federația Rusă, care au sporit cu 17,7%. Tendința dată a condiționat sporirea ponderii Federației Ruse în total remiteri de la 57,8% în ianuarie-septembrie 2011 la 62% în p.s. a anului 2012. Luând în considerație că transferurile de mijloace bănești efectuate din străinătate în favoarea persoanelor fizice au avut, o evoluție volatilă pe parcursul perioadei ianuarie-noiembrie a anului 2012, situația rămâne a fi incertă privind dinamica lor în anul curent.

Evoluția comerțului exterior în perioada iulie-septembrie 2012 a continuat tendința descrescătoare înregistrată de la începutul anului. Astfel, după o creștere a fluxurilor comerciale externe cu bunuri cu 37,3% în anul 2011, în 2012 tendințele de creștere s-au temperat vizibil. După o sporire cu doar 9% în trimestrul I, în trimestrele ce au urmat acestea au marcat un regres de 0,3% și, corespunzător, 4,8%.

De la începutul anului până în luna septembrie, valoarea tranzacțiilor comerciale externe a fost de 5282 mil. USD, cu 43,4 mil. USD mai mult (0,8%) față de aceeași perioadă a anului 2011. Valoarea exporturilor a fost de 1548,4 mil. USD, iar importurile de 3733,6 mil. USD sporind cu 0,2% și, respectiv, 1,1%. Reducerea creșterii exporturilor în tandem cu cea a importurilor a condiționat o păstrare a nivelului deficitului comercial, care s-a situat la 2,2 mld. USD, iar gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a fost de 41%.

Factorii principali care au determinat dinamica slabă a comerțului în primele 9 luni ale anului sunt: anul agricol nefavorabil care a condiționat reducerea exporturilor unor categorii de produse (preponderent semințe oleaginoase și cereale), care dețin o pondere însemnată în exporturile moldovenești; înrăutățirea situației economico-financiare în țările UE și reducerea cererii acestora pentru bunurile importate.

Mediul de afaceri

Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în Registrul de stat au fost trecute în trimestrul III 2012 1378 de întreprinderi noi. Numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat a scăzut în trimestrul III 2012 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, indicele constituind 89%. De asemenea, numărul întreprinderilor înregistrate în trimestrul III, 2012 a atins o valoare mai mică comparativ cu trimestrele precedente ale aceluiași an, micșorându-se cu 8% față de trimestrul II.

Numărul întreprinderilor radiate în trimestrul III 2012 a constituit 845 de unități sau cu 2% mai puțin decât în aceeași perioadă a anului precedent.

În perioada ianuarie-septembrie 2012, au fost înregistrate 2798 întreprinderi noi în oficiul teritorial Chișinău, ce constituie 60,3% din total întreprinderi înregistrate în primele 9 luni ale acestui an. 71,9 % din numărul de întreprinderi radiate în perioada ianuarie-septembrie 2012 sunt din afara Chișinăului.

Potrivit datelor Biroului Național de Statistică în lunile ianuarie-septembrie 2012 s-a înregistrat o creștere cu 2,2% (în prețuri comparabile) a venitului din vânzări la întreprinderile cu genul principal de activitate comerțul cu amănuntul față de perioada similară a anului 2011.

Cifra de afaceri la întreprinderile cu genul principal de activitate comerțul cu ridicata (în prețuri curente) a înregistrat o creștere cu doar 1,0% în perioada ianuarie-septembrie 2012 comparativ cu perioada similară a anului precedent.

În perioada ianuarie-septembrie 2012, indicele valoric al cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate populației s-a majorat cu 4,7% (în prețuri comparabile) față de perioada similară a anului 2011.

Cât privește indicele valoric al cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate în special întreprinderilor, în ianuarie-septembrie 2012 s-a înregistrat o creștere cu doar 0,1% (în prețuri curente) față de perioada similară a anului 2011.

Sectorul social

Situația demografică. Numărul populației stabile a Republicii Moldova potrivit situației din 1 ianuarie 2012 a constituit 3559,5 mii pers. Populația pe medii: populația urbană – 1485,7 mii pers., sau 41,7% din numărul total al populației; populația rurală – 2073,8 mii pers., sau 58,3%; populația pe sexe: bărbați – 1711,7 mii pers. sau 48,1%, femei – 1847,8 mii pers. sau 51,9%. Coeficientul îmbătrânirii populației a constituit 14,8. În ianuarie-septembrie 2012, numărul *născuților-vii* total pe republică a constituit 29649 pers. Rata natalității a constituit 11,1 pers. la 1000 de locuitori. Numărul celor *decedați* total a constituit 29528 pers. Rata mortalității a constituit 11,1 pers. la 1000 de locuitori. Numărul *copiilor decedați în vârstă sub 1 an* a constituit 260 pers. sau 8,8 decedați în vârstă sub 1 an la 1000 *născuți-vii*. *Sporul natural* a populației a fost de 0,05 pers. la 1000 locuitori. Numărul *căsătoriilor* total a constituit 17864 sau 6,7 *căsătorii* la 1000 de locuitori și a scăzut cu 4,1% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Numărul *divorțurilor* total pe republică constituie 7707 sau 2,9 *divorțuri* la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 4,7% comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Migrarea populației. În *ianuarie-septembrie* 2012 permis de ședere au obținut 1819 de cetățeni străini și 303 repatriați. În structura imigranților după scopul sosirii au dominat cei imigrați de familii – 40,6%, la muncă – 37,9%, cetățeni imigrați la studii – 4,4%, din alte cauze – 17,2%. După țara de emigrare, cetățenii străini sunt imigranți din: România, Ucraina, Federația Rusă, Turcia, Statele Unite ale Americii, Italia, Portugalia, Germania, alte țări.

Piața forței de muncă. În trimestrul III 2012 *populația economic activă* a Republicii Moldova a constituit 1286,9 mii pers., fiind în descreștere cu 4,5% (-60,3 mii) față de T.III 2011. Structura populației active s-a modificat după cum urmează: ponderea populației ocupate a crescut de la 94,7% la 95,2%, iar ponderea șomerilor s-a micșorat de la 5,3% la 4,8%. *Rata de activitate a populației de 15 ani și peste* a constituit 43,1%, fiind în descreștere față de valoarea trimestrului respectiv al anului precedent – 45,3%. *Populația ocupată* a constituit 1224,7 mii pers., micșorându-se cu 4,0% față de T.III 2011. *Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste* a fost de 41,1%, înregistrând o scădere de 1,8 p.p. în comparație cu T.III 2011. *Numărul șomerilor*, estimat conform metodologiei Biroului Internațional al Muncii a fost de 62,2 mii, fiind cu 8,8 mii mai mic față de T.III 2011. Șomajul a afectat într-o proporție mai mare bărbații – 62,0% din total numărul de șomeri, la fel și persoanele din mediul urban – 68,5%. *Rata șomajului* la nivel de țară a înregistrat valoarea de 4,8%, fiind mai mică față de T.III a.2011 (5,3%). Rata șomajului la bărbați și la femei a înregistrat următoarele valori: 5,9% și 3,7%. Disparități semnificative s-au înregistrat între rata șomajului în mediul urban – 7,3%, față de mediul rural – 2,8%. În rândurile tinerilor (15-24 ani) rata șomajului a constituit 12,7%. În categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea 10,0%.

Veniturile disponibile ale populației. În trimestrul III anului 2012, *veniturile disponibile* ale populației au constituit 1507,3 MDL în medie pe o persoană lunar, cu o creștere de 2,3% față de perioada similară a anului precedent. În termeni reali, veniturile populației au înregistrat o descreștere de 2,0%. Indicele prețurilor de consum în T.III 2012 față de T.III 2011 a constituit 104,4%.

Cheltuielile de consum ale populației. *Cheltuielile medii lunare de consum* ale populației în trimestrul III 2012 au constituit în medie pe o persoană 1675,3 MDL, fiind în creștere față de aceeași perioadă a anului precedent cu 3,2%. În termeni reali populația a cheltuit în medie cu 1,1% mai puțin comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Remunerarea muncii. Câștigul salarial mediu nominal brut din economia națională în *ianuarie-septembrie* 2012, potrivit BNS al RM, a constituit de 3426,3 MDL, înregistrând o creștere cu 9,3%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. În luna septembrie 2012, câștigul salarial mediu nominal brut a fost de 3421,5 MDL, înregistrând o creștere cu 8,3% față de luna septembrie 2011. Câștigul salarial mediu nominal brut din economia națională în luna octombrie 2012 a constituit de 3482,3 MDL, înregistrând o creștere cu 10,1%, comparativ cu perioada respectivă a anului precedent.

Minimul de existență. Mărimea minimului de existență în trimestrul III 2012 a constituit în medie pentru o persoană 1456,9 MDL, fiind în creștere față de T.III 2011. Majorarea minimului de existență este determinată preponderent de creșterea prețurilor, în special la produse alimentare. Totodată, valoarea minimului de existență este practic la nivelul T.II al anului curent.

Pe medii de reședință minimul de existență se caracterizează prin valori mai mari pentru mediul urban – 1563,9 MDL sau cu 13,3% mai mult comparativ cu mediul rural – 1380,3 MDL. Pe categorii de populație, valoarea maximă a minimului de existență revine populației în vârstă aptă de muncă – 1531,9 MDL, și în special bărbaților – 1614,9 MDL.

Protecția socială a populației. Conform datelor preliminare a Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul *pensionarilor* aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 octombrie 2012 a constituit 645,7 mii pers. sau cu 10,5 mii persoane mai mult comparativ cu 1 octombrie

2011. Mărimea medie a *pensiei* (indexate) lunare stabilite a constituit 957,9 MDL, fiind în creștere cu 9,6% față de 1 octombrie 2011.

Ocrotirea sănătății. Potrivit informației preliminare a Ministerului Sănătății, morbiditatea populației de unele boli infecțioase în ianuarie-septembrie 2012 se caracterizează prin majorarea cazurilor de îmbolnăviri de hepatite virale 120 cazuri sau 3,4 cazuri la 100 mii locuitori, prin infecții intestinale acute 15396 cazuri sau 432,5 cazuri la 100 mii locuitori, tuberculoză a organelor respiratorii 2448 cazuri sau 68,8 cazuri la 100 mii locuitori, și a cazurilor de varicelă – 6979 cazuri sau 196,0 cazuri la 100 mii locuitori. Totodată, au fost înregistrate mai puține cazuri de îmbolnăviri prin gripă (210 cazuri față de 4567 cazuri în ianuarie-septembrie 2011) și a infecțiilor acute ale căilor respiratorii cu localizări multiple – 137,4 mii cazuri față de 179,1 mii cazuri în ianuarie-septembrie 2011.

Învățământ. Rețeaua învățământului superior, în anul de studii 2012/13, este formată din 34 unități, inclusiv 19 instituții de stat și 15 – nestatale. La începutul anului de studii 2012/13 numărul de studenți a constituit 102,5 mii pers. (exclusiv cei străini) sau cu 1,4% mai puțin față de anul de studii precedent. Reducerea numărului de studenți a fost determinată de scăderea contingentului de studenți în instituțiile de stat. În medie la 10 mii locuitori revin 288 studenți în instituțiile de învățământ superior. Distribuția numărului de absolvenți licențiați pe domenii generale de studiu în anul 2012 relevă faptul că în general activitățile ingineresti rămân a fi inferioare față de științele economice și educație, în schimb numărul absolvenților cu profil ingineresc este practic la nivelul celor care au absolvit dreptul. În instituțiile de învățământ superior și-au desfășurat activitatea didactică 6,0 mii pers. (personal de bază) sau cu 2,3% mai puțin comparativ cu anul de studii 2011/12. *Personalul didactic* cu grad științific a constituit 2,7 mii pers., inclusiv 2,3 mii doctori în științe și 0,4 mii doctori habilitați. În afară de aceasta, personalul didactic auxiliar, în componența cărora intră laboranții, tehnicienii și bibliotecarii, număra 2,9 mii pers.

Infracțiuni. În ianuarie-septembrie 2012 s-au înregistrat 26,0 mii infracțiuni. Din total infracțiuni circa două treimi sunt înregistrate în localitățile urbane. În medie la 10 mii locuitori revin 73 infracțiuni înregistrate în această perioadă. Cel mai mare nivel de infracționalitate a fost înregistrat în municipiile Chișinău și Bălți. Un nivel înalt al criminalității a fost înregistrat și în raionul Criuleni, iar cel mai redus nivel în raionul Fălești.

Capitolul I

PRODUCȚIA

În perioada ianuarie-septembrie a anului curent PIB a constituit în prețuri curente 65402 milioane MDL cu o diminuare față de perioada similară a anului precedent de 0,2%, ceea ce denotă o recuperare tardivă a economiei naționale. Această diminuare s-a obținut în urma reducerii producției în trimestrul III cu 1,7%. Această evoluție negativă s-a format în rezultatul situației economice create în zona euro, cât și secetei puternice din cele nouă luni fapt ce-a influențat negativ asupra sectorului fitotehnic, zootehnic, agroalimentar și a exporturilor.

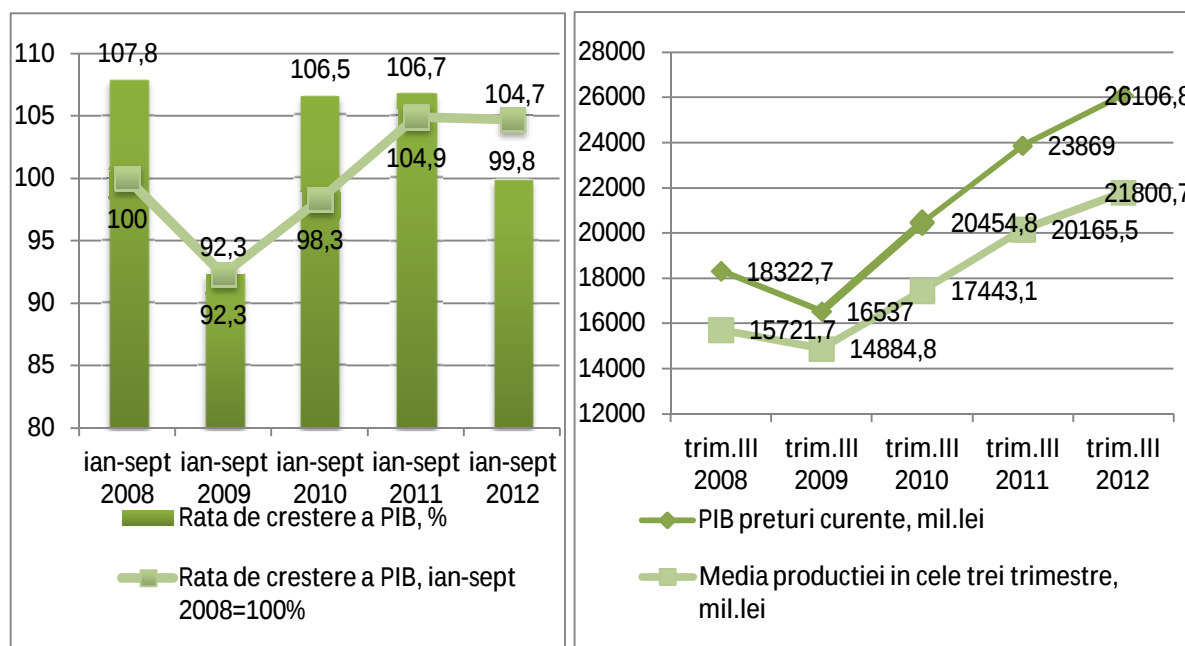

Figura 1. Rata de creștere a PIB-ului f-a-p, 2008-2012%

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

1.1. Produsul intern brut pe categorii de resurse

În perioada ianuarie-septembrie, componentele PIB pe categorii de resurse au suferit unele schimbări pozitive cât și negative. Comparativ cu perioada similară a anului precedent impozitele nete pe produs au condiționat o creștere de 1,2% cu un grad de influență la creșterea PIB de 0,2%, în timp ce VAB obținută la nivelul sectoarelor economice a fost în descreștere cu 0,5%.

În perioada analizată ritmul de creștere a VAB obținute în sectorul de bunuri s-a diminuat cu 8,1%, în urma reducerii valorii adăugate brute în sectorul agricol cu 20,2%, însă în trimestrul III situația a fost și mai acută unde producția agricolă s-a diminuat cu 30%.

Valoarea adăugată brută la nivelul sectorului servicii s-a majorat în această perioadă cu 2,7% datorită creșterii serviciilor oferite în sectorul comerț cu ridicata cu 4,2%, tranzacții imobiliare cu 4,5% și activităților financiare cu 2,9%.

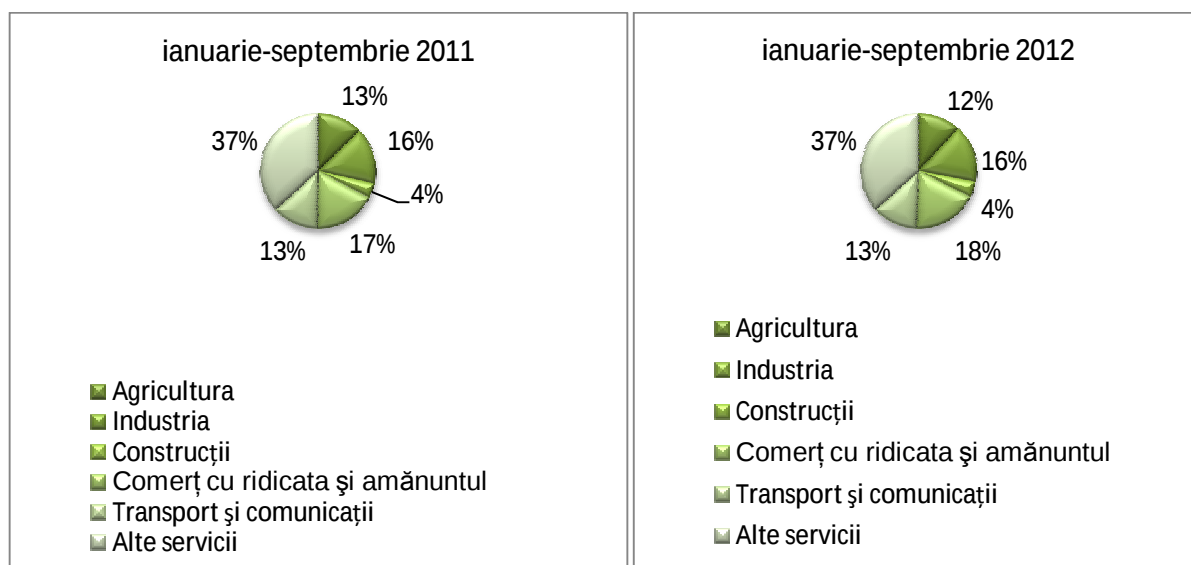

Figura 1.1. Structura VAB pe categorii de resurse, în perioada ianuarie-septembrie 2011-2012, %.

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

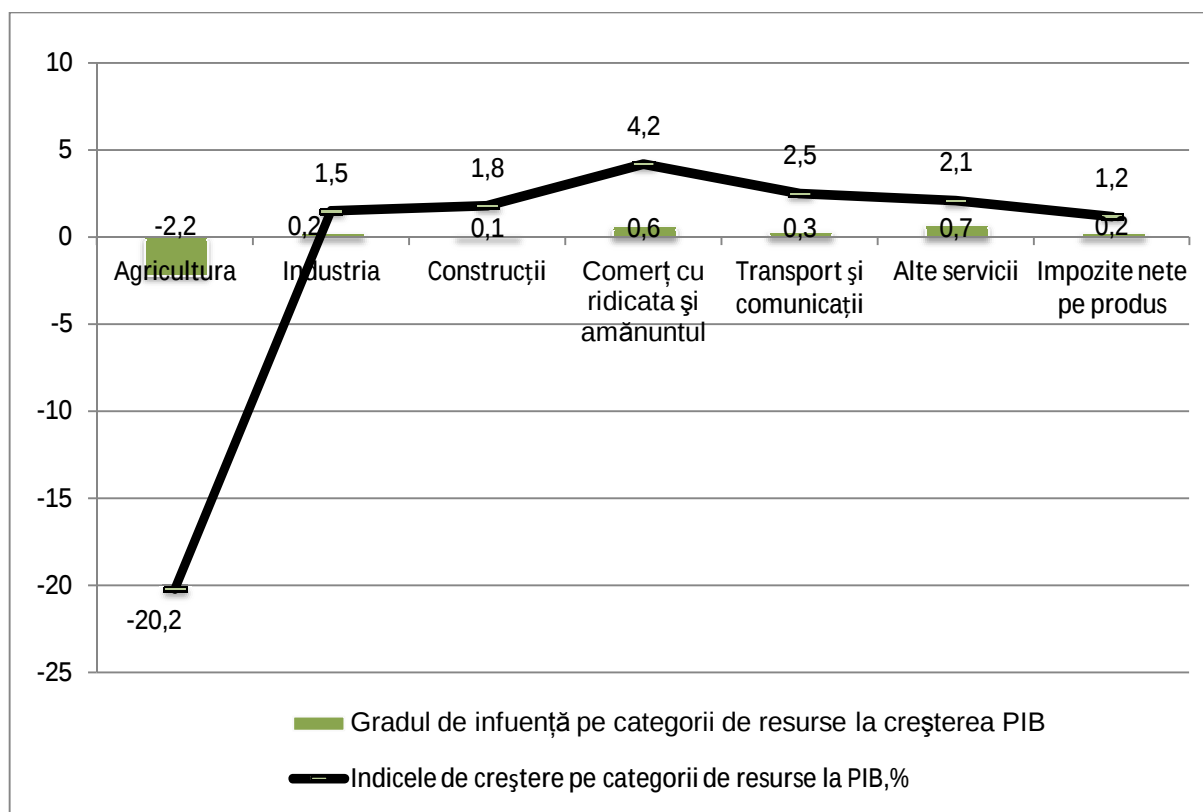

Figura 1.2. Evoluția indicelui și gradului de influență pe categorii de resurse în ianuarie-septembrie 2012, %.

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Produsul intern brut pe categorii de utilizări

Pe parcursul perioadei cuprinse în cercetare ponderea consumului final în PIB a fost în creștere cu 19,5%, mai mult față de ianuarie-septembrie 2011 cu un grad de influență asupra creșterii economice de 1%. Această influență pozitivă s-a datorat în primul rând consumului final al gospodăriilor de 1,1% în defavoarea celui al administrației publice și privat.

Deși variația stocurilor în primele nouă luni nu a fost dramatică, contribuția la formarea brută de capital a fost semnificativ cu un grad de influență de 0,1% în schimb ce formarea brută de capital fix a fost în creștere față de perioada similară a anului precedent cu 0,1% însă influența asupra PIB fiind de 0%.

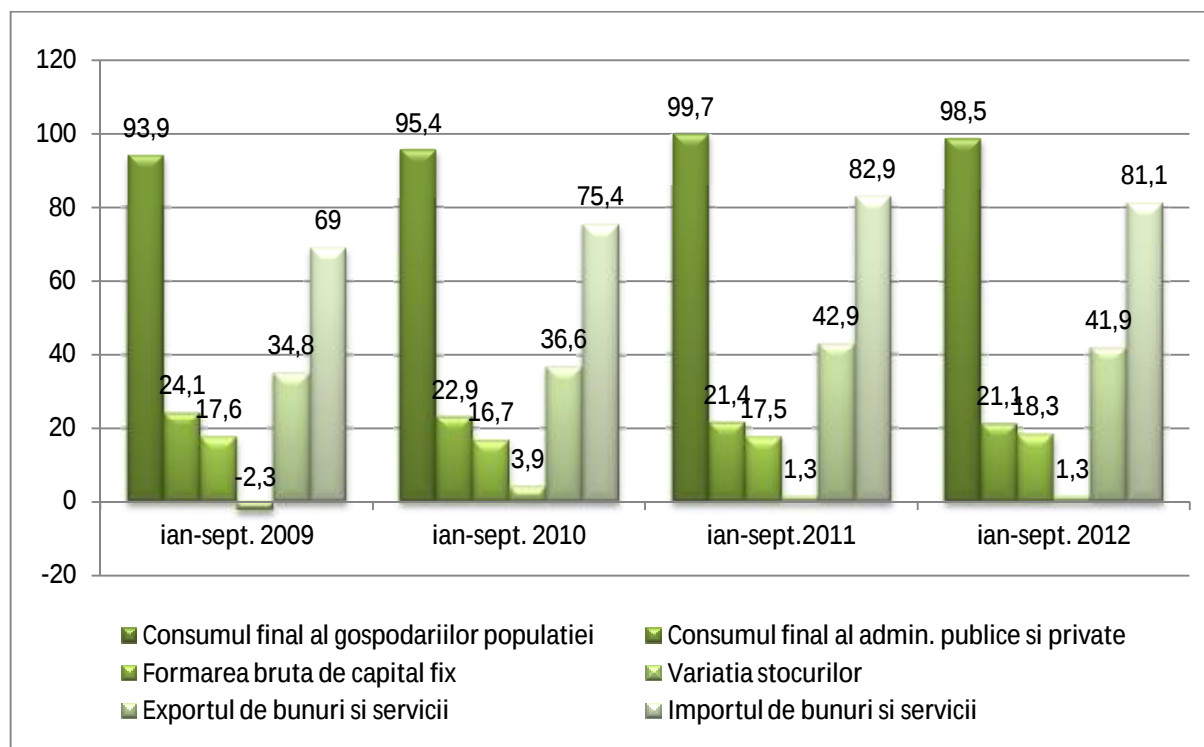

Figura 1.3. Structura PIB pe categorii de utilizări, ianuarie-septembrie 2009-2012, %.
Sursa: Calculele autorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

În perioada menționată contribuția exportului de bunuri și servicii cât și cea a importurilor a fost una pozitivă pentru majorarea creșterii economice din acest an, respectiv cu 5,1% și 4,3%, însă ca de obicei, creșterea importurilor este mai mare ca cea de exporturi conducând la formarea unui export net de bunuri și servicii negativ de 25665 mil. MDL prețuri curente. Cererea internă continuă să fie o componentă principală în formarea PIB, însă este în descreștere față de perioada similară a anului precedent cu 0,7p.p., astfel ponderea scăzând până la nivelul de 139,2%. Reducerea se datorează diminuării consumului final efectuat de către instituțiile fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației cu 9%.

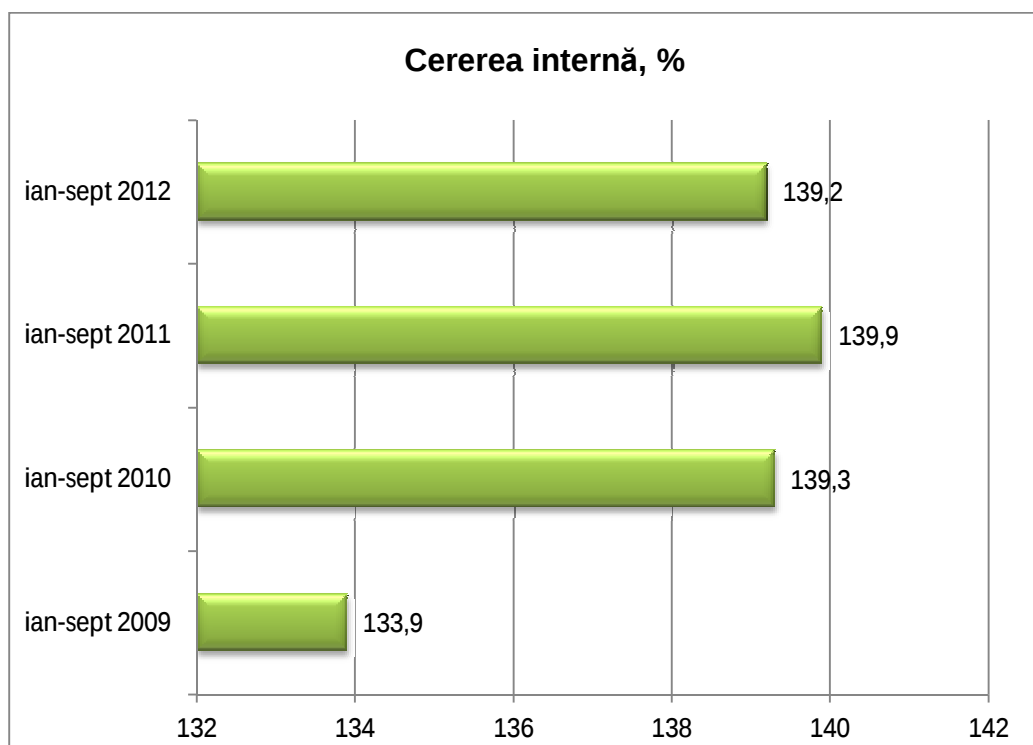

Figura 1.4. Ponderea cererii interne în PIB, ianuarie-septembrie 2009-2012, %.
Sursa: Calculele autorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

Producția de bunuri și servicii

Industria

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului curent producția industrială a înregistrat o reducere de 1,8% față de perioada similară a anului precedent. Această diminuare se datorează de micșorarea producției de energie electrică și termică față de perioada similară a anului precedent cu 3,8%. O evoluție pozitivă de 4,1% a fost obținută de industria extractivă.

Producția livrată în această perioadă a constituit 20866,6 mil. MDL, depășind producția fabricată cu 272,9 mil. MDL sau 1,3%. Ponderea cea mai mare pe piață o mențin livrările la nivel intern în mărime de 68,8%, iar cea externă 31,2%.

Se evidențiază o creștere constantă a produselor din carne și prelucrarea cărnii cu 16,8%, fabricarea uleiurilor și grăsimilor vegetale și animale 19,8%, fabricarea produselor lactate 7,8% care în orice perioadă a anului variază în intervalul de creștere (7,5-7,8%), indiferent de factorii de producție care sunt utilizați și de originea lor – importuri sau producția internă, concomitent creșteri au fost semnalate și asupra produselor textile 6,8%. Producerea vinului a crescut cu 3,9% comparativ cu perioada similară a anului precedent datorită factorilor sezonieri de colectare și prelucrare a strugurilor în trimestrul III.

Tendențe de reducere a producției față de perioada similară a anului precedent sunt evidențiate asupra producției de îmbrăcăminte și repararea blănelor (-24,2%), fabricarea cartonului și hârtiei (-14,3%), fabricarea produselor de morărit (-31,6%), fabricarea produselor de tutun (-19,6%) cât și a produselor din industria metalurgică, în special fabricarea mașinilor și echipamentelor (-15,8%), una din cauze fiind lipsa de specialiști calificați.

Creșteri sunt semnalate la producția de mașini și aparate electrice cu 32,7%, producția de aparatură și instrumente medicale 41,1%.

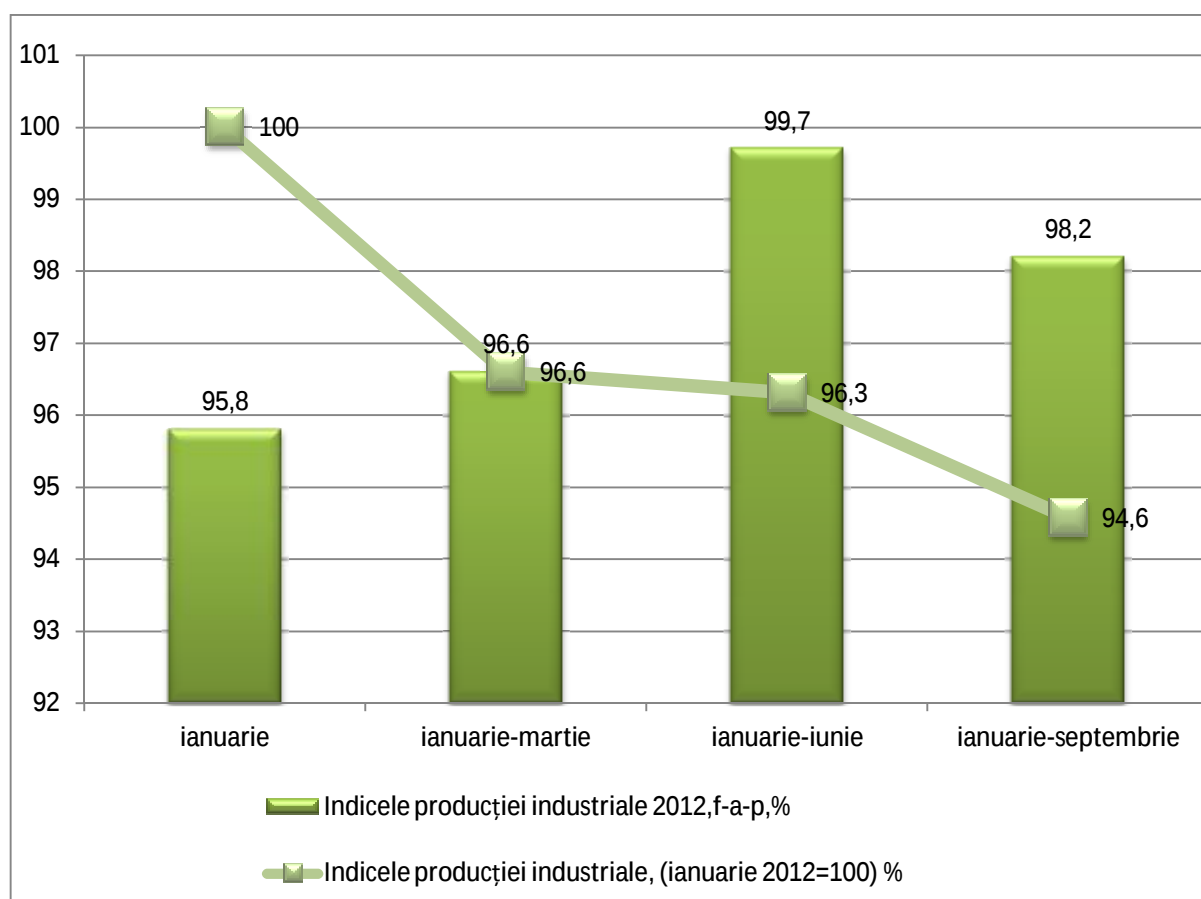
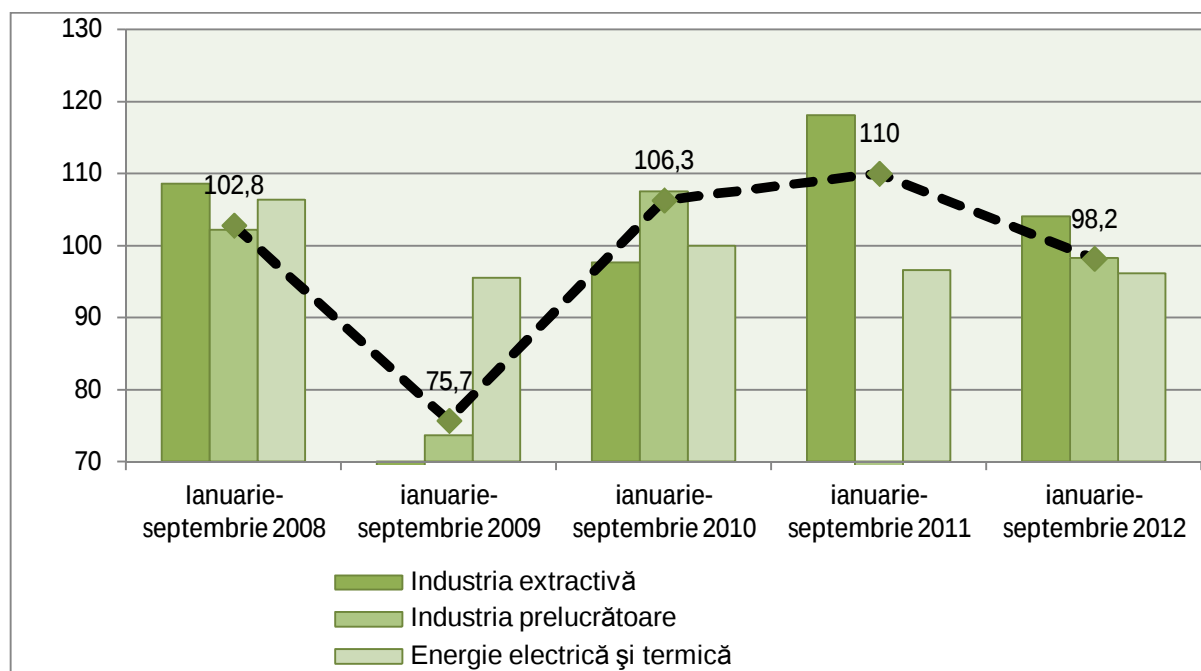

Figura 1.5. Evoluția indicelui producției industriale în ianuarie-septembrie 2008-2012, %.

Sursa: Calculul autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

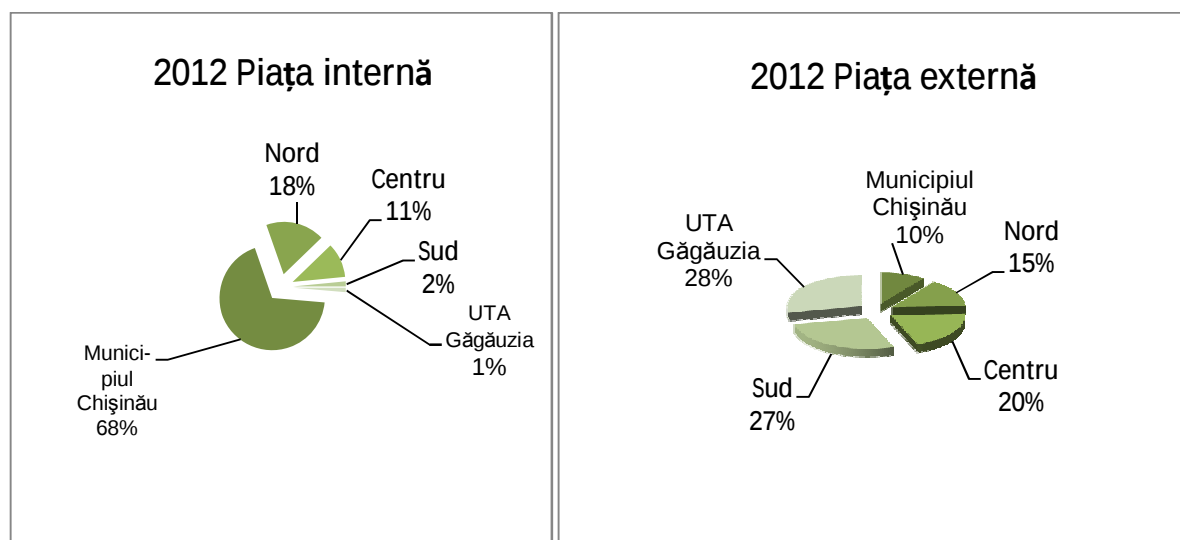

Figura 1.6. Ponderea producției livrate pe piața internă și externă pe regiuni de dezvoltare în perioada ianuarie-septembrie 2012, %.

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Agricultura

În primele nouă luni ale anului curent în RM s-a obținut un volum al producției agricole în mărime de 14067 mil. MDL, micșorându-se față de perioada similară a anului precedent cu 21,6%, reflectând o situație destul de critică la nivel național cât și la nivel de întreprinderi agricole.

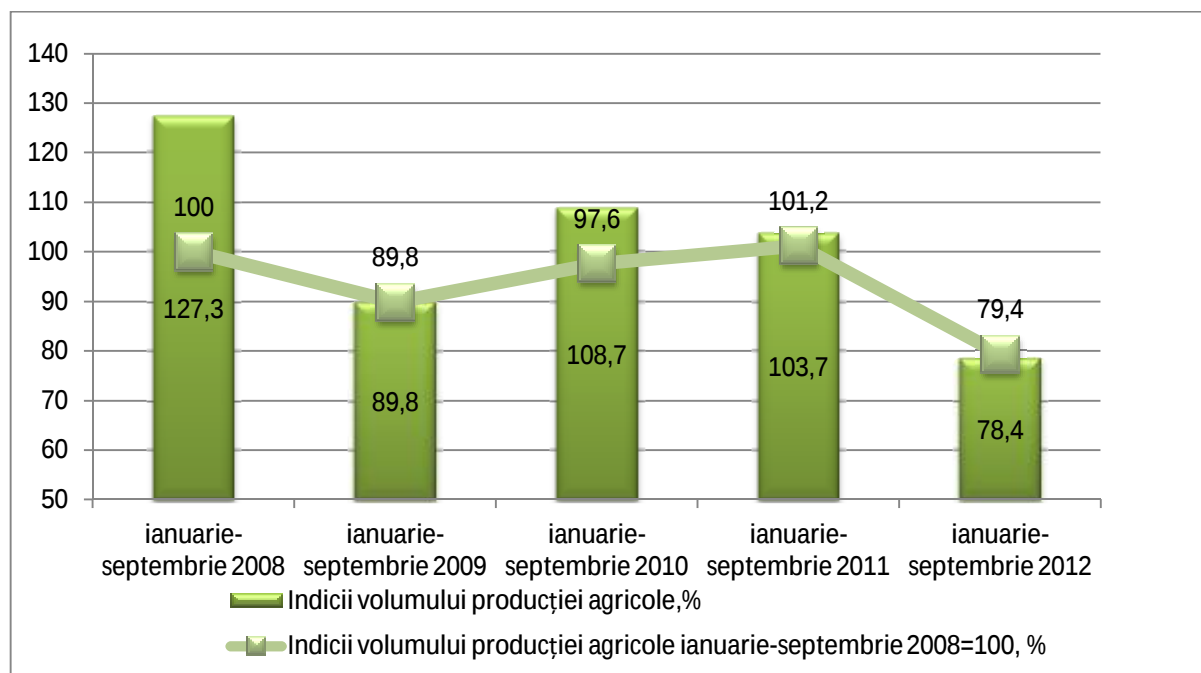

Figura 1.7. Evoluția indicilor producției agricole în perioada ianuarie-septembrie 2008-2012, %.

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Situația creată a fost influențată în special de recesiunea din sectorul vegetal care s-a micșorat considerabil față de perioada similară a anului precedent cu 33,1%, urmată de producția animalieră cu 0,3%. Această reducere semnificativă a fost obținută în urma diminuării roadei

medie la hectar de cereale și leguminoase cu 35%, în special cea de porumb de boabe cu 70%, urmată de grâu de toamnă și primăvară cu 39%, comparativ cu perioada similară a anului 2011.

După cum s-a menționat mai sus producția animalieră s-a diminuat în această perioadă cu 0,3%, datorită reducerii producției de lapte și de ouă în gospodăriile populației, respectiv cu 5,2% și 16,5% și în cadrul întreprinderilor agricole cu 0,5%, astfel producătorii confruntându-se cu probleme sistemice în procesul producției. În special, s-au înregistrat creșteri asupra numărului de vite și păsări în masă vie cu 3,3% și cel al porcinelor cu 1,9%, ovine și caprine cu 5,3%.

Investiții în active materiale pe termen lung

În primele nouă luni ale anului curent investițiile totale în active materiale pe termen lung au însumat 8328 mil. MDL mai puțin față de perioada similară a anului precedent cu 0,7%, datorită diminuării investițiilor asupra utilajelor și a mijloacelor de transport respectiv cu 3,7%. Pe poziții pozitive s-au situat investițiile realizate asupra lucrărilor de construcții și montaj și a altor lucrări cu 0,8% și 22,8%.

În cea mai mare parte investițiile totale au fost efectuate de către sectorul privat în mărimi nominale de 3382 mil. MDL, însă comparativ cu perioada anului precedent s-au diminuat cu 9,4%, concomitent, investițiilor efectuate de sectorul public pe țară le-a revenit o creștere de 27,9%.

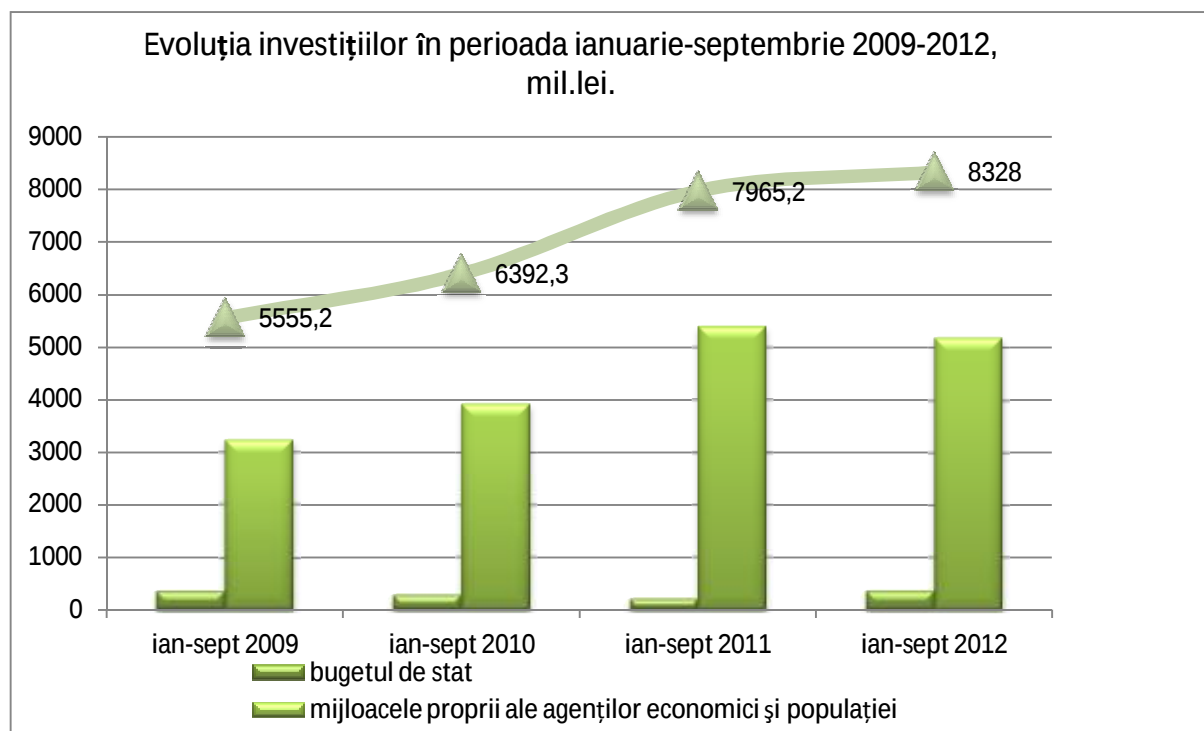

Figura 1.8. Evoluția investițiilor în perioada ianuarie-septembrie 2009-2012, mil.lei.
Sursa: Conform datelor Biroului Național Statistică.

Volumul lucrărilor în antrepriză executate în perioada analizată au fost în mărime de 2813,4 mil. MDL mai puțin față de ianuarie-septembrie 2011 cu 3,6%. Pe elemente de structură predomină construcțiile noi, urmată de lucrările de întreținere și reparații curente. Pe obiecte de construcții s-au majorat investițiile asupra clădirilor rezidențiale cu 3,5%, și de construcțiile ingineresti cu 2,1%.

Comerț și servicii

În ianuarie-septembrie a anului 2012 serviciile au avut progres pozitiv, de altfel susținând întreaga producție a Republicii Moldova. Volumul cifrei de afacere la întreprinderile cu activitatea principală de acordare a serviciilor de piață prestate populației au crescut cu 5,2%, concomitent s-a majorat și volumul cifrei de afacere în comerțul cu amănuntul cu 1,0%, însă evoluția comerțului cu amănuntul în luna septembrie fiind în descreștere cu 1,5%, aceste ramuri fiind cele mai importante surse de creștere în sectorul dat. O influență mai mică o au serviciile de piață prestate întreprinderilor care au înregistrat o creștere de 0,2%.

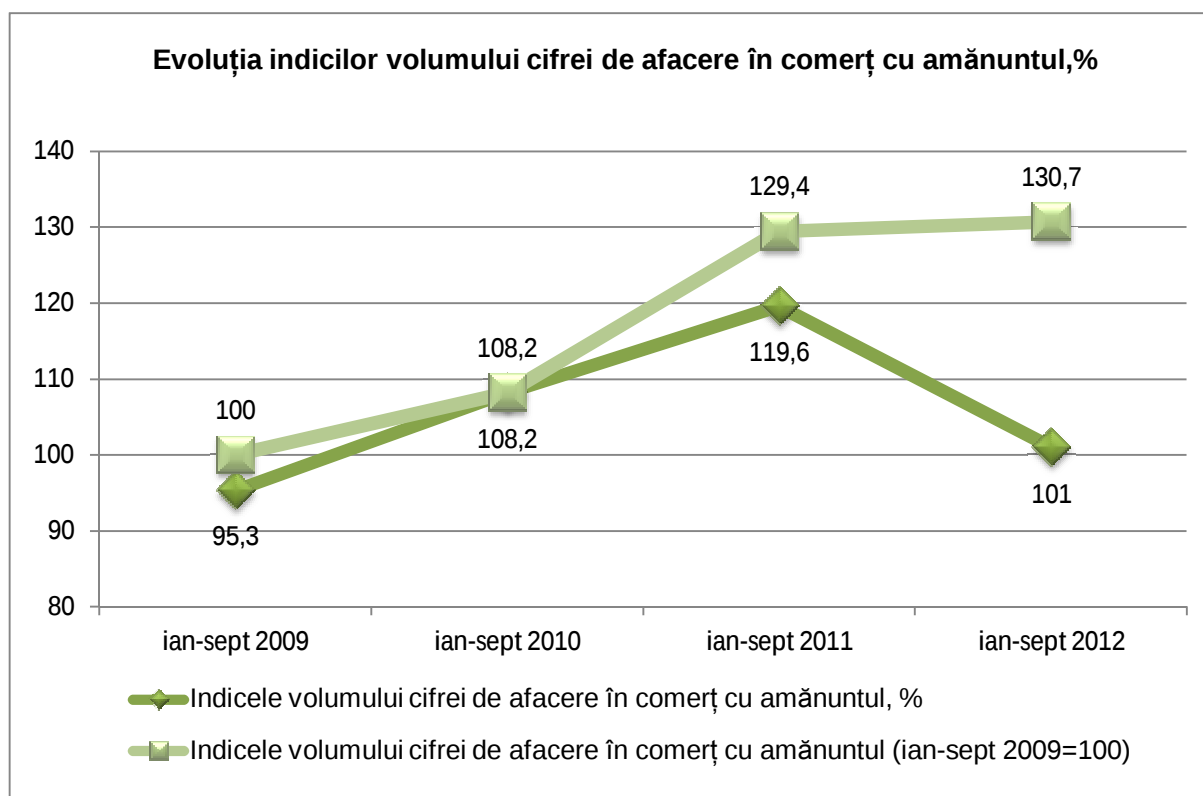

Figura 1.9. Evoluția indicilor volumului cifrei de afacere în comerț cu amănuntul, %
Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Transportul

În perioada analizată întreprinderile care au ca activitate principală transportarea mărfurilor, au transportat mărfuri în volum de 6913,3 mii tone sau cu 4,2% mai puțin față de perioada similară a anului precedent. Micșorarea volumului mărfurilor transportate s-au evidențiat la întreprinderile de transport feroviar și fluvial, respectiv cu 13,3% și 8,5%. În perioada ianuarie-noiembrie au fost transportate mărfuri în volum de 9121,2 mii tone mai mult cu 2,3% față de ianuarie-noiembrie anul curent.

Ponderea cea mai mare a pasagerilor transportați pe tipuri de transport în primele nouă luni este menținută de autobuze și microbuze cu 49,4%, urmată de troleibuze cu 46,9%, cea mai mică fiind condiționată de transportul fluvial cu o pondere de 0,1%.

Turismul

În perioada ianuarie-iunie agențiile de turism au oferit servicii, în creștere față de perioada similară a anului precedent cu 4,8%. Majorări semnificative au fost înregistrate la nivelul turismului emițător cât și cel receptor, respectiv cu 17,3% și 12,3 %, însă deplasarea rezidenților peste hotare a depășit nivelul celor care au sosit pe teritoriul RM cu 7,1%. Ponderea cea mai

mare a excursioniștilor moldoveni în străinătate a fost în Bulgaria 38,2%, Turcia 35,3% și România 6,9%, creșterea a fost determinată de factorii sezonieri și perioada concediilor.

Comunicații

În trimestrul trei pe piața serviciilor de internet și transmisie de date s-a înregistrat un volum al vânzărilor de 202,05 mil. MDL fiind în creștere față de trim. III 2011 cu 18,8%. Cele mai mari vânzări au fost înregistrate la companiile S.A. Moldelecom, Starnet, Orange. Cota de piață în funcție de veniturile obținute la S.A. Moltelecom s-a ridicat la 70,8% însă la S.R.L. Starnet și S.A. Orange s-a diminuat până la 13,7%, respectiv 3,5%. Ponderea serviciilor de telefonie mobilă în structura pieței de comunicații electronice a crescut în comparație cu trimestrul II 2012 cu 1.6p.p și a constituit 59,8%, concomitent ponderea pieței de telefonie fixă a scăzut cu 1,1p.p și a constituit 23,6%.

În trimestrul III a crescut numărul total de utilizatori ai serviciilor de comunicații electronice cu 3,3% față de trim. II 2012.

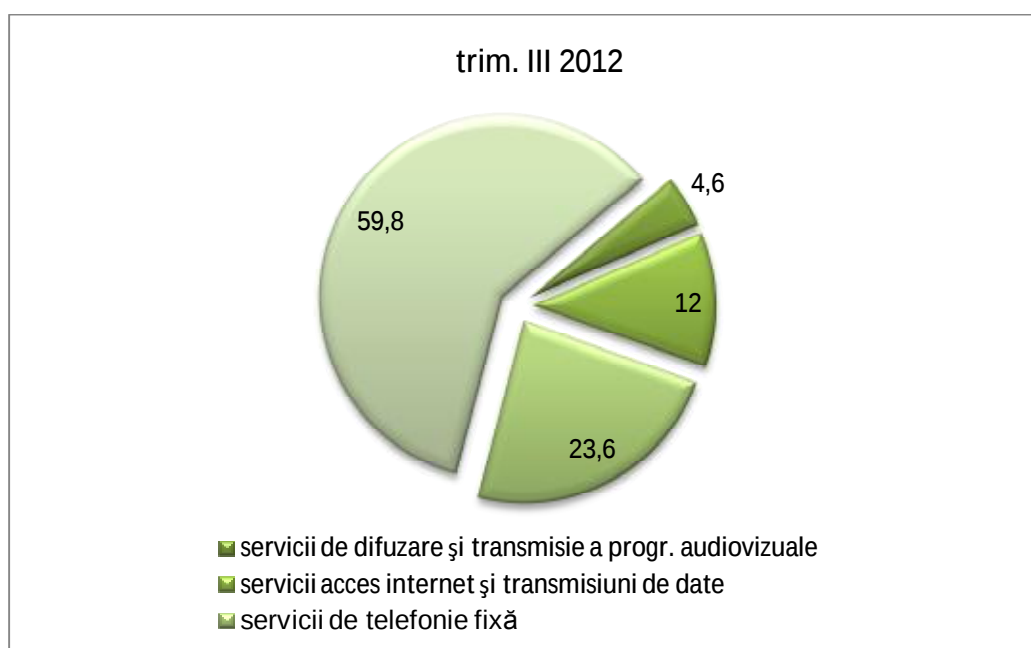

Figura 1.10. Structura pieței de comunicații electronice în funcție de venituri, %.
Sursa: Conform datelor ANRCETI.

Capitolul II

PREȚURI ȘI RATE DE SCHIMB

În primele nouă luni ale anului 2012 indicii prețurilor de consum a crescut cu 4,9%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 3,4%, produse nealimentare – 4,4%, servicii – 7,3%.

În trimestrul III al anului 2012, nivelul inflației a avut o dinamică ușor ascendentă – ritmul de creștere a prețurilor comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent a fost de 4,4%, fiind mai mare față de perioada iulie – septembrie 2012, când acest indicator a fost de 4,2%. Indicii lunari ai prețurilor, calculați comparativ cu perioadele similare ale anului 2011, au avut următoarele creșteri: în iulie – 4%, în august – 4,4%, iar în septembrie – 4,9%. Principala cauză care a determinat mica majorare a inflației a fost creșterea prețurilor produselor agro-alimentare (condițiile climatice nefaste au cauzat reducerea producției agricole). În trimestrul IV ritmurile de creștere a prețurilor au cunoscut o evoluție neuniformă, coborându-se sub nivelul de 4% în lunile octombrie și noiembrie, iar în decembrie majorându-se la 4,1%.

În trimestrul III 2012, prețurile la produsele alimentare s-au majorat cu 3,6% (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în iulie – 2,1%, în august – 3,5%, în septembrie – 5,1%). Prețurile la produsele nealimentare s-au majorat cu 3,7% (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creșterile au fost de: 3,8% în iulie, de 3,7% în august și de 3,5% în septembrie), serviciile s-au scumpit cu 6,4% (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în iulie – 6,4%, în august – 6,4% și în septembrie – 6,3%).

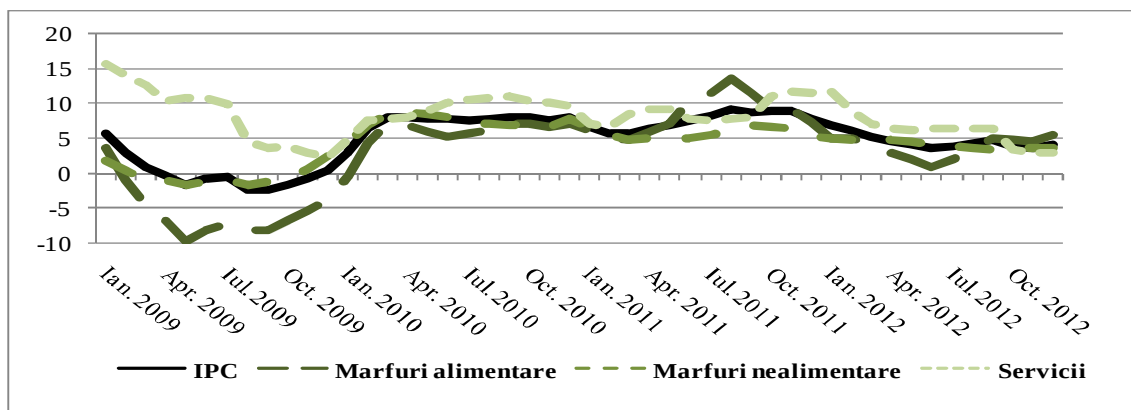

Figura 2.1. Ritmul anual de creștere al IPC și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În cel de-al treilea trimestru al anului 2011, printre produsele alimentare, cele mai mari majorări de prețuri, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs la: castraveți – 99,6%, tomate – 51,6%, ouă – 49,3%, ceapă – 27,7%, carne de porcine – 18%, carne de ovine – 15,8%, semifabricate din carne – 12,3%, carne de bovine – 10%. În special, în această perioadă s-au scumpit legumele – evoluție cauzată de secetă. Pentru majoritatea produselor nealimentare s-au înregistrat creșteri ale prețurilor sub 5%, doar tutunul s-a scumpit cu 15,5% și țesăturile de bumbac cu 5,9%. Printre servicii, cea mai importantă majorare de prețuri a fost înregistrată la serviciile comunal-locative – o creștere de 11,6% (gazele naturale s-au scumpit cu 22,3%, apa și canalizarea cu 12,8%, iar încălzirea centrală cu 12,3%) și educație 10,1%.

După o scădere continuă, ce a durat un an (septembrie 2011 - septembrie 2012), evoluția inflației de bază s-a stabilizat. Din luna septembrie 2012, valorile inflației de bază au fost cuprinse între 3,7-3,8%, și a continuat tendința ce a demarat în septembrie 2011. În trimestrul III 2012 ritmurile de creștere al IPC a depășit inflația de bază. Această devansare a fost cauzată de scumpire produselor agro-alimentare, ce a determinat majorarea ritmurilor de creștere a IPC și ce nu sunt luate în considerație la calcularea inflației de bază. În același timp, stabilizarea inflației de bază, cel mai probabil trebuie asociată cu temperarea cererii interne.

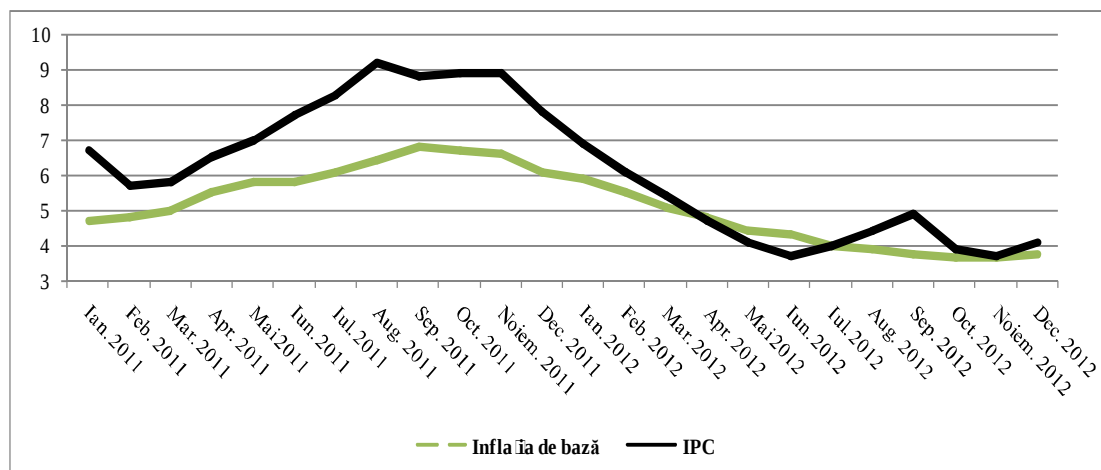

Figura 2.2. Ritmul anual de creștere al inflației de bază și al IPC, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În primele nouă luni ale anului 2012 indicele prețurilor producției industriale s-a majorat cu 6%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. În ramurile industriei s-au înregistrat următoarele creșteri: industria extractivă – 2%, industria prelucrătoare – 5,3%, sectorul energetic – 10,2%. Pe parcursul primelor 3 trimestre ale anului 2012 se atestă o temperare în evoluția indicelui prețurilor producției industriale – comparativ cu aceeași perioadă a anului 2011, s-a înregistrat următoarea dinamică: în primul trimestru prețurile producției industriale au cunoscut o avansare de 7,8%, în trimestrul II majorarea a fost deja de 5,8%, iar în trimestrul III prețurile au crescut cu 5%. În lunile octombrie și noiembrie 2012 prețurile producției industriale au înregistrat ritmuri de creștere de 5%. În trimestrul III 2012, majorările lunare ale prețurilor producției industriale (comparativ cu perioadele similare ale anului precedent) au fost de 5% în iulie, de 4,8% în august și de 5,3% în septembrie. În al treilea trimestru al anului 2012, comparativ cu perioada similară a anului precedent, în subsectoarele industriei s-au înregistrat următoarele evoluții:

- în industria extractivă, prețurile au cunoscut o ascensiune de 5,1% (modificările lunare, comparativ cu perioada similară a anului trecut au fost de 4,3% în iulie, de 5,4% în august și de 5,7% în septembrie);
- în industria prelucrătoare indicele prețurilor a avansat cu 4,1% (creșterile lunare, comparativ cu perioada similară a anului trecut au fost de 3,9% în iulie, de 4,4% în august și de 4,1% în septembrie);
- în sectorul energetic prețurile au crescut cu 9,9% (în toate lunile trimestrului majorările, comparativ cu perioada similară a anului trecut au fost de 9,9%).

În trimestrul III 2012, niveluri avansate ale majorării prețurilor, comparativ cu perioada similară a anului 2011, s-au înregistrat la fabricarea băuturilor alcoolice distilate – 44,2%, producția energiei electrice – 19,6%, aprovizionarea cu aburi și apă caldă – 11,3%.

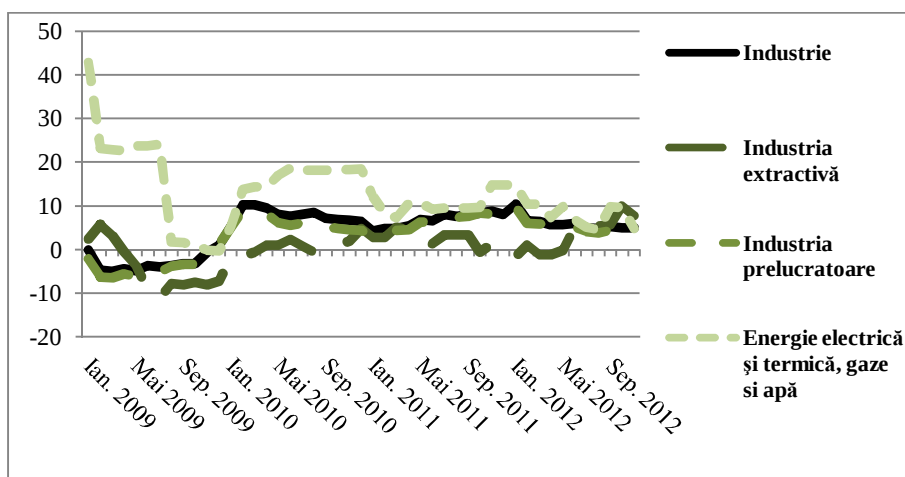

Figura 2.3. Ritmul anual de creștere al indicelui prețurilor producției industriale și al componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul III 2012 prețurile în construcții s-au majorat cu 11,3% comparativ cu perioada similară a anului precedent și își continuă ascensiunea, evoluție ce a demarat în trimestrul II al anului 2010. În profil sectorial cele mai mari creșteri de prețuri la construcții au fost înregistrate în telecomunicații – 20,8%, transport – 15,7%, construcția obiectelor de menire social-culturală – 12,8% și comerțul și alimentația publică – 12,1%

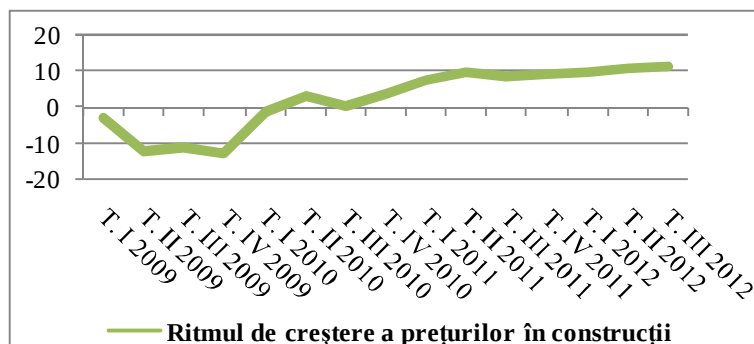

Figura 2.4. Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, %
(față de aceeași perioadă a anului precedent)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În primule nouă luniale anului 2012, prețurile produselor agricole au crescut cu 11,3% comparativ cu perioada similară a anului trecut. Prețurile la produsele vegetale s-au majorat cu 8,3%, iar prețurile produselor animaliere au crescut cu 19,1%. După două trimestre de reduceri a prețurilor agricole, în trimestrul III 2012 s-a produs o creștere bruscă de 22,3%, comparative cu aceeași perioadă a anului 2011. În trimestrul III prețurile produselor vegetale s-au majorat cu 22%, comparativ cu perioada similară a anului precedent, iar produsele de origine animalieră s-au scumpit cu 23,9%. În perioada iulie-septembrie 2012 cele august mari majorări de prețuri, comparative cu aceeași perioadă a anului 2011, s-au înregistrat la următoarele produse: floarea soarelui – 51,7%, carne de porcine – 38,7%, ouă – 34,9% și struguri – 26,4%.

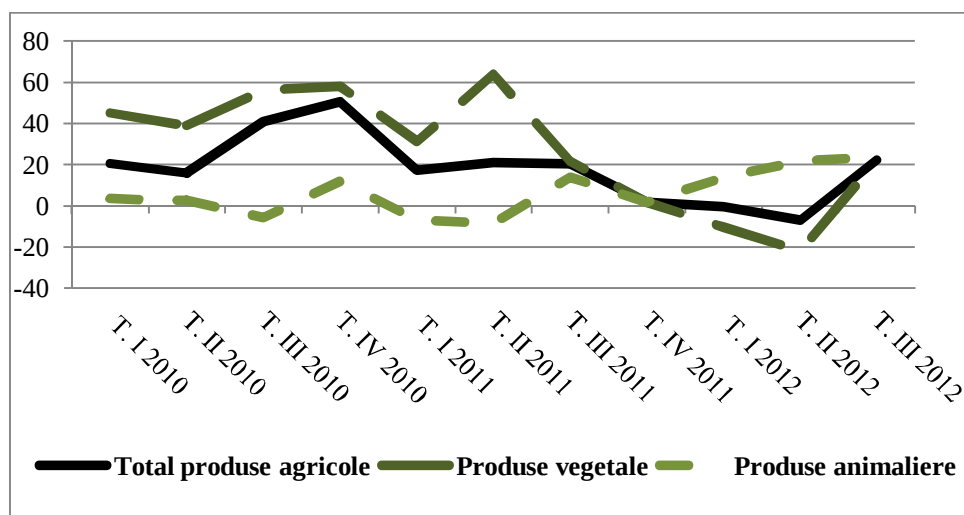

Figura 2.5. Ritmul de creștere a prețurilor produselor agricole, %
(față de aceeași perioadă a anului precedent)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În primele nouă luni ale anului 2012 s-a înregistrat un curs mediu de 15,4 MDL/EUR, ceea ce reprezintă o apreciere a monedei naționale cu 6,3%, comparativ cu perioada similară anului 2011. În perioada februarie – iunie 2012 leul moldovenesc și-a întărit poziția față de moneda unică europeană, cursul evoluând de la 15,7 MDL/EUR la 15,1 MDL/EUR. Această dinamică a fost cauzată de evoluțiile economice nefaste din zona EURO. În a doua jumătate a anului 2012 s-a înregistrat o tendință inversă, moneda europeană apreciindu-se față de leu, de la un curs de 15,2 MDL/EUR, în luna iulie, la 16 MDL/EUR, în luna decembrie. În perioada ianuarie-septembrie a anului 2012 cursul mediu al monedei naționale față de dolarul SUA a fost de 12,1 MDL/USD, dolarul SUA depreciindu-se cu 2,9% comparativ cu perioada similară a anului 2011. În trimestrul III 2012, comparativ cu perioada similară a anului precedent dolarul SUA s-a apreciat în raport cu moneda națională cu 8%. În perioada aprilie-august 2012 dolarul SUA a fost pe o pistă de apreciere față de MDL cursul modificându-se de la 11,8 MDL/USD la 12,5 MDL/USD. Evoluțiile principalelor valute de referință în raport cu leul moldovenesc în trimestrul II și III ale anului 2012 au fost influențate de cu intensificarea activității BNM pe piața valutară, care a procurat sume importante de valută.

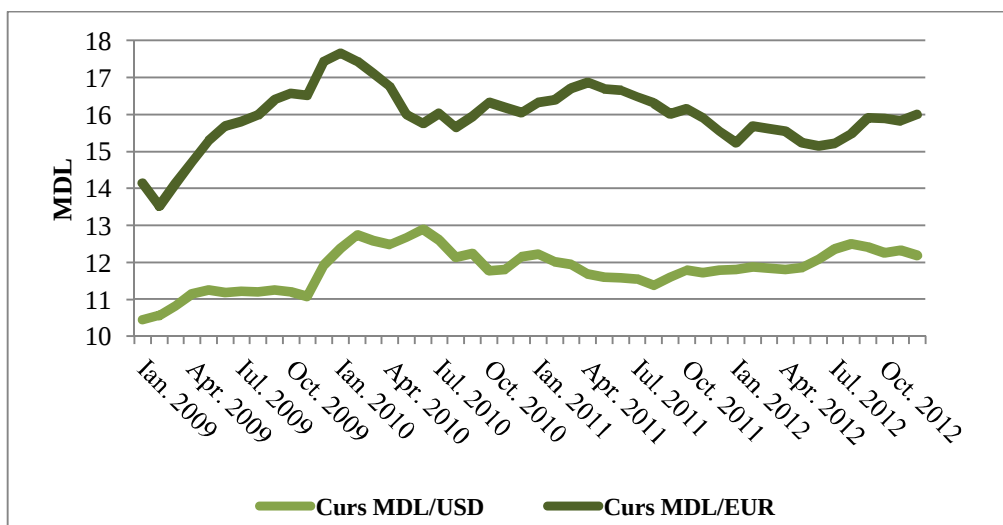

Figura 2.6. Evoluția cursului mediu lunar MDL/USD și MDL/EUR

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În primele 9 luni ale anului 2012, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, cursul real al monedei naționale a avut evoluții diferite față de principalele valute de referință. Leul moldovenesc s-a apreciat cu 8,3% față de moneda unică europeană (în perioada iulie-septembrie 2012, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, MDL s-a preciat cu 6,1%, în primele 2 trimestre moneda națională, la fel s-a depreciat). În raportul MDL/USD s-a produs o ușoară depreciere a monedei naționale de 0,2%. Deprecierea MDL față de USD în trimestrul III 2012 cu 5,3%, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, a compensant aprecierea leului de 4,9% din primul trimestru, în timp ce în perioada aprilie-iunie s-a înregistrat o ușoară slăbire a monedei naționale de 0,4%.

Regiunea din partea stângă a râului Nistru

În regiunea din partea stângă a râului Nistru în luna septembrie 2012, comparativ cu decembrie 2011 IPC a crescut cu 8,65%. În aceeași lună a anului 2012, comparativ cu luna decembrie 2011 componentele IPC au înregistrat următoarele modificări de prețuri: produse alimentare – 10,85%, produse nealimentare – 4,99%, servicii – 9,51%. Prețurile producției industriale în septembrie 2012, față de decembrie 2011 s-au majorat cu 7%, iar prețurile de vânzare a producției agricole în perioada ianuarie-septembrie 2012 comparativ cu perioada similară a anului precedent au crescut cu 14,4%.

În perioada ianuarie-septembrie 2012 cursul mediu ponderat față de USD a fost de 11,13 ruble din regiunea din partea stângă a râului Nistru, depreciindu-se cu 8,2% față de aceeași perioadă a anului precedent.

Capitolul III

FINANȚE

3.1. Finanțe publice

Veniturile Bugetului public național

În primele 9 luni al anului 2012 la BPN au fost acumulate venituri în sumă totală de 23940,7 mil. MDL, cu 2696,2 mil. MDL sau cu 12,7% mai mult decât în perioada similară a anului 2011. Totodată, planul de încasări a fost realizat în volum de 97,0% (neîncasate fiind 742,7 mil. MDL).

Făcând o analiză pe părți componente a BPN, se constată că în primele 9 luni ale anului 2012, veniturile la *bugetul de stat* pe toate componentele au constituit 14281,7 mil. MDL, ceea ce este mai puțin cu 842,8 mil. MDL sau cu 5,6%. În comparație cu perioada similară a anului 2011, veniturile acumulate au crescut cu 1303,5 mil. MDL sau cu 10,0%. Totodată, la *bugetul unităților administrativ-teritoriale* pe toate componentele a fost realizată în sumă de 6375,0 mil. MDL (inclusiv 3153,2 mil. MDL transferuri de la bugetul de stat) sau la nivel de 102,6% față de prevederile perioadei de gestiune și cu 113% mai mult ca în perioada similară a anului 2011. Partea de venituri la *bugetul asigurărilor sociale de stat* a fost executată în sumă de 7239,7 mil. MDL, (inclusiv transferurile de la bugetul de stat – 2093,1 mil. MDL), ceea ce este cu 14,5 mil. MDL sau cu 0,2% mai puțin față de prevederile perioadei de gestiune și cu 116,1% mai mult ca în perioada similară a anului 2011. La *fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală* au fost încasate venituri în sumă totală de 2587,2 mil. MDL, (inclusiv transferurile de la bugetul de stat în sumă de 1259,4 mil. MDL), ceea ce este cu 304,2 mil. MDL sau cu 10,5% mai puțin față de prevederile perioadei de gestiune și cu 3,3% mai puțin ca în perioada similară a anului 2011.

Examinând structura veniturilor BPN în primele nouă luni ale anului 2012 constatăm că partea dominantă continuă să fie formată din venituri fiscale (85,2%), ponderea în cauză rămânând constantă comparativ cu perioada similară a anului precedent. De altfel, o creștere a ponderii comparativ cu primul semestru al anului precedent a fost înregistrată doar la compartimentul „Granturi” (cu 0,7%) și la „Venituri nefiscale” (cu 0,1%), toate celelalte ponderi, respectiv, diminuându-se – tendință reliefată și ca rezultat al analizei dinamicii veniturilor în semestrul I al anului 2012 comparativ cu perioada similară a anului 2011.

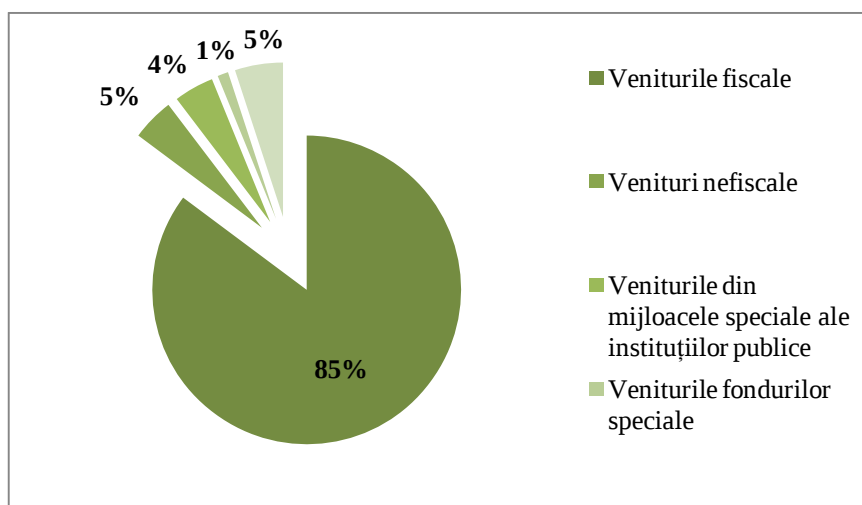

Figura 3.1.1 Structura veniturilor Bugetului public național în 9 luni ale anului 2012

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Comparativ cu trimestrul III al anului 2011, veniturile fiscale în perioada corespondentă a anului 2012 au crescut cu 2%, constituind 87,4%. Veniturile nefiscale, de asemenea, au înregistrat o creștere în trimestrul III al anului 2012 comparativ cu aceeași perioadă a anului 2011, celelalte componente diminuându-se în perioada examinată comparativ cu perioada corespondentă a anului 2011 (veniturile din mijloacele speciale ale instituțiilor publice – cu 1,1%, granturile – cu 0,9% și veniturile din fondurile speciale – cu 0,9%).

Din veniturile fiscale, în trimestrul III al anului 2012, ponderea cea mai importantă o au veniturile din TVA, care constituie 37,3% în trimestrul II al anului 2012 (diminuare cu 5,7% comparativ cu perioada corespondentă a anului 2011), contribuțiile sociale – 25,2% (creștere cu 0,7%), accizele – 10,0% (diminuare cu 0,7%), impozitul pe venit – 13,8% (creștere cu 5,4%) și primele obligatorii de asistență medicală – 6,4% (creștere cu 0,4%).

Se menține tendința prevalării veniturilor indirecte în raport cu cele directe. Totodată, după cum s-a prognozat în ediția precedentă, se produc schimbări în acest raport odată cu majorarea, începând cu 01.01.2012, a cotei impozitului pe venitul persoanelor juridice de la 0% la 12% – fapt ce se face resimțit analizând ritmul de creștere a impozitului pe venit comparativ cu perioada similară a anului precedent.

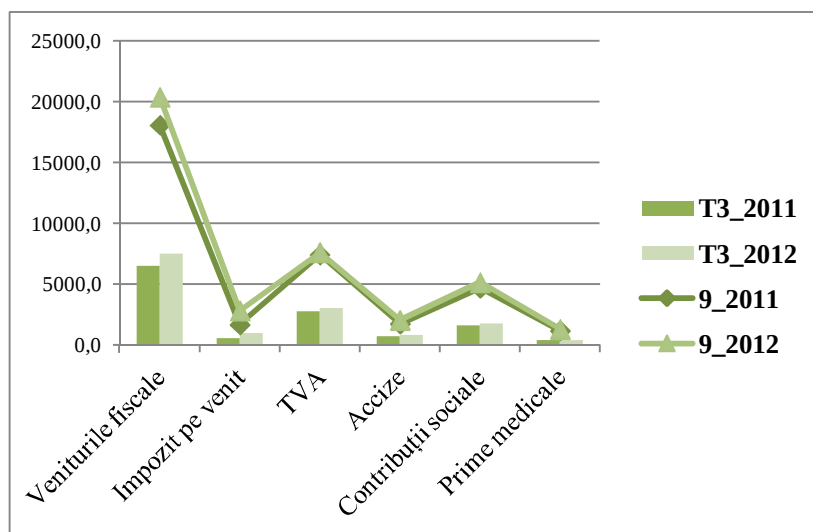

Figura 3.1.2 Structura veniturilor fiscale, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În ceea ce ține de încasările nefiscale, menționăm că în trimestrul III al anului 2012 acestea au constituit 225,4 mil. MDL, ponderea în total venituri fiind de 2,6%, în timp ce în perioada similară a anului 2011 acest indicator a fost de 2,5%.

Cea mai importantă contribuție la formarea veniturilor din granturi, o au granturile externe. Pentru trimestrul al treilea al anului 2012, suma totală a veniturilor bugetare sub formă de granturi a reprezentat 420,4 mil. MDL, din care 396,4 mil. MDL – granturi externe și 24,0 mil. MDL – granturi interne. De menționat că în comparație cu perioada similară a anului precedent, veniturile din granturi a scăzut cu 0,4% sau cu 19,3 mil. MDL, ponderea acestora din total venituri micșorându-se cu 0,9% puncte procentuale în perioada examinată a anului 2012 comparativ cu perioada similară a anului 2011 (spre comparare, în trimestrul II al anului 2012 comparativ cu perioada similară a anului 2011, veniturile din granturi au crescut cu 147%).

Cheltuielile Bugetului public național

În primele nouă luni ale anului 2012, din buget au fost efectuate cheltuieli în sumă totală de 24748,4 mil. MDL, cu 2096,0 mil. MDL sau cu 9,3% mai mult decât în perioada similară a anului

2011. Partea de cheltuieli a bugetului public național s-a executat în volum de 89,3% față de planul prevăzut.

Făcând o analiză a părților componente a bugetului public național, menționăm că în perioada examinată partea de cheltuieli a *bugetului de stat* s-a realizat în sumă de 15169,5 mil. MDL, ceea ce constituie 87,9% din planul prevăzut și este cu 908,7 mil. MDL sau cu 6,4% mai mult față de perioada respectivă a anului 2011. De la *bugetele unităților administrativ-teritoriale* s-au efectuat cheltuieli în sumă totală de 6252,1 mil. MDL ceea ce constituie 85,5% față de planul prestabilit, astfel reprezentând o majorare cu 561,7 mil. MDL sau cu 9,9%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Partea de cheltuieli a *bugetului asigurărilor sociale de stat* a fost executată în sumă totală de 7307,4 mil. MDL sau în proporție de 99,8% față de plan și cu 359,9 mil. MDL sau cu 5,2% mai mult față de perioada respectivă a anului 2011. Cheltuielile *fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală* au fost realizate în sumă de 2560,3 mil. MDL sau la nivel de 92,2% față de prevederile perioadei și cu 105,8 mil. MDL sau cu 4,3% mai mult ca în perioada respectivă a anului precedent.

Făcând o analiză a structurii cheltuielilor din BPN în trimestrul III al anului 2012 se observă că partea predominantă continuă să cuprindă cheltuielile de ordin social (65,4%), ponderea acestora majorându-se cu 4,4 puncte procentuale comparativ cu perioada similară a anului precedent.

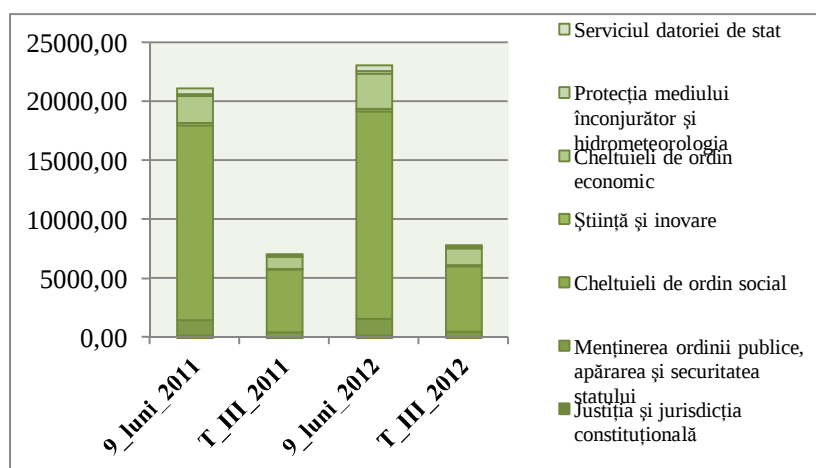

Figura 3.1.3 Volumul cheltuielilor realizate din BPN, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În trimestrul III al anului 2012, din total cheltuieli de ordin social, ponderea cea mai importantă o au cheltuielile privind asigurarea și asistența socială (52,1%), care demonstrează o diminuare (0,3%) pornind de la datele pentru perioada similară a anului 2011, de altfel, ca și evoluția negativă înregistrată la compartimentul ocrotirii sănătății – 0,9 puncte procentuale. Alte componente din această grupă au înregistrat o creștere a ponderii în total cheltuieli de ordin social, cum ar fi învățământul – cu 1,1 puncte procentuale sau cultura, arta sportul și acțiunile de tineret – cu 0,2 puncte procentuale. Cheltuielile de ordin social au fost realizate în primele nouă luni ale anului 2012 cu 234,2 mil. MDL sau cu 4,4% mai mult ca în perioada similară a anului 2011, pe toate componentele.

O altă componentă importantă a cheltuielilor publice o reprezintă cheltuielile de ordin economic, ponderea cărora în perioada examinată a anului 2012 a reprezentat 16,8% – pondere ce a crescut cu 3,6 puncte procentuale comparativ cu ponderea înregistrată în perioada similară a anului precedent. Principala componentă a cheltuielilor de ordin economic o reprezintă transporturile, gospodăria drumurilor, comunicații și informatică, care în al treilea trimestru a anului 2012 a constituit 59,4% din total cheltuieli cu caracter economic. Ponderea cheltuielilor în cauză a crescut cu 13,2% comparativ cu perioada similară a anului precedent. De asemenea, ponderea

cheltuielilor din agricultură, gospodărie silvică, gospodărie piscicolă și gospodăria apelor din total cheltuieli cu caracter economic a scăzut cu 3,3 puncte procentuale comparativ cu perioada similară a anului precedent. În valori absolute, cheltuielile de ordin economic realizate în al treilea trimestru al anului 2012 au crescut cu 421 mil. MDL sau cu 41,8% comparativ cu perioada similară a anului 2011.

Rezultatul financiar bugetar

Executarea bugetelor în primele nouă luni ale anului 2012 a rezultat în felul următor:

- deficit în mărime de 887,8 mil. MDL la bugetul de stat și de 67,7 mil. MDL la bugetul asigurărilor sociale de stat;
- excedent în mărime de 122,9 mil. MDL la bugetul unităților administrativ-teritoriale și de 26,9 mil. MDL la bugetul fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Printre principalele surse de finanțare a deficitului bugetar se numără: veniturile nete din vânzarea valorilor mobiliare de stat (+207,9 mil. MDL), împrumuturile debursate din surse externe (+ 716,9 mil. MDL), mijloace din vânzarea și privatizarea patrimoniului public (+ 114,9 mil. MDL), alte surse (+113,3 mil. MDL) etc.

Datoria publică

Potrivit situației din 30 septembrie 2012, soldul datoriei publice s-a majorat comparativ cu începutul anului cu 2 553,4 mil. MDL sau cu 10,3% și a constituit 27 429,2 mil. MDL.

Astfel, datoria publică la data 30 septembrie 2012 este compusă din:

- Datoria de stat – 20 529,0 mil. MDL (74,8%);
- Datoria BNM – 4 910,9 mil. MDL (17,9%);
- Datoria întreprinderilor din sectorul public – 1 743,1 mil. MDL (6,3%);
- Datoria UAT – 246,1 mil. MDL (0,9%).

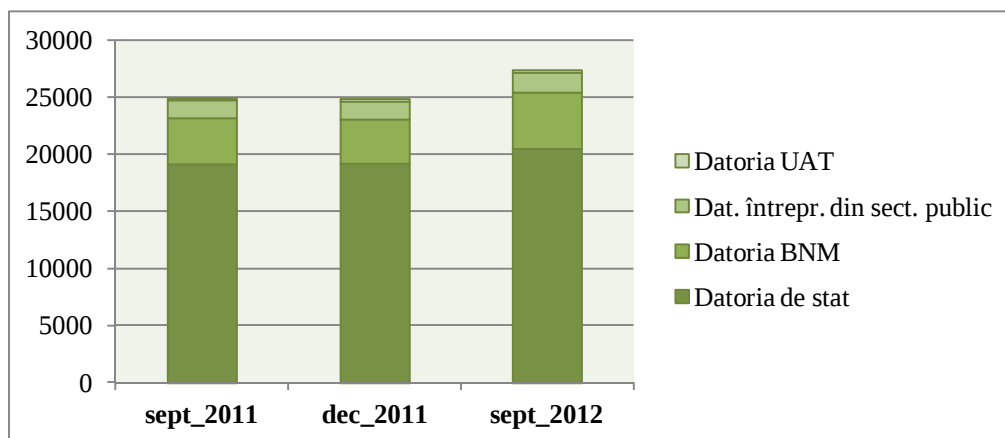

Figura 3.1.4. Structura datoriei publice, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Modificarea soldului datoriei publice către finele trimestrului III al anului 2012 în comparație cu începutul anului este condiționată în cea mai mare măsură de majorarea soldului datoriei de stat cu 1 302,5 mil. MDL, după care urmează datoria BNM care s-a majorat cu 1 079,4 mil. MDL, datoria întreprinderilor sectorului public care s-a majorat cu 136,2 mil. MDL și într-o măsură mai mică a crescut datoria UAT cu 38,0 mil. MDL.

În comparație cu situația de la 30 septembrie 2011, soldul datoriei publice s-a majorat cu circa 10%.

La 30 septembrie 2012, datoria publică externă a constituit 19 987,3 mil. MDL (sau 72,9% din soldul datoriei publice), iar datoria publică internă a constituit 7 441,8 mil. MDL (27,1%). Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2011, ponderea datoriei publice externe în datoria publică totală s-a majorat nesemnificativ, cu circa 1,2%.

În ce privește, arieratele la împrumuturile sectorului public, acestea au înregistrat la 30 septembrie 2012, valoarea de 393,1 mil. MDL, fiind formate în totalitate din arieratele la împrumuturile interne ale întreprinderilor din sectorul public și ale UAT. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2011, valoarea arieratelor la împrumuturile interne s-a majorat cu 63,3 mil. MDL, această majorare fiind condiționată, în special, de majorarea arieratelor la împrumuturile întreprinderilor din sectorul public. Arierate la împrumuturile externe a sectorului public nu au fost înregistrate.

Datoria de stat

La situația de la 30 septembrie 2012, soldul datoriei de stat a constituit 20 529,04 mil. MDL, majorându-se cu 1 302,54 mil. MDL sau 6,8% de la începutul anului, ca rezultat al sporirii datoriei de stat externe cu 1 094,62 mil. lei și respectiv a datoriei de stat interne cu 207,93 mil. MDL.

Conform datelor privind PIB-ul estimat pentru anul 2012¹, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 30 septembrie 2012, a constituit 23,4%, înregistrând o majorare nesemnificativă în raport cu perioada similară a anului precedent cu 0,1%.

În ce privește structura după tipul datoriei, datoria de stat la situația din 30 septembrie 2012 a fost formată din 70,5% – datorie de stat externă și 29,5% – datorie de stat internă.

Tabel 3.1.1. Structura datoriei de stat, mil. MDL

Momentul constatării	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datorie de stat	
	Valoarea (mil. MDL)	% din total datorie	% din PIB	Valoarea (mil. MDL)	% din total datorie	% din PIB	Valoarea (mil. MDL)	% din PIB
30.09.2011	5 403,5	28,2	6,6	13 771,7	71,8	16,8	19 175,2	23,2
31.12.2011	5 841,9	30,4	7,1	13 384,6	69,6	16,3	19 226,5	23,4
30.09.2012	6 049,8	29,5	6,9	14 479,2	70,5	16,5	20 529,0	23,4

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Potrivit structurii pe valute a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei reprezentate de împrumuturile de stat externe în coșul valutar DST – 50,6%, urmată de datoria de stat internă în lei moldovenești – 29,5%. Următoarele poziții sunt ocupate de USD – 10,7%, Euro – 6,3%, WPU – 1,6%, JPY – 1,2%, GBP – 0,1% și KWD – 0,1%.

În structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, poziția dominantă este ocupată de dolarul SUA – 32,4%, urmat de leul moldovenesc – 29,5% și Euro – 24,3%. Suma ponderilor celorlalte valute nu depășește valoarea de 15% din total.

Datoria de stat internă

La situația din 30 septembrie 2012 datoria de stat internă a constituit 6 049,9 mil. MDL, dintre care:

- VMS emise pe piața primară - 3 533,8 mil. MDL (58,4%);

¹ Valoarea estimată de Ministerul Economiei pentru anul 2012 este de 87 900 mil. MDL

- VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare - 302,7 mil. MDL (5,0%);
- VMS convertite - 2 213,4 mil. MDL (36,6%).

Comparativ cu situația din 1 ianuarie 2012, datoria de stat internă s-a majorat cu 207,9 mil. MDL sau cu 3,6%, iar comparativ cu situația din 30 septembrie 2011 – cu 646,4 mil. MDL sau cu 12,0%. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs din contul majorării emisiunii VMS pe piața primară cu 277,8 mil. MDL și răscumpărării VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare în sumă de 69,9 mil. MDL.

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2012, prin cele 48 licitații, Ministerul Finanțelor a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de 5 417,0 mil. MDL. Cererea la VMS a constituit 9 594,4 mil. MDL, fiind superioară ofertei cu 4 177,4 mil. MDL sau de 1,8 ori.

Pe piața primară în această perioadă au fost emise 5 tipuri de VMS. Valorile mobiliare de stat cu scadența până la un an, au fost emise pe trei termene: bonuri de trezorerie cu scadența 91 zile, 182 și 364 zile, a căror pondere în totalul VMS comercializate pe piața primară a constituit 96,7%. Ponderea cea mai mare în totalul VMS comercializate au constituit-o bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (42,8%) și 91 zile (33,8%).

Analizând datoria de stat internă în *dependență de maturitate* la data de 30.09.2012, se constată că ponderea cea mai mare o are datoria publică internă pe termen scurt (89,6%), urmată de datoria publică internă pe termen mediu (10,4%), datoria publică internă pe termen lung lipsind în totalitate. Astfel, se reliefează tendința enunțată și în edițiile precedente ale edițiilor *Tendințe în Economia Moldovei* și anume creșterea ponderii datoriei pe termen scurt și mediu.

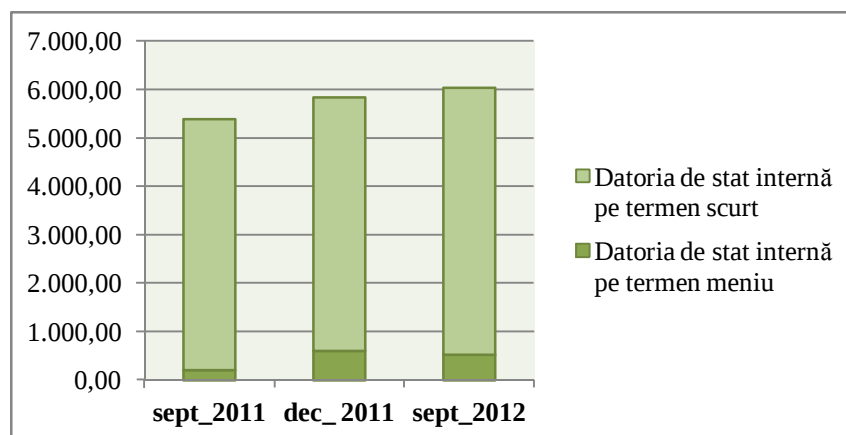

Figura 3.1.5. Structura datoriei de stat interne, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Ca pondere în PIB, datoria de stat internă a înregistrat 6,9%, majorându-se comparativ cu perioada similară a anului 2011 cu 0,3%.

Datoria de stat externă

La situația din 30 septembrie 2012, soldul datoriei de stat externe a constituit 14 479,2 mil. MDL (1 169,1 mil. USD), inclusiv 14 402,02 mil. MDL (1 162,8 mil. USD) – datoria de stat externă directă și 77,2 mil. lei (6,2 mil. dolari SUA) – datoria de stat externă garantată asumată.

De la începutul anului 2012, soldul datoriei de stat externe exprimat în lei moldovenești s-a majorat cu 1 094,6 mil. MDL sau cu 8,2%. Această majorare se datorează majorării soldului datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA precum și fluctuației cursului valutar.

În aceeași perioadă, soldul datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA a înregistrat o majorare cu 26,6 mil. UDS, sau cu 2,3%. Această creștere poate fi justificată de valoarea pozitivă

a finanțării externe nete, care la 30 septembrie 2012 a constituit 21,2 mil. USD, precum și de fluctuația pozitivă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în sumă de 5,4 mil. USD.

Analizând datoria de stat externă *în dependență de maturitate* la data de 30.09.2012, se constată că aceasta e compusă în totalitate de datoria publică externă pe termen lung – situație similară cu cea înregistrată la finele anului 2011. Merită a fi menționat că la situația din 30.09.2011, pe lângă datoria de stat externă pe termen scurt, datoria de stat externă se mai compunea și din angajamente pe termen mediu (6,3 mil. MDL din 13771,7 mil. MDL total datorie de stat externă la data menționată), ponderea acestora fiind una infimă (mai puțin de 1%).

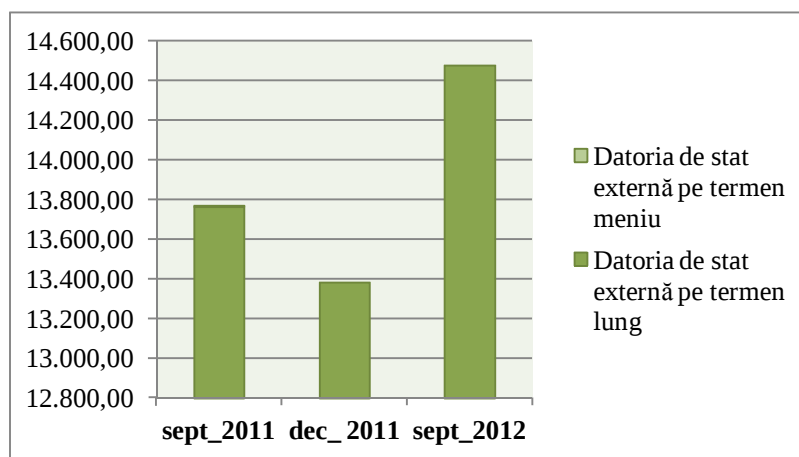

Figura 3.1.6. Structura datoriei de stat externe, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În ce privește *structura datoriei de stat externe pe valute*, ponderea majoritară aparține coșului valutar DST, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la instituțiile financiare internaționale, cum sunt FMI, Banca Mondială, și FIDA, care ocupă 71,8% din portofoliul datoriei de stat externe, cu circa 1,4% mai mult decât la sfârșitul anului 2011. A doua poziție este ocupată de dolarul SUA cu 15,2% (cu 2,0% mai puțin decât la finele anului 2011), urmat de Euro cu 9,0% (cu 1,8% mai mult decât la finele anului 2011), iar suma ponderilor celorlalte valute cum sunt JPY, GBP, WPU, KWD formează mai puțin de 10% din volumul datoriei de stat externe.

Odată cu descompunerea coșului valutar DST pe valute componente, 45,9% din datoria de stat externă e deținută de dolarul SUA, după care urmează Euro cu 34,5%, yenul japonez cu 8,8%, lira sterlină cu 8,4% și cu o pondere mult mai mică celelalte valute.

Tabel 3.1.2 Structura datoriei de stat externe pe valute, % din total datorie externă

Tipul valutei	DST	USD	EURO	JPY	GBP	Alte
Cu descompunerea DST	-	45,9	34,5	8,8	8,4	2,4
Fără descompunerea DST	71,8	15,2	9,0	1,7	0,1	2,2

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În *structura datoriei de stat externe pe creditori*, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditori ai Guvernului Republicii Moldova. Datoria de stat externă față de creditorii multilaterali, la situația din 30 septembrie 2012, a constituit 963,57 mil. USD (82,4%) din soldul total al datoriei de stat externe. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține AID cu 47,9%, urmată de FMI – cu 34,0%, BIRD – cu 6,2%, FIDA – cu 5,2%, etc.

Datoria de stat externă față de creditorii bilaterali a constituit 199,3 mil. USD (17,1%), Guvernului Rusiei revenindu-i ponderea majoră (circa 42,5% din datoria față de creditorii bilaterali). Datoria de stat externă față de creditorii comerciali a însumat 6,23 mil. USD (0,5%), fiind formată integral din datoria față de banca germană AKA Ausfuhrkredit-Ge.

Ca evoluție, se observă tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali. În același timp, datoria de stat externă față de creditorii bilaterali și cei comerciali a continuat să scadă.

Ca pondere în PIB, datoria de stat externă a înregistrat 16,5 la sută, micșorându-se comparativ cu situația de la 30 septembrie 2011 cu 0,3%.

Deservirea datoriei de stat

În primul semestru al anului 2012 pentru deservirea datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 983,9 mil. MDL, care se compune din: deservirea datoriei de stat externe în valoare de 591,3 mil. MDL și deservirea datoriei de stat interne în valoare de 392,6 mil. MDL.

În raport cu perioada similară a anului precedent a fost înregistrată o diminuare a deservirii datoriei de stat externe cu circa 162,2 mil. MDL, sau cu aproximativ 21,5%. Această evoluție a fost cauzată într-o măsură mai mare de diminuarea sumelor destinate rambursării principalului, dar și de diminuarea plăților pentru serviciul datoriei de stat. Comparativ cu perioada analogică a anului 2011, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne au fost mai mari cu 48,5 mil. MDL sau cu 14,1% în legătură cu deservirea costisitoare a VMS emise în anul 2011.

Din total datorie de stat externă, 458,3 mil. MDL au fost utilizate pentru rambursarea sumei principale (cu 25,0% mai puțin decât în perioada similară a anului precedent) și 133,0 mil. MDL – pentru plata dobânzii (o diminuare cu 6,5% comparativ cu situația similară a anului precedent). Această evoluție se datorează atât diminuării valorii rambursărilor comparativ cu anul precedent – an în care a intervenit termenul de scadență pentru rambursarea integrală a împrumutului acordat în anul 2010 de către Guvernul Poloniei, cât și micșorarea soldului împrumuturilor cu rate ale dobânzii mai mari contractate anterior (Guvernul Rusiei, etc.).

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne 267,0 mil. MDL au fost utilizate pentru plata dobânzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (68,0%), 125,6 mil. MDL – pentru plata dobânzii la VMS convertite (32,0%) și 0,03 mil. MDL – pentru plata cupoanelor la VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare (0,008%).

Finanțele publice ale Transnistriei

În primele nouă luni ale anului 2012, veniturile bugetului Transnistriei a constituit 1617,11 mil. MDL, ceea ce reprezintă 6,8% din total venituri realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova (la situația de la finele primului semestru al anului 2012, acestea constituiau 9,7%), din care:

- 1002,3 mil. MDL plăți fiscale (62%);
- 280,2 mil. MDL plăți nefiscale (17,3%);
- 162,8 mil. MDL veniturile fondurilor cu destinație specială (10,1%);
- 108,7 mil. MDL veniturile din activitatea de întreprinzător și alte venituri (6,7%).

Cheltuielile bugetului Transnistriei au reprezentat 2279,6 mil. MDL sau 9,2% din total cheltuieli realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova, ceea ce constituie 80,6% de la planul de cheltuieli fixat. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, cheltuielile au crescut cu 16,3%.

Ponderea cea mai importantă în total cheltuieli e deținută de cheltuielile de ordin social (86,4%), în special, cheltuielile de salarizare, cheltuielile pe protecția socială și medicală, educație, știință, cultură.

3.2. Sectorul bancar

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2012, evoluția sistemului bancar al Republicii Moldova a înregistrat performanțe semnificative, demonstrând o dinamică pozitivă a mării majorității a indicatorilor. Sectorul bancar din Republica Moldova este constituit din 2 niveluri, reprezentat de Banca Națională a Moldovei (BNM) și 14 bănci comerciale licențiate.

Numărul total de *angajați în sistemul bancar* la data de 30.09.2012 a constituit 11143 de persoane, mai puțin cu 20 de persoane, comparativ cu 02.01.2012. Respectiv, în medie fiecărui angajat din sectorul bancar i-au revenit active în valoare de 5 mil. MDL, mai mult cu 0,6%, comparativ cu 02.01.2012.

În al III trimestru al anului 2012, *activele totale ale sistemului bancar* au totalizat 55791,2 mil. MDL, majorându-se cu 12% față de luna ianuarie 2012. În luna noiembrie 2012 *activele totale ale sistemului bancar* au constituit 56946,7 mil. MDL majorându-se de 14% față de ianuarie 2012. În luna noiembrie evoluția activelor bancare a fost determinată de creșterea accentuată a activelor generatoare de profit, cea mai mare pondere în totalul activelor a revenit portofoliul de credite 63,6%, majorându-se cu 5 p.p., comparativ cu 02.01.2012.

Astfel, la data de 30.09.2012, comparativ cu 02.01.2012, s-au înregistrat următoarele modificări:

- creșterea numerarului cu 16,7% până la 12840,2 mil. MDL;
- majorarea altor active cu 36,9% până la 1002,6 mil. MDL;
- creșterea împrumuturilor și creanțelor cu 12,1% până la 35403,8 mil. MDL;
- creșterea creanțele privind impozitele cu 58% până la 95,2 mil. MDL;
- majorarea activelor imobilizate și grupurile destinate cedării, clasificate drept deținute în vederea vânzării net cu 14,6% până la 871,8 mil. MDL;
- imobilizările corporale cu 5,8% până la 1662,4 mil. MDL;
- scăderea imobilizărilor necorporale cu 2% până la 256,1 mil. MDL.

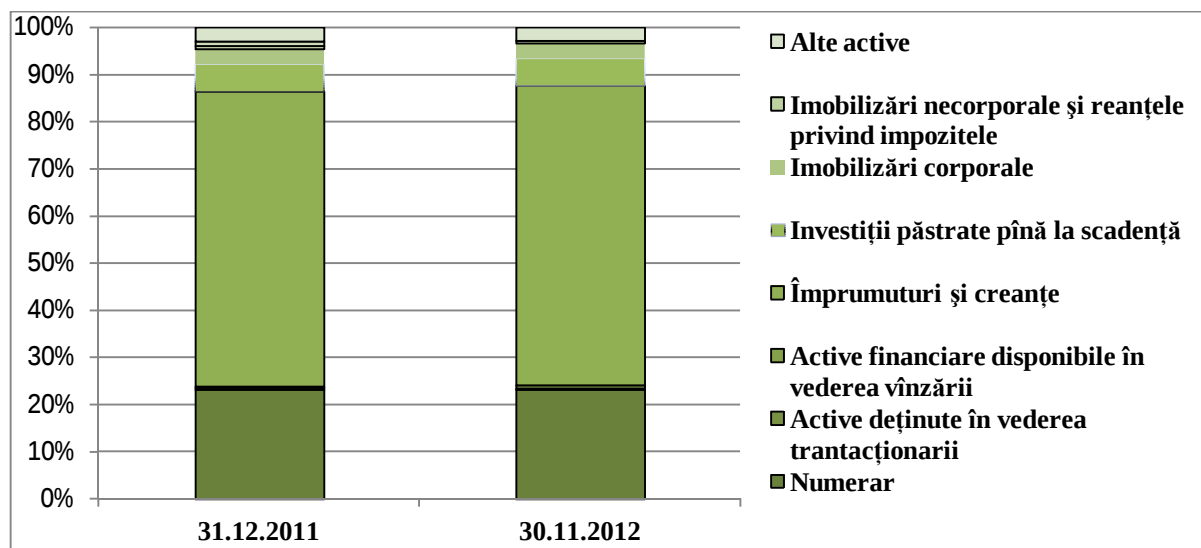

Fig. 3.2.1. Evoluția activelor bancare după volum și structură, I semestru 2012, %
Sursa: Banca Națională a Moldovei.

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2012, creditele neperformante în valoare absolută s-au majorat cu 24,3% față de începutul anului 2012 și au însumat 4890,4 mil. MDL. Astfel, la data de 30.09.2012, ponderea creditelor neperformante (substandart, compromise și dubioase), în total credite a constituit 14,5% și a crescut cu 1,6 p.p., față de 02.01.2012. Același volum de credite neperformante, proiectat asupra CNT, constituie 72,6%, la data de 30.09.2012 și s-a majorat cu 19,7 p.p. față de 02.01.2012. În acest context, a crescut reducerile pentru datoria la credite cu 1,2 p.p. constituind 10,2% la finele lunii septembrie. Respectiv și în luna noiembrie 2012, reducerile pentru datoria la credite a constituit 10,4%.

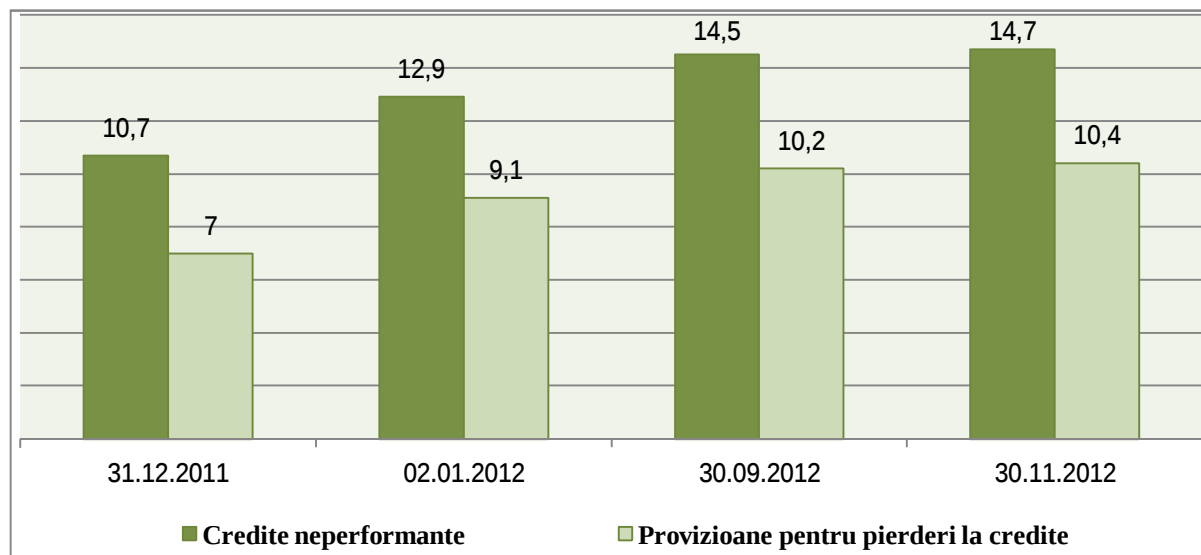

Figura. 3.2.2. Evoluția calității creditelor bancare, %

Sursa: conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În luna septembrie 2012 rata medie a *dobânzii la creditele* acordate în monedă națională s-a diminuat cu 1,5p.p., atingând nivelul de 12,6%, iar la 30.09.2011 a fost de 14,1%. Iar în luna noiembrie 2012 rata medie a *dobânzii la creditele* acordate în monedă națională a atins la nivelul de 12,7%. În septembrie 2012, rata medie a dobânzii la credite în valută străină, a scăzut cu 1,1 p.p., ajungând pînă la nivelul de 7,8%, comparativ cu 30.09.2011 și a constituit 8,9%. Iar în luna noiembrie 2012, rata medie a dobânzii la credite în valută străină au ajuns la nivelul de 7,7% puțin în scădere cu 0,05 p.p. față de luna septembrie 2012.

În primele nouă luni ale anului 2012 se observă o creștere a *creditelor noi acordate de bănci*, de la 1515,7 mil. MDL ianuarie 2012, la 2151,1 mil. MDL în septembrie 2012, majorîndu-se cu 41%. Volumul creditelor acordate în MDL în luna septembrie 2012 a constituit 1353,4 mil. MDL, ce a scăzut cu 253,7 mil. MDL, sau cu 19% față de luna septembrie 2011.

Astfel, în luna septembrie 2012 rata medie a dobânzii la creditele acordate în moneda națională s-a diminuat cu 0,29 p.p., pînă la 12,5%, ca rezultat al scăderii ratei medii la creditele acordate persoanelor juridice cu 0,32 p.p., la nivelul de 13,20% în timp ce rata medie la creditele acordate persoanelor fizice a crescut cu 0,05 p.p., pînă la 15,42%.

Creditele acordate cu termenul de peste 12 luni au continuat să rămână cele mai atractive, ponderea lor constituind 63,2% în septembrie 2012 din volumul total al creditelor în moneda națională și au fost acordate în medie cu o rată de 13,05% sau în creștere cu 0,34 p.p. de luna precedentă. Acestea sunt urmate de creditele acordate cu termen de la 6 pînă la 12 luni cu o pondere de 25,3%, fiind acordate cu o rată medie de 11,97%, în descreștere cu 0,77 p.p. față de luna precedentă. Cea mai mare parte a creditelor noi acordate în moneda națională este reprezentată de creditele acordate persoanelor juridice 76,6% din totalul creditelor în MDL, care

au fost acordate cu o rată medie de 11,83%, în timp ce rata medie la creditele acordate persoanelor fizice a constituit 15,06%.

În luna septembrie 2012 volumul creditelor noi acordate în valută străină (exprimate în MDL) s-a micșorat cu 258,7 mil. MDL, sau cu 24,5% față de perioada similară a anului precedent, fiind de 797,7 mil. MDL. Rata medie ponderată a dobânzii la aceste credite în perioada respectivă a constituit 7,78%, reducându-se cu 1,08 p.p.

Analiza *capitalului normativ total*, determinant al solvabilității băncilor, la data de 30.09.2012 a constituit 6735,4 mil. MDL, a scăzut cu 10,5 p.p. față de 02.01.2012. Astfel, activele ponderate la risc constituind 27408,6 mil. MDL, mai mult cu 10 p.p. față de finele lunii ianuarie 2012. *Capitalul de gradul I*, la 30.09.2012, a scăzut cu 11,4% pînă la 6636,7 mil. MDL față de 02.01.2012. Valoarea pozitivă a acestui indicator confirmă rezistența și siguranța sistemului în cazul șocurilor financiare.

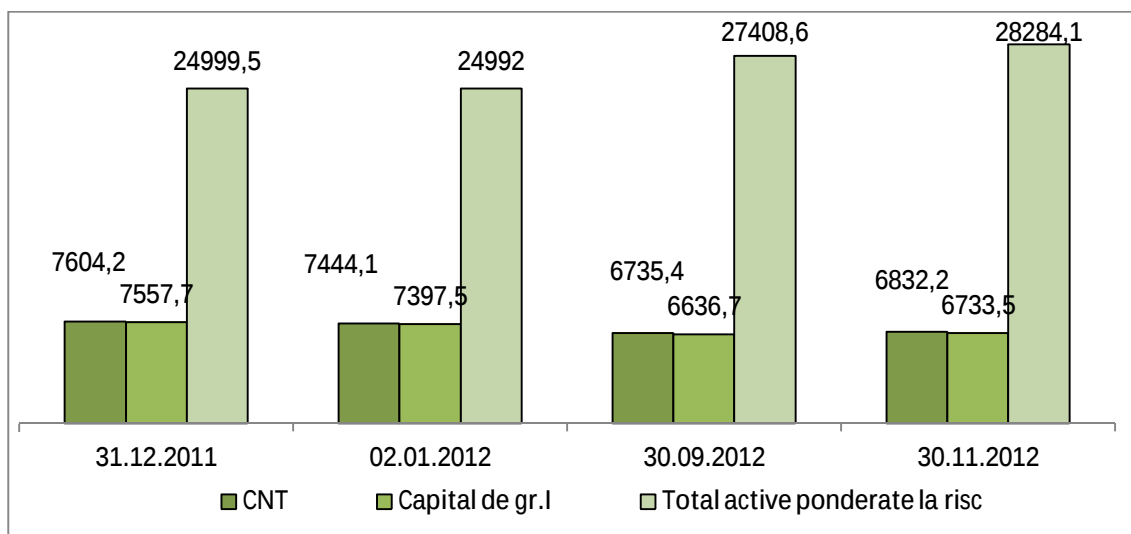

Figura 3.2.3. Evoluția capitalului sistemului bancar, mil. MDL.

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În luna noiembrie, cota investițiilor străine în capitalul social al băncilor a constituit 72,1%, fiind în scădere cu 1,9 p.p., această situație este explicată prin faptul majorării investițiilor acționarilor rezidenți.

La data de 30.09.2012, *obligațiunile băncilor* au constituit 45476,8 mil. MDL și s-au majorat cu 14% față de 02.01.2012.

În primele nouă luni ale anului 2012, *soldul depozitelor* în sistemul bancar a constituit 37287,1 mil. MDL, majorându-se cu 14%, față de ianuarie 2012, ca rezultat al creșterii soldului depozitelor în moneda națională cu 55,6% și al depozitelor în valută străină – cu 44,4%. Prin urmare, indicatorii menționați au crescut comparativ cu începutul anului cu 9,3% pînă la 16560 mil. MDL și cu 18,5% pînă la 20726 mil. lei, reflectând încrederea în moneda națională.

La data de 30.09.2012, depozitele persoanelor fizice au crescut cu 15,1% pînă la 23847 mil. MDL, confirmând credibilitatea sistemului bancar, și depozitele persoanelor juridice cu 12,8% pînă la 11908 mil. MDL. La finele lunii septembrie 2012, soldul depozitelor în sistemul bancar s-a majorat cu 5325 mil. MDL față de luna iunie.

Volumul depozitelor noi atrase de bănci la data de 30.09.2012 a constituit 29825,1 mil. MDL, în scădere cu 0,8%, față de primul semestru al anului 2011.

În luna septembrie 2012, comparativ cu aceeași lună a anului 2011, în structura depozitelor la termen în valută națională, s-au înregistrat următoarele modificări:

- micșorarea depunerilor cu termen până la 1 lună cu 80,9%, constituind 108,5 mil. MDL;
- micșorarea depunerilor cu termen de la 1 până la 3 luni cu 91,2%, constituind 71,05 mil. MDL;
- creșterea depunerilor cu termen de la 3 până la 6 luni cu 16%, constituind 595,15 mil. MDL;
- creșterea depunerilor cu termen de la 6 până la 12 luni cu 27,6%, constituind 609,35 mil. MDL;
- micșorarea depunerilor cu termen mai mult de 12 luni cu 48,3%, constituind 275,23 mil. MDL.

În structura depunerilor la termen în valută străină, în luna septembrie 2012, comparativ cu luna septembrie 2011, s-a consemnat o scădere de 237,4 mil. MDL, sau cu 13,6%, depunerilor în valută străină cu termen până la 1 lună, constituind 91,96 mil. MDL. Totodată, a scăzut suma depunerilor în valută străină cu termen de la 3 până la 6 luni cu 40% constituind 314,99 mil. MDL.

Ponderea maximă 32,2% din totalul depozitelor atrase la termen în valută străină a fost consemnată la depunerile cu termen de la 6 până la 12 luni, care au fost atrase cu o rată medie a dobânzii de 4,93%, în creștere cu 0,18 p.p. față de luna august.

În luna noiembrie 2012 volumul depozitelor noi la termen atrase în moneda națională s-a micșorat cu 253,1 mil. MDL, sau cu 12,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent înregistrând 1808,8 mil. lei. Volumul depozitelor noi la termen atrase în valută străină (exprimate în MDL) în luna noiembrie 2012 a crescut cu 14,5 mil. MDL, sau cu 1,2% față de aceeași perioadă a anului precedent, constituind 1275,0 mil. MDL.

Tendențe de creștere au fost înregistrate la rata dobânzilor. În luna septembrie a anului 2012, rata dobânzilor la depozitele atrase în lei a constituit 7,94% și a fost în creștere cu 1,07 p.p., față de luna septembrie a anului 2011, când acest indicator a constituit 6,87%. Respectiv, în noiembrie 2012 rata medie a dobânzilor la depozite atrase în lei a constituit 7,96%, în creștere cu 0,02 p.p. față de luna septembrie a anului 2012.

Marja bancară la operațiunile în monedă națională a scăzut de la 5,51% în luna decembrie 2011 la 4,72% în noiembrie anul 2012. În luna ianuarie 2012, marja bancară la operațiunile în monedă națională a înregistrat un nivel de 7,65%, iar în luna septembrie 2012 s-a înregistrat un nivel de 4,64%. În acest context, observăm că ratele medii ale dobânzii la depozite în monedă națională au crescut în luna martie 2011, constituind 6,7%. Respectiv și ratele medii ale dobânzii la depozite în monedă străină au crescut mai intens la începutul anului de la 4,03% în luna ianuarie 2012, până la 4,6% în noiembrie 2012.

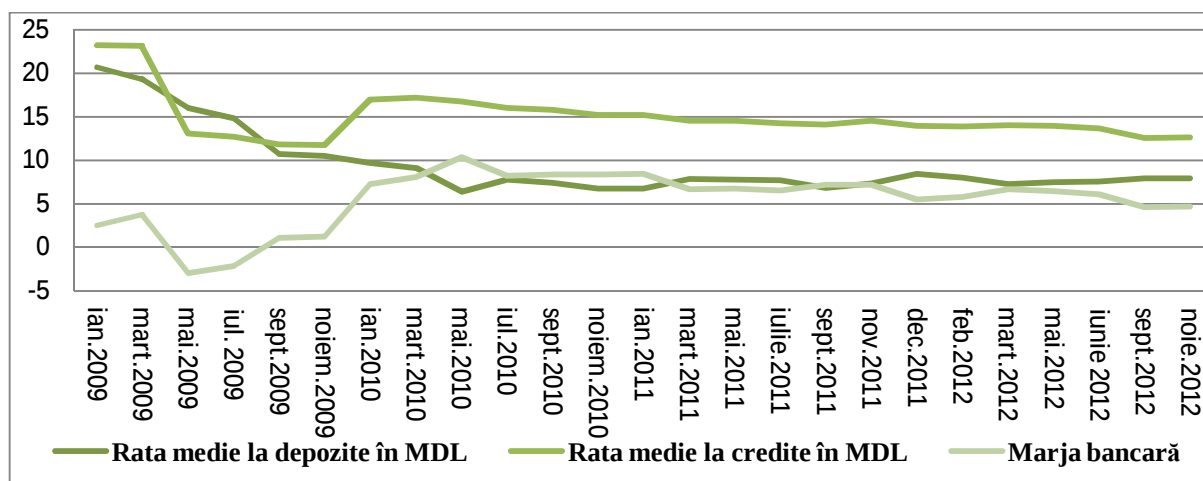

Figura 3.2.4. Evoluția marjei bancare*, a ratelor medii a dobânzii la depozite și la credite în MDL, %

Sursa: Calcule în baza datelor, oferite de Banca Națională a Moldovei.

*Nota: Indicatorul Marja bancară a fost calculat ca diferența dintre rata medie la depozite în MDL și rata medie la credit MDL.

În luna septembrie a anului 2012 venitul net raportat la active (ROA) a constituit 2,0%, la data de 30.09.2012, cât și raportat la capitalul acționar (ROE) a înregistrat 10,5%. Odată cu creșterea volumului de capital acționar și de active, majorarea ROE și ROA denotă că ritmul de creștere a profitului net este mult mai rapid, fapt destul de încurajator. Astfel, în luna septembrie al 2012, profitul băncilor pe întregul sistem a constituit 797,9 mil. MDL sau cu 22,7% mai mult față de septembrie 2011.

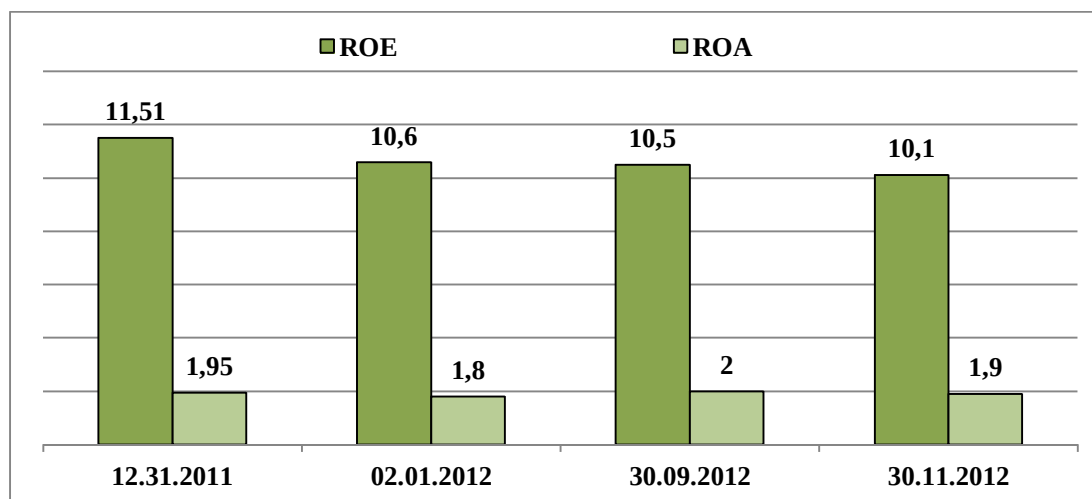

Figura 3.2.5. Evoluția profitabilității bancare, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Ponderea activelor, generate de dobândă în total active, la data de 30.09.2012, a scăzut cu 0,1 p.p. și a constituit 80,9%, comparativ cu data de 02.01.2012, a constituit 81%. Respectiv, la data de 30.09.2012, se înregistrează nivelul marjei nete din dobânzi de 5,2%. Astfel, băncile în situații mai dificile, compensează veniturile din alte surse și, în special, din comisioanele din transferuri, inclusiv a celor din străinătate și din alte comisioane percepute de către bancă.

Indicele de eficiență, detreminat ca raportul dintre veniturile nete aferente dobânzilor plus veniturile neaferente dobânzilor la cheltuieli neaferente dobânzilor, la 30.09.2012 constituie 137,4%. Iar în luna noiembrie 2012, indicele de eficiență a constituit 136,7% mai puțin cu 0,7 p.p. față de luna septembrie 2012.

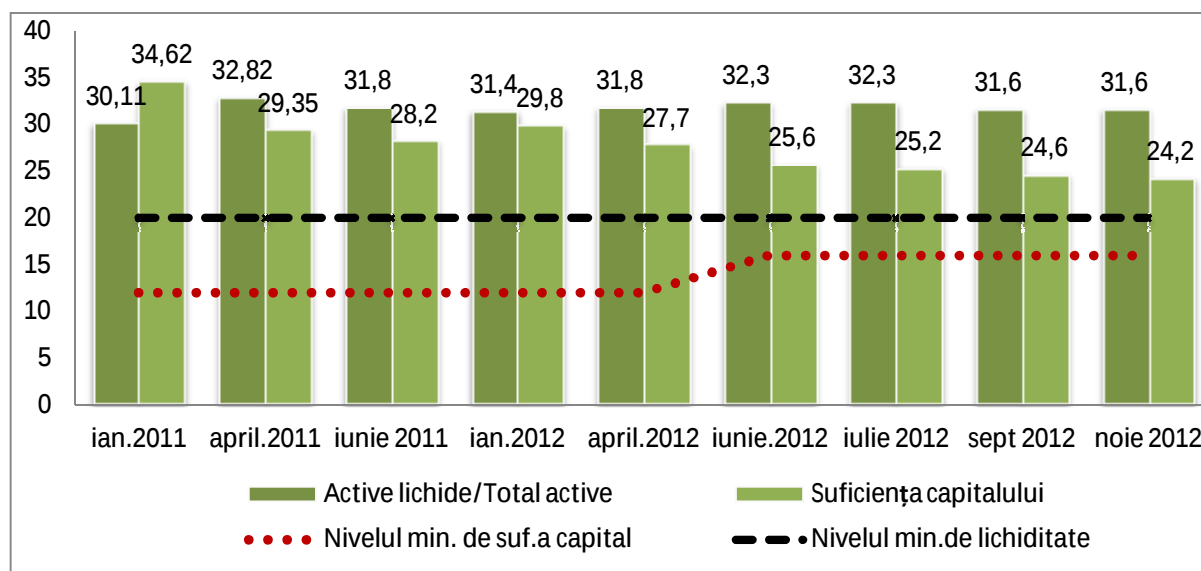

Figura 3.2.6. Indicatori de lichiditate și suficiența capitalului, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Gradul de suficiență a capitalului se menține la un nivel înalt, constituind 24,6% la 30.09.2012. Deși, aflat peste nivelul minim necesar de 16%, (până în mai al anului 2012 suficiența capitalului ponderat la risc a constituit 12%), se observă o diminuare a acestui indicator de 5,2 p.p. față de 02.01.2012. Considerăm explicabil faptul diminuării gradului de suficiență a capitalului bancar, prin creșterea considerabilă a portofoliului de credite, care fac parte din activele riscante cu o pondere majoră la risc.

Tabelul 3.2.1. Tendințele lichidității bancare, %

Indicatorii	02.01.2012	30.09.2012	30.11.2012
Principiul II al lichidității	31,4	31,6	31,6
Principiul I al lichidității	0,7	0,7	0,7

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Lichiditatea bancară poate fi privită atât prin prisma ponderii activelor lichide în total active, cât și prin prisma obligațiunilor, pe care banca este obligată să le onoreze. Astfel, în luna septembrie 2012, ponderea activelor lichide (principiul II al lichidității) înregistrează 31,6%, și în noiembrie 2012 a înregistrat tot aceeași sumă, ceea ce denotă neafectarea capacității de plată a băncilor.

Lichiditatea pe termen lung sau principiul I al lichidității, pe întreg sistemul bancar a înregistrat 0,7%, la 30.09.2012. Aceste valori ale indicatorilor lichidității relevă existența surselor adecvate pentru susținerea plăților aferente obligațiunilor.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru. În primele nouă luni ale anului 2012, evoluția sectorului bancar al Transnistriei a înregistrat tendințe relativ stabile de dezvoltare. Sistemul bancar din stânga râului Nistru este format din nouă bănci, iar declarațiile sunt prezentate de șase instituții bancare.

Activele totale ale sistemului bancar transnistrean au însumat la începutul lunii noiembrie 2012 – 5682,16 mil. ruble, echivalentul a 6531,9 mil. MDL. Comparativ cu luna iunie 2012, activele au crescut cu 407,26 milioane de ruble, echivalentul a 468,16 mil. MDL (la data de 01.11.2012, o rublă transnistreană echivala cu 0,8699 MDL).

În primele nouă luni al anului 2012, capitalul propriu al băncilor a atins valoarea de 1211,41 mil. ruble, mai mult cu 2% față de luna iunie 2012. Capitalul acționar al băncilor din Transnistria a constituit în luna noiembrie suma de 964,35 mil. de ruble. Obligațiunile sectorului bancar totale s-au majorat cu 1,3% în luna octombrie 2012, sau cu 4066,6 mil de ruble, echivalentul a 4674,8 mil. MDL.

Portofoliul de depozite al populației în luna noiembrie a scăzut cu 0,32% – până la 1936,57 mil. de rub, față de sfârșitul anului 2011 ce a constituit suma de 1942,9 mil. rub. În luna octombrie 2012, depozitele persoanelor fizice a însumat 13334,6 mil. rub, iar depozitele persoanelor juridice a constituit suma de 478,8 mil. rub.

Soldul creditelor acordate sectorului economic au atins în luna octombrie aproape 2698,9 mil. de ruble., mai puțin cu 4,4% față de începutul anului 2012. Acest lucru se datorează faptului că creditele persoanelor fizice în această perioadă au scăzut cu 6,8% până la suma de 621 mil. rub în luna octombrie și creditele acordate persoanelor juridice au scăzut cu 3,6% până la suma de 2077,9 mil. rub. față de sfârșitul anului 2011.

3.3. Politică monetară

Indicatorii monetari la 31.09.2012 a înregistrat următoarele valori:

- ü agregatul monetar M0 a constituit 12,67 mild. MDL;
- ü agregatul monetar M1 a fost de 19,53 mild. MDL;

- agregatul monetar M2 a atins un nivel de 33,59 mld. MDL;
- agregatul monetar M3 s-a cifrat la 47,91 mld. MDL;
- baza monetară a însumat 16,84 mld. MDL.

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2012 indicatorii monetari au cunoscut o evoluție ascendentă și au fost mai mari în comparație cu valorile atestate pe 31.09.2011.

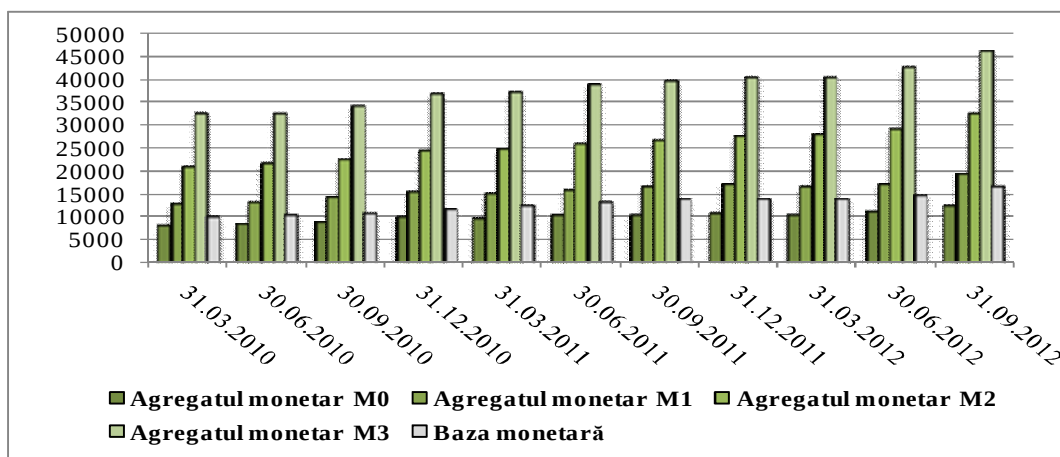

Figura 3.3.1. Evoluția agregatelor monetare și a bazei monetare, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

La 31.09.2012 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 27,3%; depozite la vedere – 14,6%; instrumentele pieții monetare reprezintă o pondere infimă apropiată de 0%; depozite la termen – 28,5% și depozite în valută – 29,6%. Pe parcursul anilor 2010-2012 se observă o ușoară reducere a ponderii depozitelor la în valută, în timp ce cota depozitelor la termen este în creștere (în noiembrie 2012 ponderile acestor elemente constitutive ale agregatului monetar M3 s-au apropiat destul de mult: depozite la termen – 29,3% și depozite în valută – 29,9%), celelalte componente ale masei monetare își păstrează o distribuție relativ constantă.

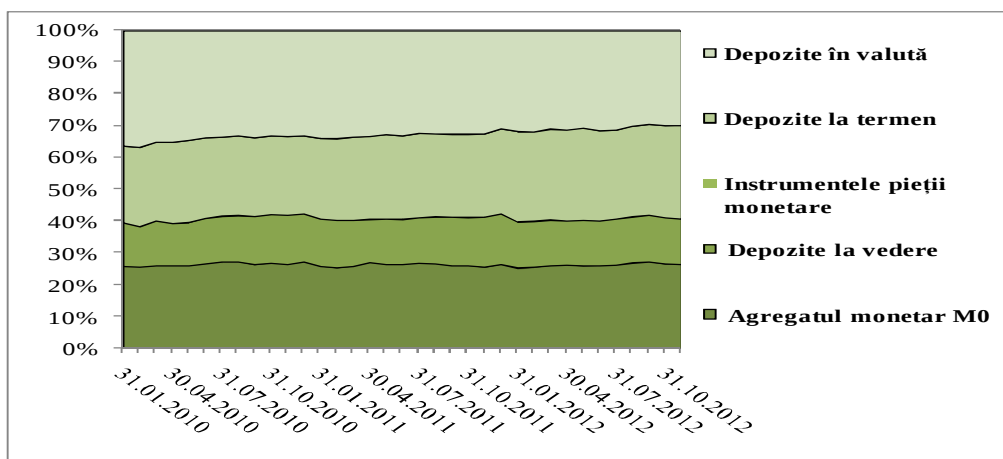

Figura 3.3.2. Structura masei monetare

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Anticiparea temperării ritmurilor de creștere a prețurilor, precum și a evoluțiilor palide ale economiei naționale în anul 2012 a condiționat relaxarea politicii monetare. Ratele instrumentelor politicii monetare au fost diminuate pe parcursul primului trimestru 2012, în restul anului nivelul acestora a rămas constant.

Tabel 3.3.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei

	Rata de bază, %	Rata dobânzii la credite overnight, %	Rata dobânzii la depozite overnight, %
Ianuarie 2012	9,5/8,5	12,5/11,5	6,5/5,5
Februarie	8,5/6,5	11,5/9,5	5,5/3,5
Martie 2012	6,5/4,5	9,5/7,5	3,5/1,5
Aprilie 2012	4,5	7,5	1,5
Mai 2012	4,5	7,5	1,5
Iunie 2012	4,5	7,5	1,5
Iulie 2012	4,5	7,5	1,5
August 2012	4,5	7,5	1,5
Septembrie	4,5	7,5	1,5
Octombrie	4,5	7,5	1,5
Noiembrie	4,5	7,5	1,5

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În decursul ultimelor 2 trimestre ale anului 2012 în evoluția operațiunile de sterilizare a lichidităților se disting 2 etape: în perioada iulie-septembrie soldul mediu zilnic a vânzărilor de certificate a crescut de la 3,5 mild. MDL la 4,36 mild MDL, urmând o fază de scădere, între lunile octombrie și decembrie soldul mediu zilnic s-a redus de la 3,96 mild. MDL la 3,65 mild. MDL. În aceeași perioadă băncile comerciale nu au solicitat de la BNM oferirea facilităților de credite "overnight". În a doua jumătate a anului 2012 solicitarea de depozite "overnight" a cunoscut două etape: între lunile iulie – octombrie sold mediu zilnic al depozitelor a scăzut de la 293,3 mil. MDL la 135,4 mil. MDL, după care a urmat o perioadă de creștere, în noiembrie soldul mediu zilnic constituia 184,6 mil. MDL, iar în decembrie 368,9 mil. MDL.

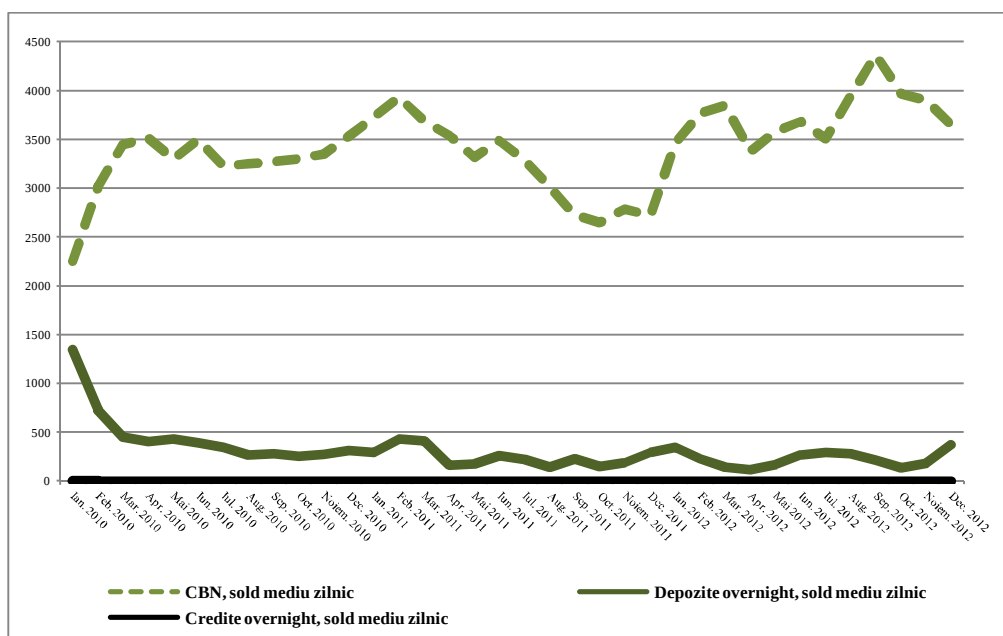

Figura 3.3.3. Instrumentele politicii monetare, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În decursul ultimelor 2 trimestre ale anului 2012 BNM nu a recurs la modificarea ratei rezervelor obligatorii, nivelul acestora păstrându-se la 14%.

Începând cu luna mai 2012 BNM, a intervenit pe piața valutară. Pentru a deprecia leul moldovenesc în raport cu valutele de referință (în felul acesta ieftinind produsele exportate și stimulând competitivitatea mărfurilor autohtone) BNM a recurs la procurări de valută. Volumul maxim al procurărilor de valută s-a realizat în luna august, de pe piață fiind cumpărate 115,9 mil. USD. Ulterior BNM și-a diminuat volumul procurărilor pe piața valutară.

Tabel 3.3.2. Procurările de valută efectuate de BNM pe piața interbancară în perioada mai-noiembrie 2012

LUNA	VOLUMUL PROCURĂRILOR, MIL. USD
Mai	1
Iunie	20,3
Iulie	31,5
August	115,92
Septembrie	73,53
Octombrie	19,42
Noiembrie	13,86

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Regiunea din partea stângă a râului Nistru

Pe 31.09.2012, masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 4937,6 mil. ruble. Caracteristic pentru regiunea din stânga Nistrului este gradul înalt de dolarizare – pe 31.06.2012 acest indicator era de 60,3%. Pe parcursul perioadei ianuarie-septembrie 2012 se atestă o reducerea ponderii valutei străine în masa monetară de la 64,5 la 60,3%.

Pe parcursul primului semestru al anului 2012, în condițiile creșterii excesului de lichiditate rata rezervelor obligatorii a fost majorată de 2 ori: pe 01.01.2012 de la 11 la 13% și pe 01.02.2012 de la 13 la 14%. Rata rezervelor obligatorii de 14% a rămas constantă pe parcursul perioadei februarie-septembrie 2012.

Capitolul IV

SECTORUL EXTERN

Investițiile străine directe

În anul 2012, perioadă caracterizată printr-un grad înalt de incertitudine, investițiile străine s-au dovedit a fi foarte vulnerabile. Valoarea acestora în primele 9 luni ale anului a constituit 58,5 mil. USD, consemnând o reducere cu 71% față de perioada similară a anului precedent și chiar plasându-se la un nivel inferior celui înregistrat în primele trei trimestre ale anului 2009.

Evoluțiile nefaste ale influxurilor de investiții au fost cauzate de evoluțiile negative ale veniturilor reinvestite de către investitorii străini, precum și a creditelor intracompanii, ceea ce reflectă mai degrabă incapacitatea acestora de a obține profituri din activitatea desfășurată și retragerea investițiilor efectuate în economia moldovenească. De asemenea, în trimestrul III o evoluție negativă au consemnat și investițiile în capital fix.

În perioada ianuarie-septembrie 2012, per ansamblu, investițiile în capital fix au reușit să mențină un trend pozitiv, depășind volumul investițiilor străine efectuate în economia națională în perioada similară a anului precedent cu 1,3%. Valoarea acestora a fost de 91,5 mil. USD. De asemenea și valoarea netă a creditelor intrafirmă a fost una pozitivă, de 1,6 mil. USD, dar în descreștere față de TI-TIII a anului precedent cu 95,9%. Totodată, veniturile reinvestite au înregistrat o valoare netă de (-) 34,6 mil. USD. Aceste evoluții sunt determinate concomitent de situația critică a investitorilor străini, majoritatea investițiilor provenind din Europa de Vest, dar și de situația incertă a mediului de afaceri din Republica Moldova.

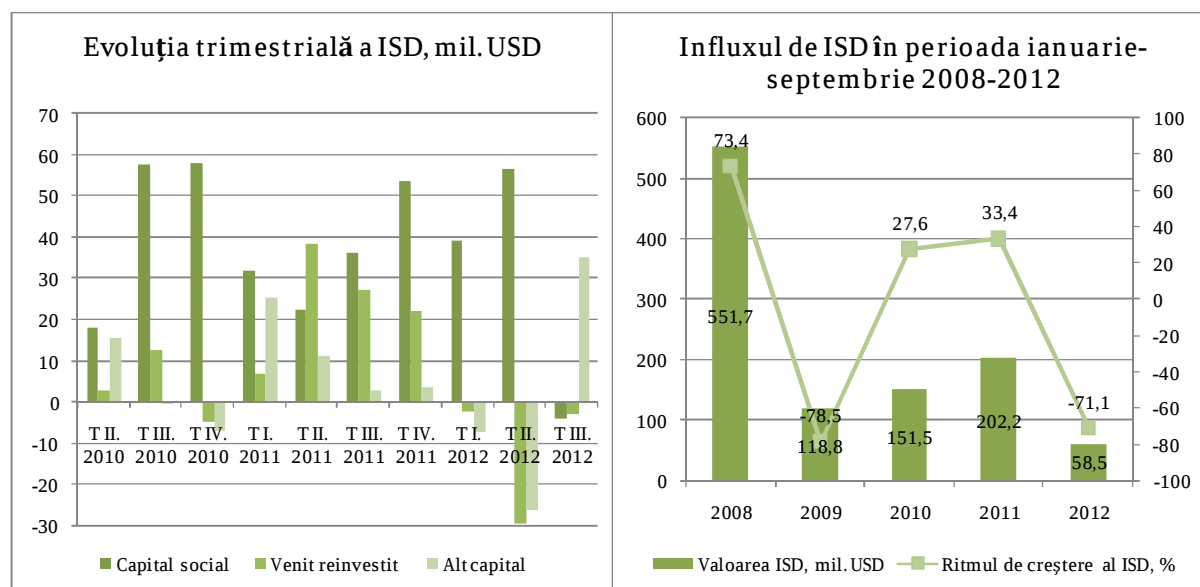

Figura 4.1. Evoluția influxurilor de ISD în perioada ianuarie-septembrie 2012

Sursa: Banca Națională a Moldovei.

Remiterile în Republica Moldova

În tandem cu celelalte influxuri de capital străin, în primele trei trimestre ale anului 2012 s-a înregistrat și o temperare a ritmurilor de creștere a remiterilor efectuate în economia națională. Valoarea acestora în ianuarie-septembrie 2012 a constituit 1289,8 mil. USD, consemnând o creștere de 9,9% față de perioada similară a anului precedent. De notat că, în timp ce în primele 9 luni ale anului 2011 valoarea remiterilor raportată la PIB a constituit 22,6%, în anul 2012 pe fondul evoluției modeste a economiei naționale valoarea acestui indicator s-a majorat cu 1,2 p.p.

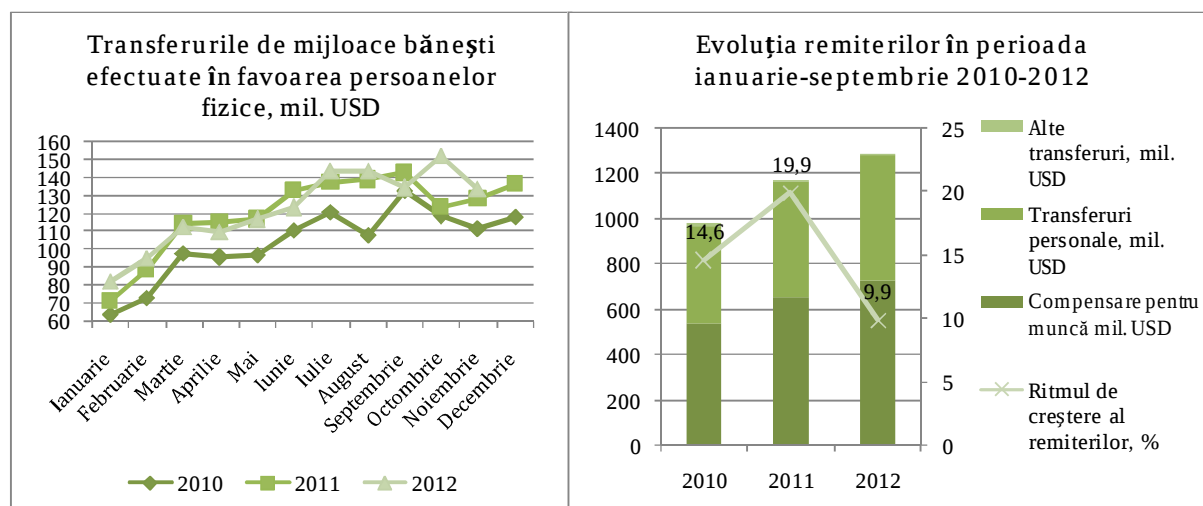

Figura 4.2. Evoluția influxului de remiteri în Republica Moldova în perioada ianuarie-septembrie 2012

Sursa: Banca Națională a Moldovei.

Luînd în considerație că transferurile de mijloace bănești efectuate din străinătate în favoarea persoanelor fizice au avut, o evoluție volatilă pe parcursul perioade ianuarie-noiembrie a anului 2012, situația rămîne a fi incertă privind dinamica lor în anul curent. Devierea standard a ritmurilor de creștere a remiterilor în perioada menționată a constituit 253,8%, în timp ce în perioadele similare din anul 2010 și 2011 valoarea acestora a fost de 79,1% și, corespunzător, 42,8%.

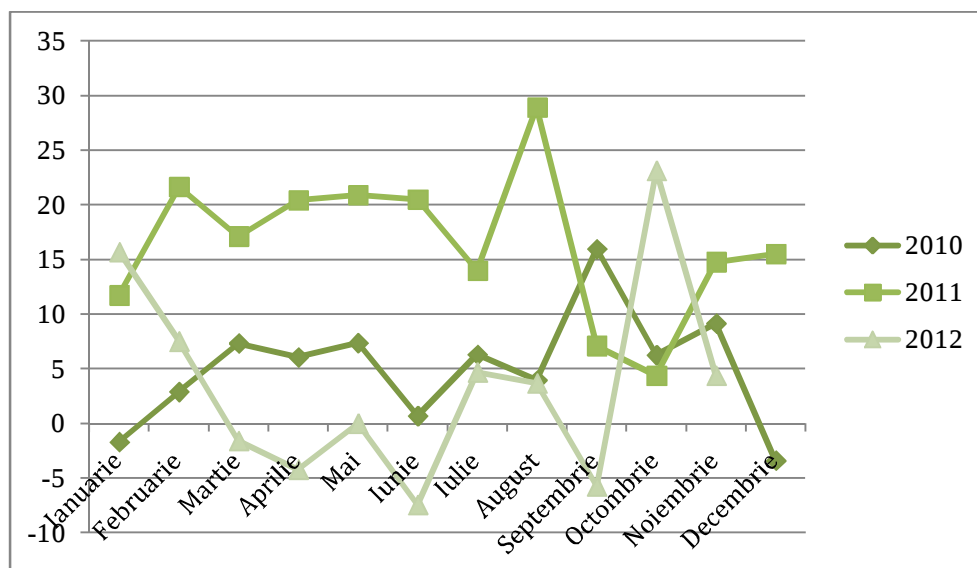

Figura 4.3. Creșterea transferurilor mijloacelor bănești din străinătate efectuate prin sistemul bancar în favoarea persoanelor fizice, %

Sursa: Banca Națională a Moldovei.

Comerțul exterior

Evoluția comerțului exterior în perioada iulie-septembrie 2012 a continuat tendința descrescătoare înregistrată de la începutul anului. Astfel, după o creștere a fluxurilor comerciale externe cu bunuri cu 37,3% în anul 2011, în 2012 tendințele de creștere s-au temperat vizibil. După o sporire cu doar 9% în trimestrul I, în trimestrele II și III acestea au marcat un regres de 0,3% și, corespunzător, 4,8%.

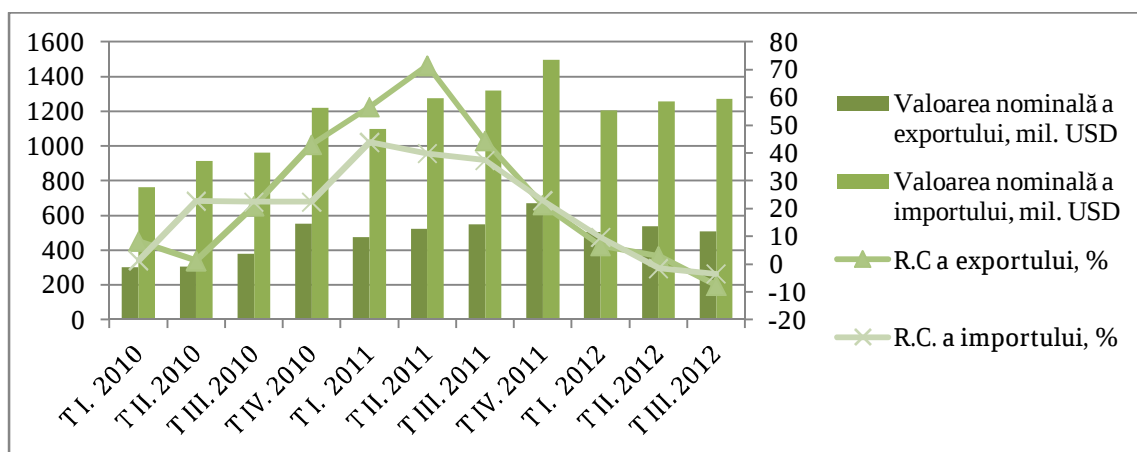

Figura 4.4. Evoluția trimestrială a comerțului exterior al Republicii Moldova

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Tendențele negative ale comerțului exterior în perioada iulie-septembrie 2012 au fost determinate atât de evoluțiile exporturilor, cât și de cele ale importurilor. Exporturile au constituit 506,6 mil. USD, în această perioadă, fiind în descreștere cu 7,8% față de perioada similară a anului 2011, trend determinat de reducerea exporturilor către UE cu 22,8%. Deși mai puțin impunătoare, o tendință de reducere au înregistrat-o și importurile. Valoarea acestora a constituit 1272,9 mil. USD, o descreștere cu 3,5% față de perioada similară din anul 2011. Spre deosebire de exporturi, unde traiectoria de descreștere a fost nuanțată de involuția tranzacțiilor cu țările UE, în cazul importurilor aceasta a fost condiționată de instabilitatea relațiilor comerciale atât cu partenerii estici, cât și vestici. Totodată, rolul determinant, l-a avut reducerea cu 10,4% a importurilor din CSI.

Per ansamblu, aceste evoluții au cauzat în perioada ianuarie-septembrie a anului 2012 o moderare a comerțului exterior, față de perioada similară a anului precedent. În termeni absoluți, s-a reușit, totuși, atingerea nivelului înregistrat în primele 9 luni ale anului 2011, care a fost unul „record” pentru dinamica sa istorică. De la începutul anului 2012 până în luna septembrie, valoarea tranzacțiilor comerciale externe a fost de 5282 mil. USD, cu 43,4 mil. USD mai mult (0,8%) față de aceeași perioadă a anului trecut. Valoarea exporturilor a fost de 1548,4 mil. USD, iar a importurilor de 3733,6 mil. USD. Reducerea creșterii exporturilor în tandem cu cea a importurilor a condiționat o păstrare a nivelului deficitului comercial, care s-a situat la 2,2 mld. USD, iar gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a fost de 41%.

Figura 4.5. Evoluția comerțului exterior al Republicii Moldova în perioada ianuarie-septembrie, 2008-2012 (mil. USD)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Exporturile în perioada ianuarie-septembrie a anului 2012, au cifrat 1548,4 mil. USD, puțin depășind valoarea anului precedent de 1544,9 mil. USD. Cu toate că s-au temperat ritmurile de creștere în CSI (6,5%) și în alte țări (7,9%), impactul negativ determinant l-a produs reducerea livrărilor pe piața vestică.

Exporturile în UE s-au redus în perioada analizată cu 6,4%, dat fiind contractarea livrărilor pe câteva dintre principalele piețe de pe această destinație: România (-11,5%), Marea Britanie (-13,3%), Polonia (-4,4%), Germania (-37,3%), Belgia (-0,3%) ș.a., care dețin în jur de 27,4% din total. În același timp, au rămas încă pe un trend pozitiv exporturile în Italia (+6%), Bulgaria (+1,6%), Franța (+37,6%). Împreună, piețele sus-menționate au concentrat 40,4% din 46,6% din exporturile orientate în perioada dată, pe piața UE. De notat, că după o majorare a ponderii pieței respective în valoarea totală a exporturilor de la 39,7% în T.I-T.III 2005 la 53,3%, aceeași perioadă a anului 2009, după criză aceasta s-a diminuat semnificativ, până la 46,6% în anul 2012.

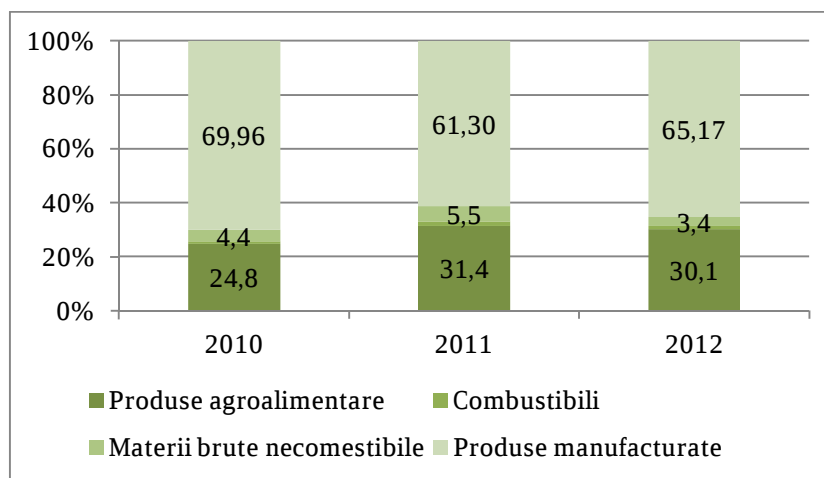

Figura 4.6. Structura exporturilor către UE în perioada ianuarie-septembrie, 2010-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Exporturile spre piața occidentală se formează preponderent din produse manufacturate, deși, în mare parte din bunuri cu o valoare adăugată redusă, fabricate în baza contractelor de prelucrare în Lohn (îmbrăcăminte și accesorii de îmbrăcăminte 23%, mașini și aparate electrice și părți ale acestora – 18,1%, mobilă – 6,6%, încălțăminte – 3,4%). Totodată, începînd cu anul 2009 și pînă în anul 2011 s-a simțit o ușoară sporire a cotei produselor agroalimentare, dat fiind menținerea unui trend pozitiv în anul acutizării crizei (2009) și un ritm superior de creștere comparativ cu mărfurile manufacturate în următorii doi ani. Printre principalele produse agroalimentare exportate (conform datelor disponibile pentru perioada ianuarie-septembrie 2012) sunt grăsimi și uleiuri vegetale – 8,5%, fructe și legume – 8,1%, semințe și fructe oleaginoase – 4,8%, cereale – 2,8%, băuturi – 2,5%. În primele 9 luni a. 2012, însă, drept urmare anului agricol nefavorabil, se poate observa o reducere a livrărilor acestei categorii de produse în structura exporturilor pe destinația dată, precum și de materii prime, sporind, în schimb, cota bunurilor manufacturate.

Exporturile au fost influențate în sens negativ, cu precădere, de reducerea livrărilor de semințe și fructe oleaginoase cu 54%, după o creștere triplă în perioada similară a anului 2011, de cereale cu 60%, articole din minerale nemetalice cu 38% și minereuri metalifere și deșeuri din metale cu 53,9%, de îmbrăcăminte și încălțăminte cu 7,8% și, respectiv, 16,4%. Efectele acestora, au fost, parțial, compensate de sporirea exporturilor de zahăr și produse din zahăr mai mult de 7 ori, de uleiuri și grăsimi vegetale, mașini și aparate electrice și părți ale acestora, mobilă și părțile ei, instrumente și aparate profesionale, științifice și de control mai mult de două ori, dar și de astfel de produse cum ar fi vehicule rutiere, gaz și produse industriale obținute din gaz.

Tabelul 4.1. Dinamica principalelor categorii de produse exportate în UE în perioada ianuarie-septembrie, 2012 (%)

Cod CSCI	Denumirea produsului	Valoarea, mil. USD	Structura, %	Modificarea structurii 2012/2011, %	Ritmul de creștere, %
84	Îmbrăcăminte și accesorii	165,7	23,0	-0,4	-7,8
77	Mașini și aparate electrice și părți ale acestora	130,7	18,1	3,5	16,2
42	Grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate	61,4	8,5	3,1	47,2
05	Legume și fructe	58,5	8,1	1,9	21,4
82	Mobilă și părțile ei	47,4	6,6	1,4	17,9
22	Semințe și fructe oleaginoase	34,4	4,8	-4,9	-53,9
85	Încălțăminte	24,5	3,4	-0,4	-16,4
04	Cereale și preparate pe bază de cereale	20,4	2,8	-3,8	-60,1
11	Băuturi	17,8	2,5	0,2	3,5
06	Zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere	16,1	2,2	1,9	608,7
89	Alte articole diverse	15,4	2,1	0,5	19,9
28	Minereuri metalifere și deșeuri de metale	15,3	2,1	-2,1	-52,6
87	Instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control	13,6	1,9	1,1	117,8
83	Articole de voiaj; sacoșe și similare	13,5	1,9	0,1	-1,0
66	Articole din minerale nemetalice	11,4	1,6	-0,8	-38,1
78	Vehicule rutiere	8,0	1,1	0,2	19,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Efectele diminuării exporturilor în UE au fost compensate parțial de continuarea creșterii acestora pe câteva piețe estice – Federația Rusă (+10,5%), Belarus (+ 9.2%) și Kazahstan (+23%), care prin urmare au determinat sporul livrărilor spre est, care au fost în creștere cu 6,5%. Astfel cota acestor state în exporturile moldovenesti a sporit de la 40,6% la 43,1%, în parte, țărilor menționate revenindu-le câte un spor de 2,8 p.p (atingând nivelul de 30,7%), de 0,3 p.p (până la 3,6%) și, respectiv, de 0,4% (de 2,3%). Totodată semne de descurajare, ridică valoarea redusă a exporturilor spre Ucraina, care nu și-a revenit la nivelul perioadei precriză. În primele 9 luni ale anului 2012, cota acestora s-a redus până la 5,5%, după o contractare a valorii exportate cu 15,2%.

Sub aspect al structurii pe grupe de produse, exporturile în CSI din perioada analizată pot fi caracterizate prin următoarele tendințe:

- Reducerea exporturilor de produse agroalimentare ca valoare (-0,1%) și pondere în total (-2,9%). Exportul produselor agricole și alimentare în CSI a cifrat 275,9 mil. USD. Urmărind evoluțiile din perioada 2010-2012, T.I-T.III, se poate observa o reducere a cotei acestei categorii de produse pe destinația dată, deși piețele estice rămân încă a fi importante pentru unele dintre aceste produse, în special de origine animalieră. Influența negativă s-a produs, preponderent, ca urmare scăderii livrărilor de fructe și legume, semințe și fructe oleaginoase, produse lactate și ouă, uleiuri și grăsimi de origine animală și vegetală;
- Creșterea exporturilor de materii brute, din contul îngrășămintelor naturale și minerale naturale și a livrărilor diverselor produse manufacturate. Acestea din urmă, au cifrat 372,5 mil. USD ceea ce constituie 55,8% din exporturile totale în CSI. Evoluția pozitivă s-a datorat, preponderent sporirii livrărilor de produse medicinale și farmaceutice, uleiuri eterice, diverse produse ale industriei ușoare – textile, confecții de îmbrăcăminte, mobilă și încălțăminte;

vehicule rutiere, cauciuc prelucrat și articole din minerale nemetalice și prelucrate din metal ș.a. Totodată, în sens opus au evoluat cea mai mare parte a produselor clasificate în categoria mașini și echipamente de transport.

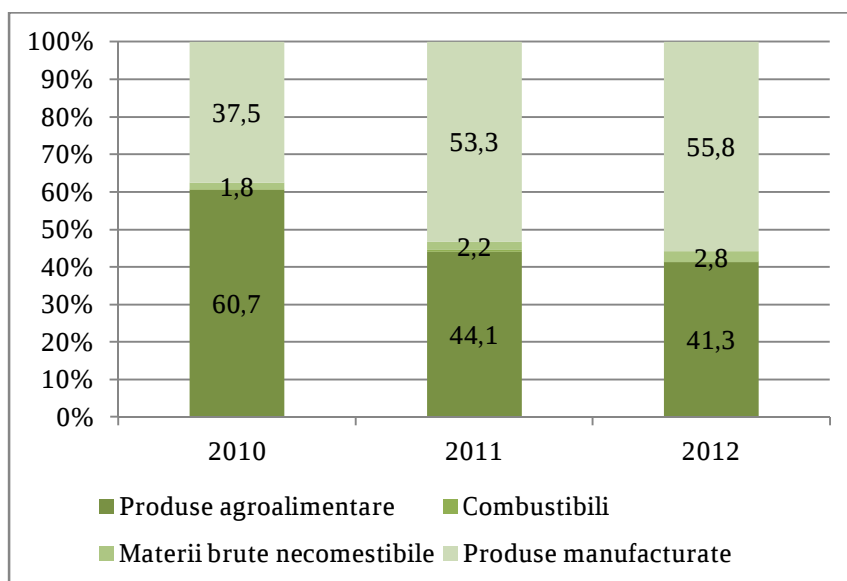

Figura 4.7. Structura exporturilor către CSI în perioada ianuarie-septembrie, 2010-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Tabelul 4.2. Dinamica principalelor categorii de produse exportate în CSI în perioada ianuarie-septembrie, 2012 (%)

Cod CSCI	Denumirea produsului	Valoarea, mil. USD	Structura, %	Modificarea structurii 2012/2011, %	Ritmul de creștere, %
A	1	2	3	4	5
11	Băuturi	106,3	15,9	1,8	19,9
05	Legume și fructe	96,1	14,4	-2,6	-9,8
54	Produse medicinale si farmaceutice	56,0	8,4	0,8	17,8
65	Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe	52,0	7,8	1,6	34,3
74	Mașini și aparate industriale cu aplicații generale;	33,8	5,1	-1,8	-21,5
55	Uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare	31,1	4,7	2,5	127,1
78	Vehicule rutiere	26,9	4,0	0,5	21,2
82	Mobilă și părțile ei	20,1	3,0	0,2	14,1
22	Semințe și fructe oleaginoase	17,8	2,7	-1,9	-37,8
01	Carne și preparate din carne	15,4	2,3	0,5	33,1
62	Cauciuc prelucrat	14,9	2,2	-0,1	3,3
69	Articole prelucrate din metal	14,8	2,2	-0,1	-0,1
89	Alte articole diverse	13,9	2,1	-0,6	-15,7
12	Tutun brut si prelucrat	13,7	2,1	-0,1	1,2

Tabelul 4.2 – continuare

A	1	2	3	4	5
72	Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice	11,7	1,8	-1,1	-35,6
66	Articole din minerale nemetalice	10,7	1,6	0,0	4,9
84	Îmbrăcăminte și accesorii	10,6	1,6	0,3	31,4
27	Ingrășăminte naturale și minerale naturale	10,3	1,5	0,7	104,7
08	Hrană destinată animalelor (exclusiv cereale nemăcinat)	9,6	1,4	0,0	9,1
87	Instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control	9,1	1,4	0,4	52,7
85	Încălțăminte	9,0	1,3	0,0	2,9
79	Alte echipamente de transport	8,4	1,3	1,0	392,5
04	Cereale și preparate pe baza de cereale	7,1	1,1	0,0	10,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Exporturile către alte țări decât cele ale Europei de Vest și ale CSI au fost și ele în ușoară creștere – (+) 7,9%, constituind 160,1 mil. USD. Îndeosebi, acestea s-au majorat spre următoarele destinații – SUA (+21,8%), Irak (de 4 ori), Noua Zeelandă (de 356,7 ori), Georgia (+53,2%), China (de 2,7 ori), Elveția (+37,6%), ceea ce a condiționat o creștere mai mult decât dublă a cotei lor în total exporturi de la 2,1% la 5,1%. Totodată, exporturile spre Turcia – cea mai importantă piață din această categorie de țări, conform valorii livrate, s-au redus cu 24,2%, reprezentând 41.5 mil. USD.

Spre deosebire de UE și CSI, exporturile pe această destinație sunt formate, în mărime de 57,5% din produse agroalimentare. După o reducere a cotei acestor produse în ianuarie-septembrie 2011, comparativ cu perioada similară a anului 2010 cu 16,9%, în anul 2012 s-a restabilit parțial, în special ca urmare sporirii accelerate a exporturilor de fructe și legume, carne și produse din carne, pește și băuturi. Totodată, exporturile de semințe și fructe oleaginoase și cereale și-au continuat tendința de scădere înregistrată în primele 9 luni ale anului 2011.

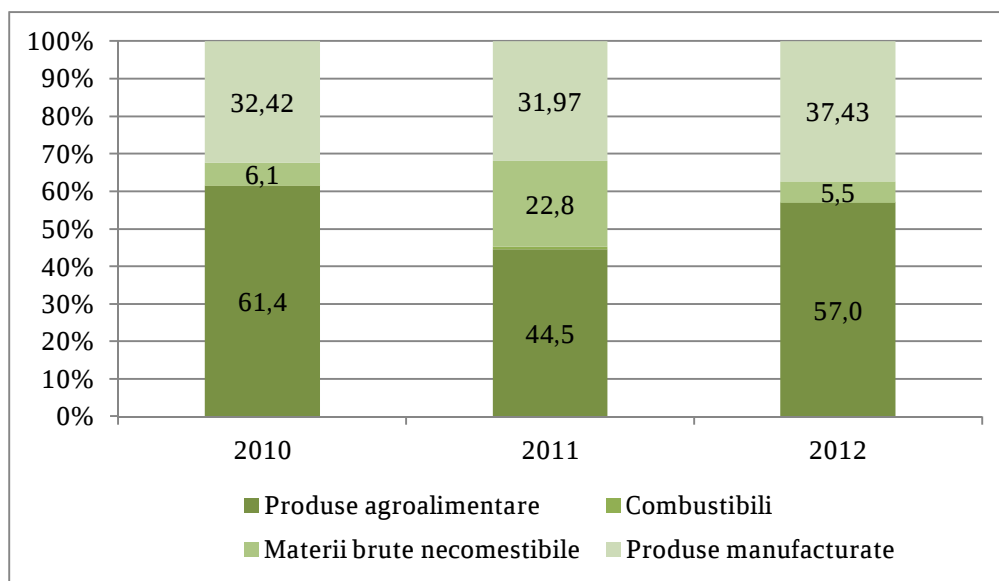

Figura 4.8. Structura exporturilor către grupul „Alte țări” în perioada ianuarie-septembrie, 2010-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Produsele manufacturate, deși într-o proporție mai mică, au contribuit și ele la sporirea exporturilor pe aceste piețe, majorându-se în special livrările de mobilă și diverse articole din lemn, fire textile, instrumente și aparate profesionale, științifice și de control, diverse mașini și echipamente de transport și produse chimice.

După cum poate fi observat și în figura 4.8, o modificare vizibilă în structura exporturilor în grupul „altor țări” s-a produs ca urmare reducerii materialelor brute, rolul determinant revenindu-le livrărilor de minereuri metalifere și deșeuri din metale, care s-au contractat cu 76,2% față de perioada similară din anul 2011.

Tabelul 4.3. Dinamica principalelor categorii de produse exportate în grupul „Alte țări” în perioada ianuarie-septembrie, 2012 (%)

Cod CSCI	Denumirea produsului	Valoarea, mil. USD	Structura, %	Modificarea structurii 2012/2011, %	Ritmul de creștere, %
05	Legume și fructe	24,9	15,5	13,1	595,1
22	Semințe și fructe oleaginoase	18,2	11,4	-4,4	-22,4
84	Îmbrăcăminte și accesorii	18,1	11,3	-3,0	-14,6
11	Băuturi	17,8	11,1	4,8	89,9
12	Tutun brut și prelucrat	10,6	6,6	2,8	84,6
65	Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe	10,2	6,4	2,6	84,1
28	Minereuri metalifere și deșeuri de metale	7,5	4,7	-16,6	-76,2
79	Alte echipamente de transport	7,4	4,6	3,1	231,2
04	Cereale și preparate pe bază de cereale	6,7	4,2	-3,7	-42,7
66	Articole din minerale nemetalice	6,5	4,1	-0,1	4,2
00	Animale vii	6,1	3,8	0,0	8,5
02	Produse lactate și ouă de păsări	4,6	2,9	0,0	9,7
77	Mașini și aparate electrice și părți ale acestora	2,7	1,7	0,9	140,0
89	Alte articole diverse	2,3	1,4	1,1	320,7
72	Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice	1,8	1,1	0,5	93,3

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În concluzie, apreciind evoluțiile exporturilor în primele 9 luni ale anului 2012, putem vorbi despre două cauze principale care au determinat stagnarea acestora. Pe de o parte, anul agricol nefavorabil a determinat reducerea exporturilor unor categorii de produse (preponderent, semințe oleaginoase și cereale), care dețin o pondere însemnată în exporturile moldovenești. De asemenea și oferta industriei autohtone nu a fost mai stimulativă, volumul producției fiind în scădere în această perioadă cu 1,7%, față de primele trei trimestre din anul 2011. Pe de altă parte, exporturile moldovenești, din nou au scos în evidență vulnerabilitatea acestora la șocurile externe. Țările europene care mai suportă încă consecințele crizei suverane sunt reticente în restabilirea cererii pentru importuri.

Chiar și în perioada post criză importurile își revin foarte greu – fenomen mai neobișnuit pentru Republica Moldova. Astfel, în primele 9 luni ale anului 2012, acestea au sporit cu doar 1,1%. Țările de origine care au contribuit cel mai mult la creșterea importurilor moldovenești au fost Federația Rusă, România, Turcia, China. O dinamică destul de înaltă au avut-o și importurile din

Israel (de 2,5 ori), Austria (31,3%), Brazilia (35,9%), Danemarca (24,2%) ș.a. Totodată, în această perioadă, au înregistrat o reducere semnificativă importurile de pe astfel de piețe tradiționale cum ar fi Ucraina (8%), Germania (5,8%), Italia (5,3%), Ungaria (11,3%), Grecia (32%) ș.a.

Tabelul 4.4 Dinamica exportului principalelor categorii de produse
în perioada ianuarie-septembrie, 2012 (%)

Cod CSCI	Denumirea produsului	Valoarea, mil. USD	Structura, %	Ritmul de creștere, %			
				Total	UE	CSI	Alte țări
84	Îmbrăcăminte și accesorii	194,4	12,6	-7,0	-7,8	31,4	-14,6
05	Legume și fructe	179,5	11,6	13,4	21,4	-9,8	595,1
11	Băuturi	142,0	9,2	23,2	3,5	19,9	89,9
77	Mașini și aparate electrice și părți ale acestora	140,3	9,1	16,7	16,2	3,3	140,0
22	Semințe și fructe oleaginoase	70,4	4,5	-44,4	-53,9	-37,8	-22,4
65	Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe	68,4	4,4	33,2	-12,6	34,3	84,1
82	Mobilă și părțile ei	67,6	4,4	16,9	17,9	14,1	251,7
42	Grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate	62,9	4,1	39,7	47,2	-79,6	-21,0
54	Produse medicinale și farmaceutice	59,3	3,8	17,9	7,1	17,8	42,8
74	Mașini și aparate industriale cu aplicații generale	37,0	2,4	-21,8	-37,2	-21,5	45,0
78	Vehicule rutiere	35,8	2,3	20,1	19,6	21,2	-3,8
04	Cereale și preparate pe bază de cereale	34,1	2,2	-50,7	-60,1	10,6	-42,7
85	Încălțăminte	33,5	2,2	-12,4	-16,4	2,9	-99,7
55	Uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate	33,2	2,1	75,4	-59,9	127,1	-58,5
89	Alte articole diverse	31,6	2,0	5,7	19,9	-15,7	320,7
66	Articole din minerale nemetalice	28,6	1,8	-18,0	-38,1	4,9	4,2
12	Tutun brut și prelucrat	27,1	1,7	25,2	18,9	1,2	84,6
87	Instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control	24,1	1,6	93,4	117,8	52,7	428,0
28	Mineruri metalifere și deșeuri de metale	23,2	1,5	-63,7	-52,6	308,2	-76,2
69	Articole prelucrate din metal	20,4	1,3	-3,5	-13,9	-0,1	4,2
06	Zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere	20,1	1,3	233,7	608,7	5,7	4,8
72	Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice	17,1	1,1	-27,7	-21,0	-35,6	93,3
79	Alte echipamente de transport	16,7	1,1	153,0	-64,1	392,5	231,2
01	Carne și preparate din carne	15,5	1,0	33,0	-69,9	33,1	548,5
62	Cauciuc prelucrat	15,2	1,0	3,2	-3,0	3,3	-5,5
27	Îngrășăminte naturale și minerale naturale (exclusiv cărbune, petrol și pietre prețioase)	15,2	1,0	41,0	-14,3	104,7	250,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Creșterea importurilor s-a datorat, preponderent, evoluțiilor pozitive ale produselor agroalimentare și de combustibili care au derterminat o creștere a ponderii acestora în structura importurilor cu 1% și 1,3%, cifrind 13,6% și, corespunzător, 22,9%. Produsele industriale fie

și-au temperat ritmurile de creștere fie chiar au fost în scădere comparativ cu perioada similară a anului 2011.

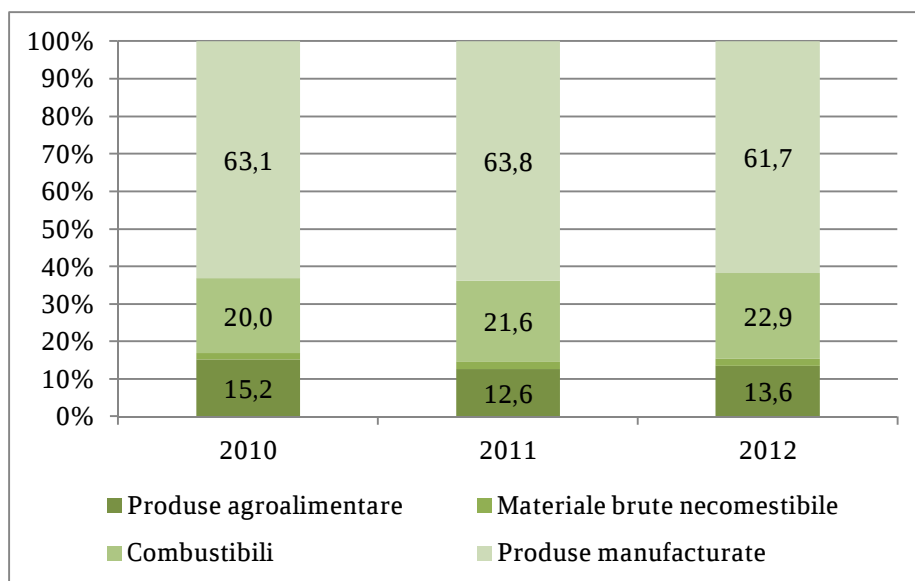

Figura 4.9. Structura importurilor în perioada ianuarie-septembrie, 2010-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Printre produsele care au avut cea mai mare contribuție asupra creșterii importurilor au fost: combustibili, produsele farmaceutice, mobilă și părțile ei, fire și țesături textile, dar și o serie de produse agroalimentare, cum ar fi, băuturi, carne, cereale, zahăr, produse lactate și ouă, grăsimi și uleiuri vegetale ș.a. Totodată, după cum se reflectă și în tabelul 4.5., contrar categoriilor sus-menționate, în primele trei trimestre 2012 s-a înregistrat o reducere a importurilor pentru cea mai mare parte a produselor din industria constructoare de mașini și ale industriei metalurgice.

Tabelul 4.5. Topul produselor care au exercitat cea mai mare influență asupra creșterii/reducerii importului în ianuarie-septembrie, 2012 (%)

		Val mil. USD	Structura, %	R.c., %	Gradul de influență, %	Structura importurilor după origine, %		
						UE	CSI	Alte țări
A	1	2	3	4	5	6	7	8
	Total import	3733,6	100,0	1,1	1,1	44,2	31,3	24,4
<i>Produsele care au exercitat cea mai mare influență în sensul creșterii importurilor</i>								
34	Gaz și produse industriale obținute din gaz	332,7	8,9	16,4	1,3	1,2	98,8	0,0
55	Uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate	98,6	2,6	21,9	0,5	67,2	8,9	23,9
35	Energie electrică	42,6	1,1	52,1	0,4	0,0	100,0	0,0
54	Produse medicinale și farmaceutice	158,6	4,2	9,5	0,4	59,2	7,2	33,7
11	Băuturi	46,5	1,2	28,2	0,3	45,2	47,2	7,6
01	Carne și preparate din carne	32,3	0,9	40,9	0,3	45,3	32,9	21,8
04	Cereale și preparate din cereale	63,5	1,7	16,1	0,2	33,6	63,1	3,3

Tabelul 4.5. – continuare

A	1	2	3	4	5	6	7	8
65	Fire, țesături, articole textile	207,5	5,6	4,3	0,2	51,4	2,7	45,9
79	Alte echipamente de transport	11,3	0,3	161,7	0,2	7,5	91,3	1,3
06	Zahăr, preparate pe bază de zahăr	20,7	0,6	48,8	0,2	24,0	67,2	8,8
<i>Produsele care au exercitat cea mai mare influență în sensul reducerii importurilor</i>								
72	Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice	106,9	2,9	-19,2	-0,7	52,2	19,7	28,1
76	Aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii	72,9	2,0	-20,8	-0,5	26,6	4,6	68,8
78	Vehicule rutiere	179,9	4,8	-9,2	-0,5	70,4	5,5	24,1
28	Minereuri metalifere și deșeuri de metale	1,6	0,0	-85,7	-0,3	65,6	30,4	4,0
64	Hârtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hârtie sau din carton	70,3	1,9	-11,9	-0,3	41,8	35,3	22,9
74	Mașini și aparate industriale cu aplicații generale	116,6	3,1	-7,2	-0,2	56,0	9,4	34,5
05	Legume și fructe	92,2	2,5	-7,4	-0,2	43,1	9,4	47,5
67	Fier și oțel	90,6	2,4	-7,0	-0,2	32,0	53,0	15,0
12	Tutun brut și prelucrat	55,2	1,5	-9,5	-0,2	15,3	73,8	10,9
77	Mașini și aparate electrice și părți ale acestora	227,1	6,1	-1,1	-0,1	62,1	13,1	24,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Evoluția comerțului exterior al Regiunii din partea stîngă a Nistrului

În perioada ianuarie-noiembrie 2012 al anului curent comerțul exterior al Transnistriei a constituit 2236,1 mil. USD în creștere cu 3,6% față de perioada similară a anului precedent. Exporturile de bunuri ale regiunii din partea stîngă a Nistrului au constituit 624,4 mil. USD, iar importurile 1611,7 mil. USD, creînd astfel un deficit comercial de 987,2 mil. USD, cu 94,9 mil. USD mai mult, comparativ cu perioada similară a anului 2011.

Exporturile în ianuarie–noiembrie 2012 s-au redus cu 1,44% față de perioada similară a anului 2011. Conform structurii geografice, 68% din exporturi au fost orientate în țările CSI, sporind cu 2 p.p. față de perioada similară a anului 2011, 28,6% în UE (+0,2%) și 3,4% în alte țări (-2,2%). Cu toate că s-au redus exporturile pe cîteva piețe principale din CSI - Federația Rusă (2,6%), Ucraina (1,6%), Azerbaijan (0,2%), Belarus (0,1%), acestea au fost parțial compensate de creșterea cu 5% a exporturilor în Republica Moldova, care au constituit 226,6 mil. USD. Prin urmare, în perioada analizată, a fost posibilă menținerea unui trend pozitiv a exporturilor în CSI. Totodată, deși au sporit ușor exporturile în România (3,8%), precum și pe alte piețe ale UE cu o pondere nesemnificativă în exporturile regiunii din partea stîngă a Nistrului (Letonia, Cehia), exporturile spre vest, precum și în grupul altor țări au avut mai cu seamă o tendință negativă.

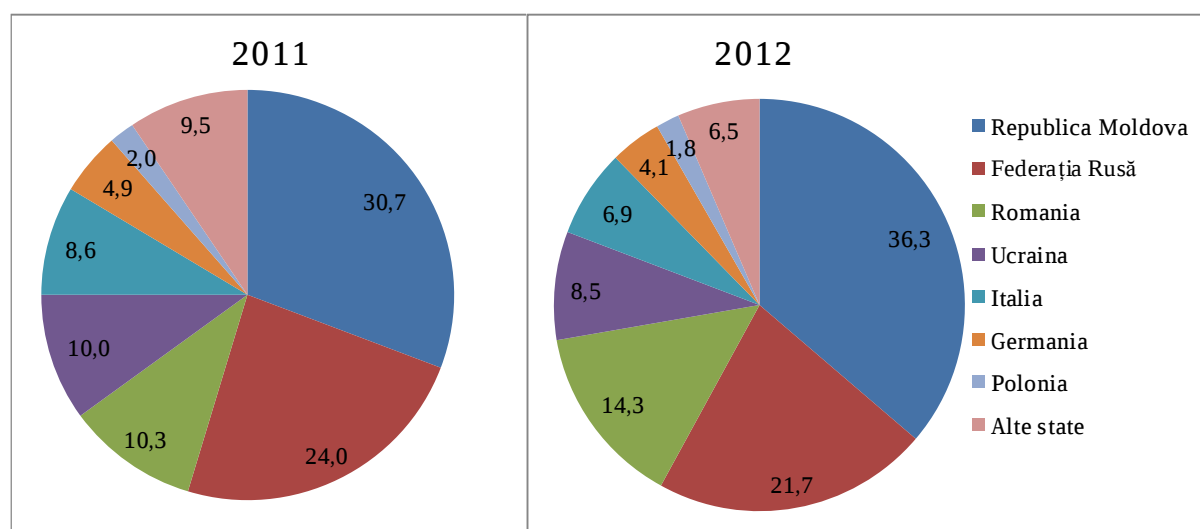

Figura 4.10. Destinația exporturilor regiunii din partea stângă a Nistrului în perioada ianuarie-noiembrie, 2011-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Comitetului vamal de stat al Regiunii din partea stângă a Nistrului.

Sub aspect al produselor livrate, cea mai mare cotă – 30,9% (193 mil. USD) au reprezentat livrările de metale și produse din metale, 28,4% sau 177,5 mil. USD livrările de combustibili, 8,9% – produsele agroalimentare (55,8 mil. USD), 18,9% – produse ale industriei ușoare cum ar fi: materiale textile și produse din acestea, îmbrăcăminte și încălțăminte. Reducerea exporturilor în primele 11 luni ale anului curent au fost determinate, cu precădere, de diminuarea livrărilor de metale și produse din acestea (7,4%), mașini și echipamente de transport (11,3%), îmbrăcăminte (18,2%), textile (15%) și încălțăminte (20%) etc. În același timp, efectele negative ale acestora, au fost parțial atenuate de sporirea exporturilor de combustibili (11,8%) și produse agroalimentare (9,5%).

Importurile, în primele 11 luni ale anului 2012, au sporit cu 5,63% față de p.s.a.p. Creșterea acesora, s-a produs, preponderent, datorită furnizărilor din Federația Rusă, Republica Moldova și Belarus, care au fost în ascensiune cu 18,8%, 47,8% și, corespunzător, 9,4% și constituie 64,2% din importurile acestei regiuni.

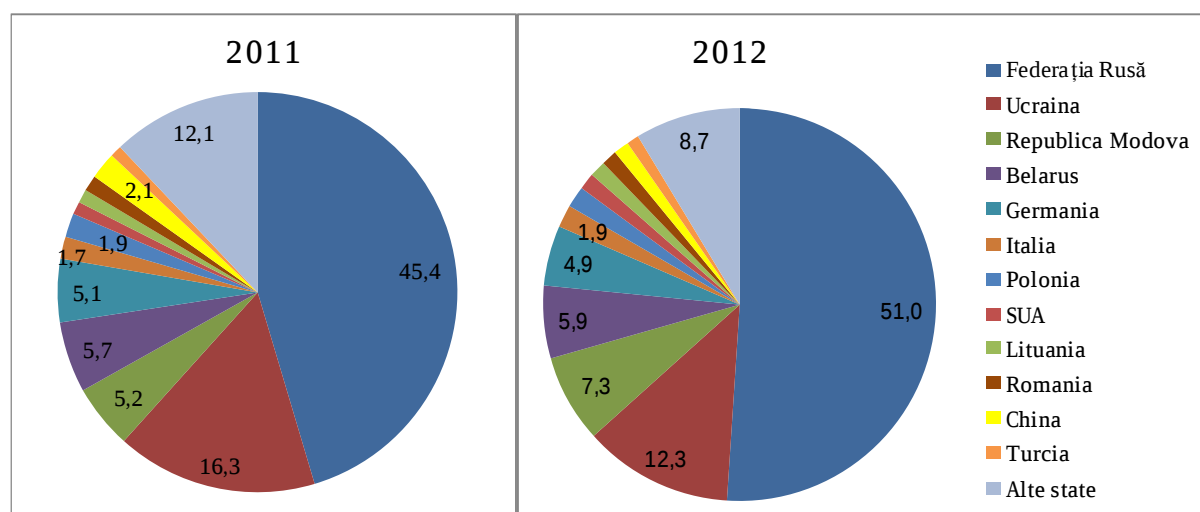

Figura 4.11 Originea importurilor regiunii din partea stângă a Nistrului în perioada ianuarie-noiembrie, 2011-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Comitetului vamal de stat al Regiunii din partea stângă a Nistrului.

Analiza structurii importurilor pe grupe de produse evidențiază o creștere a ponderii combustibililor minerali, cu 6,1 p.p., care a însumat 50,8% în această perioadă. În sens invers au evoluat însă alte categorii de produse, printre care produsele agroalimentare (-1,7%) care au cifrat 167,7 mil. USD, metalele și produsele din metale (-10,3%) – 167,2 mil. USD, mașini și echipamente de transport (4,7%) – 158,5 mil. USD ș.a.

Tendințe și politici în principalele țări-parteneri economici ai Republicii Moldova

Conform datelor FMI², economia mondială în anul 2012 a continuat să se redreseze. În prima jumătate a anului 2012, activitatea în economiile emergente a fost încetinită de înăsprirea politicilor, drept răspuns la constrângerile de capacitate, scăderea cererii din partea economiilor avansate, specifice fiecărei țări, în același timp ameliorarea acestor politici au dat rezistența la viitoarele șocuri.

Tabelul 4.6. Tendințe de dezvoltare a principalilor parteneri economici ai Republicii Moldova

(iulie-septembrie 2012 comparativ cu perioada similară a anului precedent, %)

Țara/ Indicatorul	PIB	IPC	Export	Import	Rata șomajului
Statele Unite ale Americii	2,6	102,9	1	0	8,0
Uniunea Europeană	-0,5	102,7	-3	-8	10,5
România	-0,6	105,4	-14	-13	7,0
Federația Rusă	2,9	105,5	-3	1	5,3
Ucraina	-1,3	99,7	0	1	7,4

Sursa: Statisticile naționale SUA, România, CSI, Rusia, Ucraina, UE.

Notă: Rata șomajului pentru Ucraina, indică media pentru perioada ianuarie-septembrie 2012, iar pentru SUA, UE și România – media ratelor șomajului pentru lunile – iulie, august, septembrie. IPC reprezintă modificarea în septembrie 2012 față de decembrie 2011, %.

Statele Unite ale Americii

Modificările operate în politica fiscală pe parcursul anului 2012 a sporit incertitudinea în economia americană. În trimestrul III a.2012, PIB-ul SUA a crescut cu 2,6%, comparativ cu perioada similară a anului precedent, și cu 0,5% față de trimestrul precedent. Creșterea PIB a fost susținută de creșterea cheltuielilor private de consum (1,9%), a investițiilor nerezidențiale în capital fix (4,6%) și rezidențiale (13,6%) și a exporturilor de bunuri și servicii cu 3,2%. Totodată, efectele acestora au fost diminuate de sporirea importurilor de bunuri și servicii cu 2,5%.

Creșterea prețurilor de consum s-a produs cu un ritm mai moderat comparativ cu anul precedent. În septembrie 2012, creșterea anuală a prețurilor a fost de 2,9%. În septembrie a anului 2011, indicatorul a constituit 3,9%.

Valoarea exporturilor de bunuri și servicii în T.III a constituit 551,6 mild. USD, iar importurile 679,4 mild. USD, înregistrând o creștere față de perioada similară din anul precedent cu 2,6% și, corespunzător, 1,1%. Exporturile au fost susținute, mai cu seamă de tranzacțiile comerciale transfrontaliere cu bunuri, care au fost în creștere cu 2,9%. Totodată, importurile au fost impulsionate, în mare parte de contractarea serviciilor din exterior, care au sporit cu 2,3%.

Rata șomajului pe parcursul trimestrului III a fost în descreștere, înregistrându-se în iulie – 8,2%, în august – 8,1%, iar în septembrie – 7,8%, acest nivel menținându-se și în trimestrul IV.

² <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/02/index.htm>

Uniunea Europeană

În perioada anului 2012 zona euro a fost gazdă incertitudinilor, ca urmare dificultăților cu care se confruntă Grecia și Spania pe plan politic și financiar. Astfel, potrivit estimărilor datelor Eurostat, volumul PIB-ului a scăzut cu -0,8% în zona euro și a crescut cu -0,5% în UE în trimestrul III a.a.2012, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Reducerea volumului producției PIB a fost determinată de contractarea consumului privat final cu 1,6% și a formării brute de capital. Totodată, un efect compensator pozitiv l-a avut creșterea cheltuielilor guvernamentale (0,4%) și reducerea importurilor (-0,2%).

Printre economiile care se confruntă cu cea mai profundă criză se enumeră Grecia (-6,9%), Slovenia (-3,3%), Portugalia (-2,7%), Italia (-2,5%), în timp ce cea mai bună situație pare să se ateste în țările baltice.

Rata anuală a inflației în septembrie 2012 a fost 2,6%, fiind în creștere față de lunile iunie (2,2%) și iulie (2%), dar menținându-se la nivelul lunii august. Cel mai jos nivel s-a înregistrat în Grecia (0,3%), Suedia (1%) și Letonia (1,9%), iar cel mai înalt nivel în Ungaria (6,4%), România (5,4%) și Estonia (4,1%).

Rata șomajului în UE a fost de 10,5% în trimestrul III, 2012. Începând cu anul 2011, acesta este cel mai înalt nivel înregistrat. Un nivel și mai înalt al ratei șomajului s-a înregistrat în Grecia și Spania (25,6%), Portugalia (16,2%) și Marea Britanie (16,1%).

România

În trimestrul III 2012, Produsul Intern Brut ajustat sezonier al României a fost în scădere – în termeni reali – cu 0,6% față de trimestrul III, 2011. Totodată, în perioada dată se atestă o menținere a ritmului crescător al consumului final al gospodăriilor (2%), a cheltuielilor guvernamentale (2,1%) și a investițiilor în capital fix (12,1%). Reducerea valorii adăugate brute însă s-a reflectat în reducerea exporturilor de bunuri și servicii cu 4,8%. Iar un indicator al reducerii activității economice poate fi scăderea importurilor de bunuri și servicii cu 0,3%.

Indicele prețurilor de consum în septembrie 2012 față de aceeași perioadă a anului precedent a fost de 105,4%, iar comparativ cu decembrie 2011 de 103,98%. Rata medie lunară a inflației în perioada ianuarie-septembrie 2012 a fost de 0,4%, iar în ianuarie-septembrie 2011 – de 0,2%. De la începutul anului, cea mai dinamică creștere a prețurilor au înregistrat-o produsele alimentare (105,11%), în special fructele și legumele și produsele preparate din acestea.

Rata șomajului a constituit 7% în septembrie 2012. De notat că, începând cu luna iunie aceasta a urmat o tendință continuă de descreștere. Astfel, în iunie rata șomajului a fost de 7,3%, în septembrie reducându-se la 7%, iar în noiembrie la 6,7%.

Ucraina

În pofida tendinței generale de redresare a economiei ucrainene din anul 2011, creșterea economică în Ucraina în ianuarie-septembrie 2012 a încetinit pe fonul unor noi provocări. Potrivit statisticii ucrainene, în trimestrul I a.2012, PIB-ul real a crescut cu 2%, comparativ cu creșterea de 5,4% în trimestrul I a.2011. În trimestrul II a.2012, creșterea economică reală f.p.s.a.p. a constituit 3% în comparație cu 3,9% în perioada corespunzătoare a anului 2011. În trimestrul III economia ucraineană, însă a intrat în recesiune, înregistrând un declin de -1,3%.

Indicele prețurilor de consum pe perioada ianuarie-noiembrie 2012 față de aceeași perioadă a anului trecut a constituit 99,6%. În septembrie 2012, prețurile de consum au scăzut față de decembrie 2011 cu 0,3%, în timp ce în aceeași perioadă a.2011, inflația a fost de 4,2%. Principalele cauze ale inflației scăzute, se consideră absența unui boom de consum, roada înaltă în agricultură, prețurile stabile și controlate administrativ, absența oscilațiilor valutare considerabile.

În trimestrul III, 2012, exportul de bunuri și servicii al Ucrainei a constituit 23459 mil. USD, iar importurile 26765 mil. USD, sporind față de perioada similară a anului precedent cu 1,5% și, corespunzător, 4,2%.

În pofida, intrării în recesiune a economiei ucrainene în trimestruul III, rata șomajului a marcat un trend descrescător. Astfel, în perioada ianuarie-septembrie 2012 valoarea acestuia a fost de 7,4%, fiind în scădere cu 1 p.p. față de rata șomajului înregistrată în trimestrul I.

Federația Rusă

Conform previziunilor de dezvoltare economică în 2012, se estimează o încetenire a creșterii economiei rusești la 3,5%, comparativ cu nivelul înregistrat în anul precedent – 4,3%.

PIB-ul Rusiei a crescut cu 3.9% în ianuarie-septembrie 2012, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. În T.III, 2012, creșterea sa în termeni reali a fost de 2,9% față de p.s. din 2011. Temperarea creșterii s-a produs pe fondul unei evoluții moderate a consumului privat al gospodăriilor și investițiilor în capital fix, precum și o reducere a cheltuielilor guvernamentale.

Totodată, o contribuție pozitivă în sensul creșterii economice s-a produs drept urmare creșterii exporturilor de bunuri și servicii cu 2,1%, care în perioada similară a anului 2011 s-au diminuat, precum și temperării importurilor. În trimestrul III 2012 importurile au sporit cu 9,6% f.p.s.a.p, în timp ce în anul 2011, aceeași perioadă, indicele a constituit 117,9%. În ianuarie-octombrie 2012 valoarea comerțului exterior a constituit 708,4 mlrd. USD, inclusiv exportul-436,5 mlrd. USD, iar importul-271,9 mlrd. USD. Balanța comercială a Rusiei în perioada ianuarie-octombrie 2012 s-a menținut pozitivă, constituind 164,6 mlrd. USD.

IPC în ianuarie-septembrie 2012, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent a crescut cu 0,5 p.p. Astfel, în T.III 2012 IPC comparativ cu decembrie al anului 2011 a constituit 105,2%.

Rata șomajului în septembrie 2012 a constituit 5,2%, de la începutul anului aceasta fiind în scădere cu 1,4 p.p. În comparație cu luna august 2012, în septembrie numărul persoanelor angajate a scăzut cu 306 mii pers. sau 0,4%, în timp ce numărul șomerilor a crescut cu 30 mii persoane sau cu 0,8%; iar în comparație cu luna septembrie 2011, numărul persoanelor angajate a crescut cu 222 mii persoane sau 0,3%, numărul de șomeri a scăzut cu 631 mii persoane sau 13,7%.

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Activitatea businessului. Numărul întreprinderilor înregistrate: clasificarea potrivit formelor organizațional-juridice. Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat, la 01.10.2012 Registrul de stat conținea informații despre 162 908 persoane juridice și întreprinzători individuali. La 01.10.2012 în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent, numărul întreprinderilor în Registru a crescut cu 3078 de unități sau cu 1,9 %.

Analizând numărul întreprinderilor din Registru, putem face concluzia că în trimestrul III 2012 comparativ cu trimestrul similar al anului 2011, nu există schimbări esențiale în ponderea întreprinderilor înregistrate în Registru după forma organizațional-juridică: societățile cu răspundere limitată (49%) și întreprinderile individuale (41%), majorându-se cu 1 p.p. față de perioada similară. Ponderea societăților pe acțiuni și cooperativelor de toate tipurile (cooperative de producție, cooperative de consum și cooperative de întreprinzător) constituie 3%, respectiv 2%. Ponderea întreprinderilor de stat și municipale în Registrul de stat reprezintă 1%.

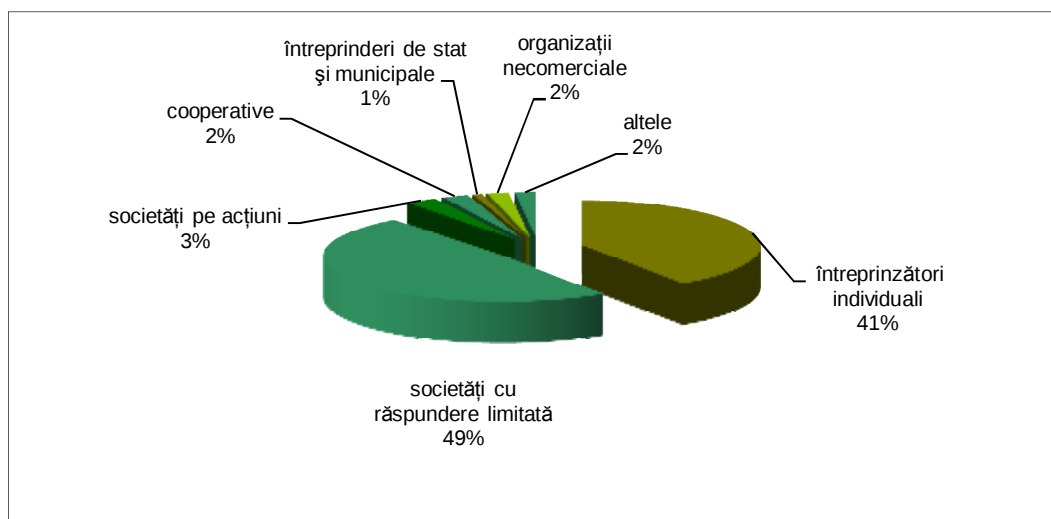

Figura 5.1. Întreprinderile înregistrate după forma organizațional - juridică, la data de 01.10.2012

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate în trimestrul III 2011-2012

Numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat a scăzut în trimestrul III, 2012 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, indicele constituind 89%. Numărul întreprinderilor înregistrate în trimestrul III, 2012 a atins o valoare mai mică comparativ cu trimestrele precedente ale aceluiași an, micșorându-se cu 8% față de trimestrul II, respectiv cu 21,5% față de primul trimestru 2012. Astfel, potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în Registrul de stat au fost trecute în trimestrul III 2012 1378 de întreprinderi noi.

Numărul întreprinderilor radiate în trimestrul III 2012 a constituit 845 de unități sau cu 2% mai puțin decât în aceeași perioadă a anului precedent.

În perioada ianuarie-septembrie 2012, au fost înregistrate 2798 întreprinderi noi în oficiul teritorial Chișinău, ce constituie 60,3% din total întreprinderi înregistrate în primele 9 luni ale acestui an.

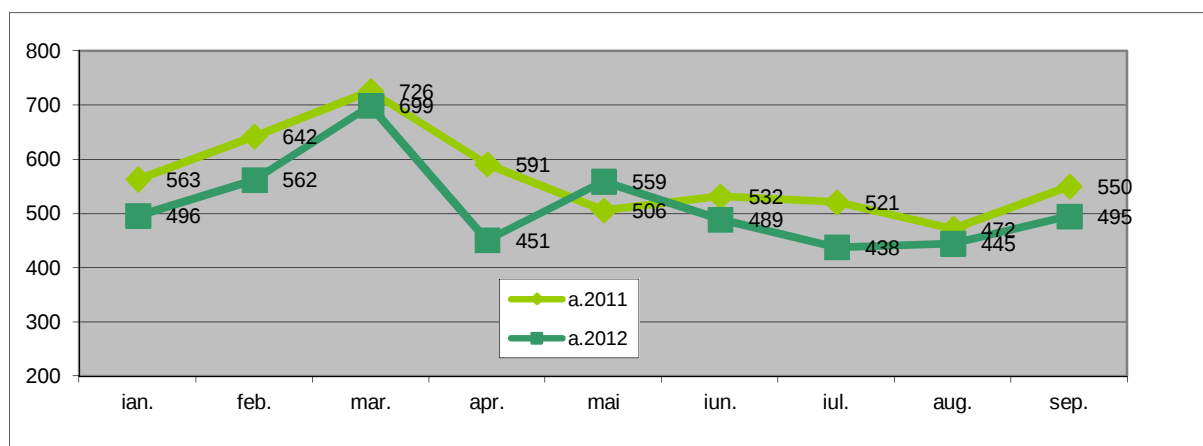

Figura 5.2. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate în perioada ianuarie-septembrie 2011-2012

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat

<http://www.cis.gov.md/ru/content/241>

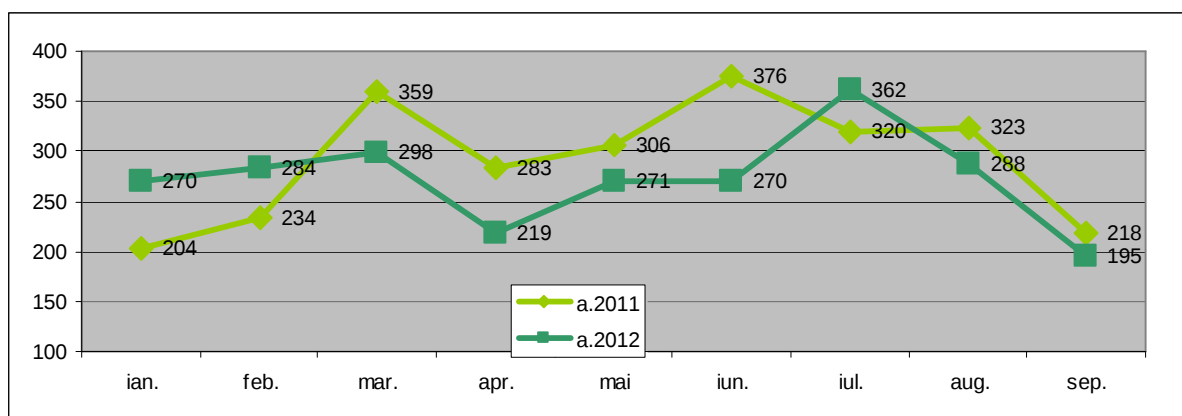

Figura 5.3. Evoluția numărului de întreprinderi radiate în perioada ianuarie-septembrie 2011-2012

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat

<http://www.cis.gov.md/ru/content/241>

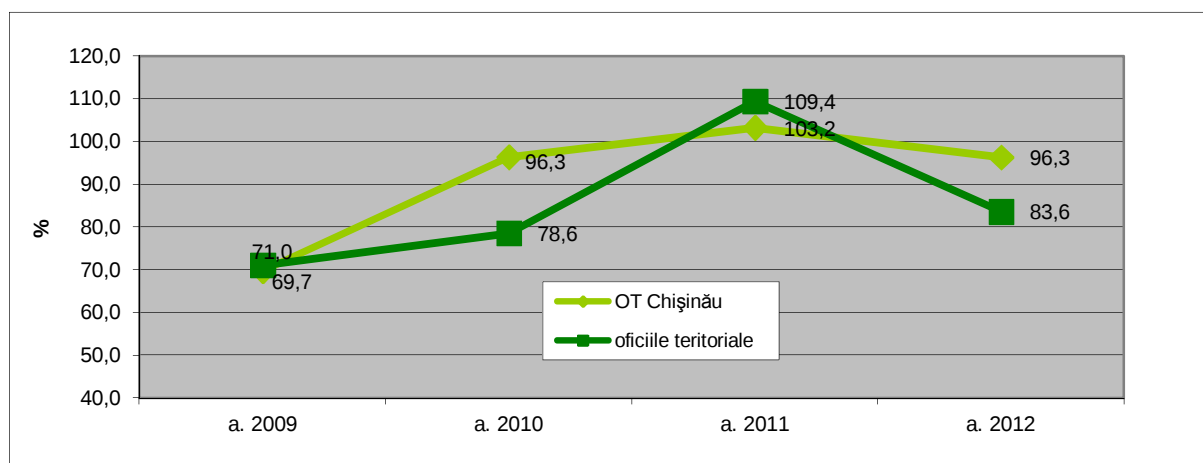

Figura 5.4. Indicii întreprinderilor înregistrate în oficiul teritorial Chișinău și oficiile teritoriale în ianuarie-septembrie 2009-2012

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Camerei Înregistrării de Stat

<http://www.cis.gov.md/ru/content/241>

71,9 % din numărul de întreprinderi radiate în perioada ianuarie-septembrie 2012 sunt din afara Chișinăului.

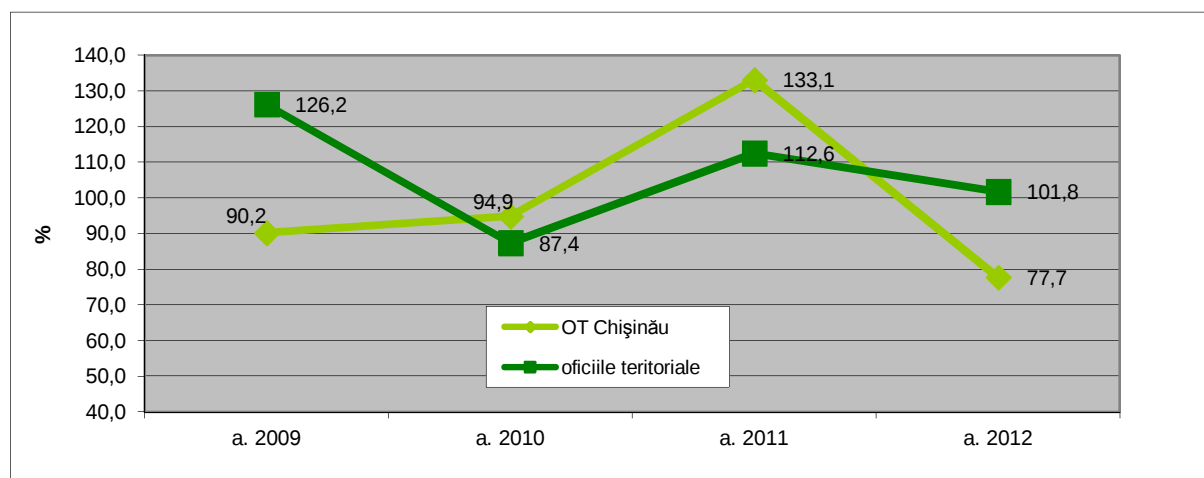

Figura 5.5. Indicii întreprinderilor radiate în oficiul teritorial Chișinău și oficiile teritoriale în ianuarie-septembrie 2009-2012

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Camerei Înregistrării de Stat
<http://www.cis.gov.md/ru/content/241>

Indicatorul calculat, care caracterizează creșterea netă/micșorarea numărului întreprinderilor (înregistrate, minus radiate), arată că în trimestrul III 2011-2012 a avut loc o micșorare netă a numărului de întreprinderi, indicele constituind 78,2%.

Tabelul 5.1. Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate în trimestrul III 2011-2012

Anii/luna	Creșterea netă/ micșorarea	
	Numărul, unit. (Întreprinderi înregistrate – întreprinderi radiate)	Indice, %
T.III 2011	682	
T.III 2012, inclusiv:	533	78,2
iulie	76	37,8
august	157	105,4
septembrie	300	90,4

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Potrivit datelor Biroului Național de Statistică în lunile ianuarie-septembrie 2012 s-a înregistrat o creștere cu 2,2% (în prețuri comparabile) a venitului din vânzări la întreprinderile cu genul principal de activitate comerțul cu amănuntul³ față de perioada similară a anului 2011.

În această perioadă, o creștere mai mare a cifrei de afaceri a întreprinderilor cu genul principal de activitate comerțul cu amănuntul, a fost înregistrată în regiunea de Sud (o majorare cu 5,4%) și mun. Chișinău (cu 3,8%) comparativ cu perioada similară a anului 2011.

Cifra de afaceri la întreprinderile cu genul principal de activitate comerțul cu ridicata⁴ (în prețuri curente) a înregistrat o creștere cu doar 1,0% în perioada ianuarie-septembrie 2012 comparativ cu perioada similară a anului precedent.

³ Întreprinderile cu genul principal de activitate comerțul cu amănuntul, cu un număr de salariați de 20 și mai multe persoane, cuprinse în cercetarea statistică lunară privind indicatorii pe termen scurt (SERV TS)

⁴ Întreprinderile cu genul principal de activitate comerțul cu ridicata, cu un număr de salariați de 20 și mai multe persoane, cuprinse în cercetarea statistică lunară privind indicatorii pe termen scurt (SERV TS)

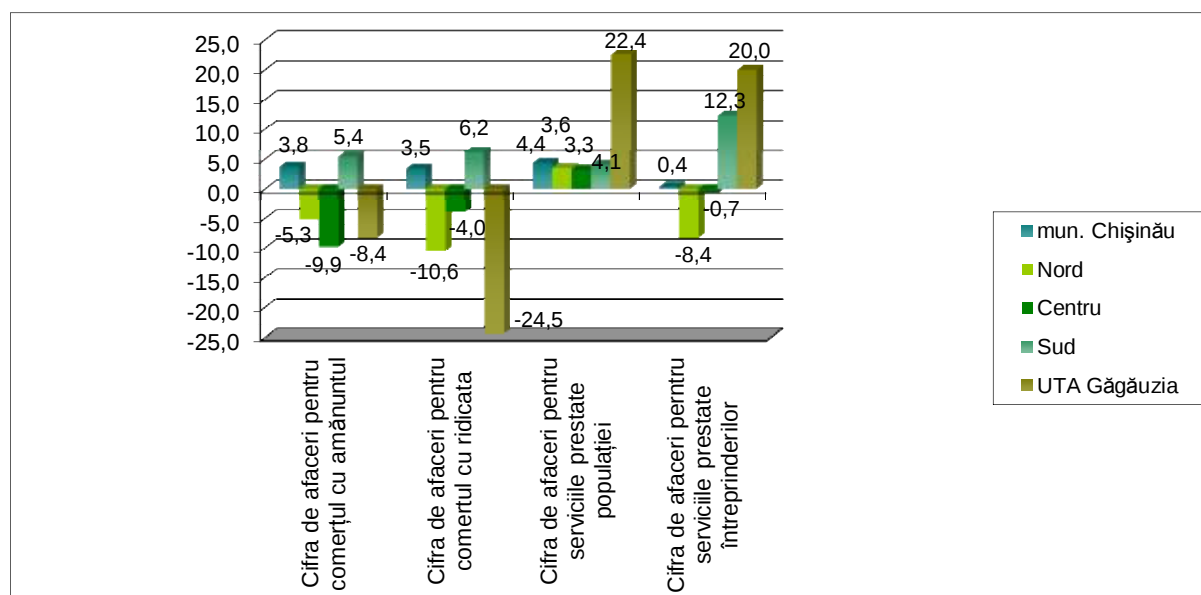

Figura 5.6. Evoluția cifrei de afaceri pentru comerț și servicii pe regiuni de dezvoltare în perioada ianuarie-septembrie 2012 în % față de ianuarie-septembrie 2011
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Și în acest caz, întreprinderile din regiunea Sud și mun. Chișinău s-au remarcat printr-o creștere a cifrei de afaceri (o creștere cu 6,2% în regiunea Sud și cu 3,5% în mun. Chișinău). În această perioadă, întreprinderile din regiunile de Nord, Centru și UTA Găgăuzia au înregistrat o micșorare semnificativă a cifrei de afaceri comparativ cu lunile ianuarie-septembrie 2011.

În perioada ianuarie-septembrie 2012, indicele valoric al cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate populației⁵ s-a majorat cu 4,7% (în prețuri comparabile) față de perioada similară a anului 2011.

În aceste luni întreprinderile din mun. Chișinău, regiunile de Nord, Centru Sud și UTA Găgăuzia au înregistrat o creștere a cifrei de afaceri comparativ cu perioada ianuarie-septembrie 2011.

Cât privește indicele valoric al cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate în special întreprinderilor⁶, în ianuarie-septembrie 2012 s-a înregistrat o creștere cu doar 0,1% (în prețuri curente) față de perioada similară a anului 2011.

O creștere mai mare a cifrei de afaceri s-a înregistrat la întreprinderile din UTA Găgăuzia (cu 20%) și regiunea Sud (12,3%).

⁵ Întreprinderile cu genul principal de activitate de servicii de piață prestate populației, cu un număr de salariați de 20 și mai multe persoane, cuprinse în cercetarea statistică lunară privind indicatorii pe termen scurt (SERV TS)

⁶ Întreprinderile cu genul principal de activitate de servicii de piață prestate întreprinderilor, cu un număr de salariați de 20 și mai multe persoane, cuprinse în cercetarea statistică lunară privind indicatorii pe termen scurt (SERV TS)

Boxa 5.1. Moldova în Clasamentul Doing business 2013

În comparație cu rating-ul anului precedent, în raportul *Doing business 2013* poziția Republicii Moldova a înregistrat o îmbunătățire cu 3 puncte, situându-se pe locul 83 din 185 de țări.

La fel ca și în anul precedent, poziția cea mai bună în clasament, Republica Moldova a obținut-o la înregistrarea proprietății (locul 16).

Pozițiile cele mai joase dintre toți acei 10 indicatori revine obținerii autorizațiilor de construcție (poziția 168) și accesul la energia electrică (poziția 161). În R. Moldova, obținerea autorizațiilor de construcții este un proces anevoios, care necesită 26 de proceduri și durează 291 zile. Spre comparație, în țările OECD, pentru obținerea autorizațiilor de construcții sunt necesare aproximativ de 2 ori mai puține proceduri (14 proceduri) și durează 143 zile.

Potrivit raportului *Doing business 2013*, la 3 categorii (protejarea investitorilor, înregistrarea proprietății, lichidarea întreprinderii) situația s-a ameliorat. Cea mai semnificativă ameliorare se referă la indicatorul Protejarea investitorilor (cu 32 poziții)

La alte categorii luate în considerare în raportul *Doing business*, poziția Republicii Moldova lasă de dorit.

Tabelul 5.2. Doing business – 2013 în Moldova

	Indicatorii	Poziția în a. 2013	Poziția în a. 2012	Modificarea
1.	Deschiderea afacerii	92	82	-10
2.	Obținerea autorizațiilor de construcții	168	165	-3
3.	Înregistrarea proprietății	16	17	1
4.	Obținerea creditului	40	38	-2
5.	Protejarea investitorului	82	114	32
6.	Plata taxelor	109	106	-3
7.	Comerț extern	142	141	-1
8.	Respectarea contractelor	26	24	-2
9.	Lichidarea întreprinderilor	91	95	4
10.	Accesul la energie electrică	161	159	-2
	Poziția Republicii Moldova în rating-ul „Doing business”	83	86	3

Sursa: Conform <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/moldova>

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a Nistrului

În perioada ianuarie-iunie 2012, în regiunea din partea stângă a Nistrului, 55,9% din organizații și întreprinderi au obținut profit net și, respectiv, 43,1% au suportat pierderi (cu excepția întreprinderilor mici, băncilor, organizațiilor bugetare și de asigurări). Dintre organizațiile care au suferit pierderi în această perioadă ponderea cea mai mare le revine organizațiilor din industrie și comerț și alimentația publică (31,1%, respectiv 21,5% din organizații care au suferit pierderi). În aspect valoric, la fel ca și în anul precedent, întreprinderile din industrie au înregistrat o pierdere netă mai mare (84,6% din total pierdere netă).

Tabelul 5.3. Date privind profitul (pierdere) netă a organizațiilor* din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în perioada ianuarie-iunie 2012

	Numărul organizațiilor care au primit profit net	În % de la numărul total	Numărul organizațiilor cu pierdere netă	În % de la numărul total	Profit net, mii RUB.	Pierdere netă, mii RUB.
Total	175	55,9	135	43,1	741554	573410
inclusiv:						
industria	42	50	42	50	277703	485004
agricultura	22	73,3	8	26,7	69348	30209
transport	9	33,3	18	66,7	20201	6588
comunicații	2	22,2	6	66,7	30843	314
construcții	12	52,2	11	47,8	14950	5916
comerț și alimentația publică	59	67	29	33	313457	12299
gospodărie de locuințe și deservire comunală	13	59,1	9	40,9	3018	5859
alte ramuri	16	53,3	12	40	12034	27221

Sursa: Социально-Экономическое Развитие Приднестровской Молдавской Республики, январь-сентябрь 2012.

* cu excepția întreprinderilor mici, băncilor, organizațiilor bugetare și de asigurări

Capitolul VI

SECTORUL SOCIAL

Situația demografică. Numărul populației stabile a Republicii Moldova potrivit situației din 1 ianuarie 2012 a constituit 3559,5 mii pers. în scădere față de aceeași dată a anului 2011 cu 0,9 mii. pers. Populația pe medii: populația urbană – 1485,7 mii pers., sau 41,7% din numărul total al populației; populația rurală – 2073,8 mii pers., sau 58,3%; populația pe sexe: bărbați – 1711,7 mii pers. sau 48,1%, femei – 1847,8 mii pers. sau 51,9%. Structura populației pe grupe mari de vârstă se caracterizează prin ponderea populației sub vârsta aptă de muncă de 17,5%, în vârsta aptă de muncă – 66,6%, peste vârsta aptă de muncă – 15,9%. Coeficientul îmbătrânirii populației (numărul persoanelor în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori) a constituit 14,8. Aproape 15,5% din populația rurală a depășit vârsta de 60 ani și peste, în totalul populației feminine rurale ponderea femeilor vârstnice fiind de 18,4%.

Una din consecințele economice a procesului de îmbătrânire de lungă durată a devenit mărirea semnificativă a indicatorului sarcinii demografice. Cea mai nefavorabilă corelație a numărului copiilor în vârstă de până la 15 ani și a persoanelor de 60 ani și peste la 100 de persoane în vârstă de 15-59 ani a fost remarcată în zona de nord ca fiind o situație nefavorabilă. La începutul anului în raionul Dondușeni la 1000 de persoane în vârstă de 15-59 ani le reveneau 600 persoane, situându-se după limita vârstei respective, aproximativ aceeași situație și în raioanele Briceni, Edineț, Drochia și Rîșcani, iar în celelalte raioane din această zonă le reveneau peste 500 persoane. Cei mai mici indicatori ai sarcinii demografice sunt înregistrați în municipiile Chișinău și Bălți.

În ianuarie-septembrie 2012, numărul *născuților-vii* total pe republică a constituit 29649 pers. Rata natalității a constituit 11,1 pers. calculate la 1000 de locuitori. Comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, numărul *născuților-vii* s-a majorat cu 0,8%. Numărul *născuților-vii* în mun. Chișinău a constituit 8458 pers. sau 14,1 pers. la 1000 de locuitori; în regiunea Nord – 7499 pers. sau 10,0 pers. la 1000 de locuitori; în regiunea Centru – 8209 pers. sau 10,3 pers. la 1000 de locuitori; în regiunea Sud – 3979 pers. sau 9,9 pers. la 1000 de locuitori; în UTA Găgăuzia – 1473 pers. sau 12,2 pers. la 1000 de locuitori.

Numărul celor *decedați* total pe țară a constituit 29528 pers. Rata mortalității a constituit 11,1 pers. la 1000 de locuitori. Comparativ cu anul trecut, numărul de decedați s-a majorat cu 0,6%. Numărul celor *decedați* în mun. Chișinău a constituit 4740 pers. sau 7,9 pers. la 1000 de locuitori; în regiunea Nord – 9742 pers. sau 13,0 pers. la 1000 de locuitori; în Centru – 9232 pers. sau 11,6 pers. la 1000 de locuitori; în Sud – 4545 pers. sau 11,3 pers. la 1000 de locuitori; în UTA Găgăuzia – 1266 pers. sau 10,5 pers. la 1000 de locuitori.

Numărul *copiilor decedați în vârstă sub 1 an* a constituit 260 pers. sau 8,8 decedați în vârstă sub 1 an la 1000 *născuților-vii*. Numărul *copiilor decedați în vârstă sub 1 an* în mun. Chișinău a constituit 99 pers.; în regiunea Nord – 51 pers.; Centru – 71 pers.; Sud – 26 pers.; UTA Găgăuzia – 13 pers.

Structura mortalității pe clase ale cauzelor de deces relevă că, cele mai multe decese (58,3%) au drept cauză bolile aparatului circulator, tumorile maligne constituie 14,6%, bolile aparatului digestiv – 8,9%, accidentele, intoxicațiile și traumele – 7,6%, bolile aparatului respirator – 4,3%, alte clase constituie 6,3%.

În ianuarie-septembrie 2012, *sporul natural* al populației a fost de 0,05 pers. la 1000 locuitori, față de 0,03% în ianuarie-septembrie 2011. *Sporul natural* în mun. Chișinău a constituit 3718 pers. sau 6,2 pers. calculate la 1000 de locuitori; în regiunea Nord -2243 pers. sau -3,0 pers. la

1000 de locuitori; în Centru -1023 pers. sau -1,3 pers. la 1000 de locuitori; în Sud -566 pers. sau -1,4 pers. la 1000 de locuitori; în UTA Găgăuzia 207 pers. sau 1,7 pers. la 1000 de locuitori.

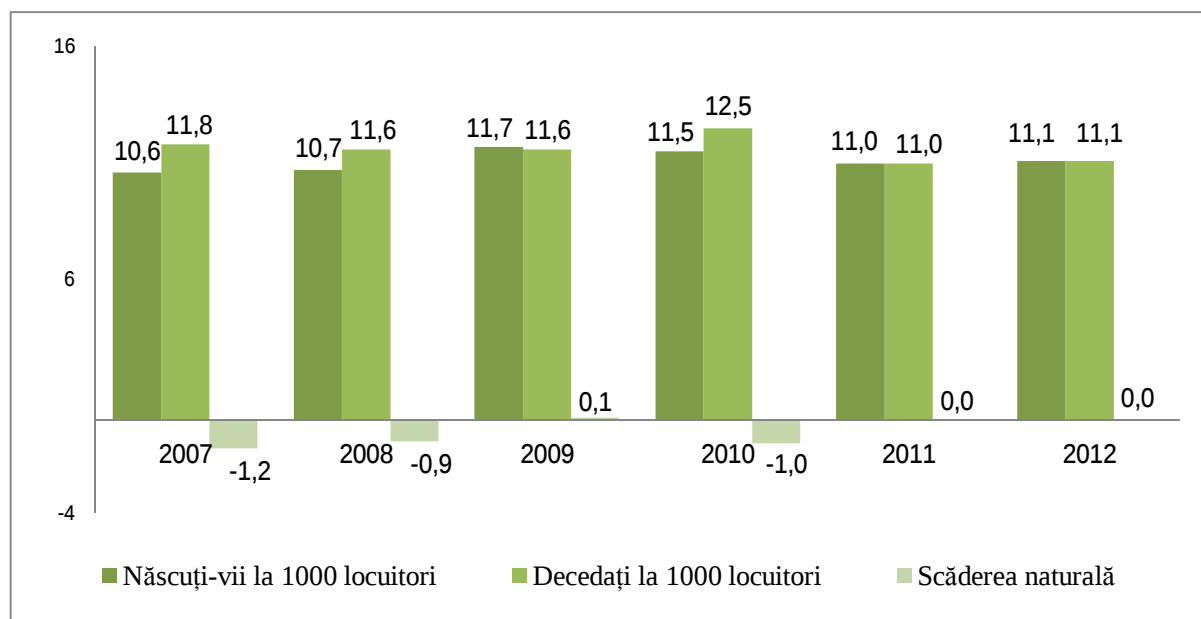

Figura 6.1. Ratele natalității, mortalității și sporul natural al populației în ianuarie-septembrie 2007-2012, promile

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Numărul *căsătoriilor* total pe republică a constituit 17864 sau 6,7 căsătorii calculate la 1000 de locuitori și a scăzut cu 4,1% comparativ cu aceeași perioadă anului precedent. Numărul *căsătoriilor* în mun. Chișinău a constituit 4962 căsătorii sau 8,3 căsătorii calculate la 1000 de locuitori; în regiunea Nord – 4367 căsătorii sau 5,8 căsătorii la 1000 de locuitori; în Centru – 5437 căsătorii sau 6,8 căsătorii la 1000 de locuitori; în Sud – 2294 căsătorii sau 5,7 căsătorii la 1000 de locuitori; în UTA Găgăuzia – 798 căsătorii sau 6,6 căsătorii la 1000 de locuitori.

Numărul *divorțurilor* total pe republică constituie 7707 sau 2,9 divorțuri la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 4,7% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Numărul *divorțurilor* în mun. Chișinău a constituit 2029 divorțuri sau 3,4 divorțuri la 1000 de locuitori; în regiunea Nord – 1935 divorțuri sau 2,6 divorțuri la 1000 de locuitori; în Centru – 2353 divorțuri sau 3,0 divorțuri la 1000 de locuitori; în Sud – 1014 divorțuri sau 2,5 divorțuri la 1000 de locuitori; în UTA Găgăuzia – 347 divorțuri sau 2,9 divorțuri la 1000 de locuitori.

Migrarea populației. În ianuarie-septembrie 2012, potrivit Ministerului Afacerilor Interne, permis de ședere (permanentă și temporară) au primit 1819 de cetățeni străini și 303 repatriați. În structura imigranților după scopul sosirii au dominat cei imigrați de familii – 40,6%, la muncă – 37,9%, cetățeni imigrați la studii – 4,4%, din alte cauze – 17,2%.

După țara de emigrare, cetățenii străini sunt imigranți din: România – 319 pers., Ucraina – 267 pers., Federația Rusă – 204 pers., Turcia – 196 pers., Statele Unite ale Americii – 126 pers., Italia – 97 pers., Portugalia – 41 pers., Germania – 39 pers., Siria – 37 pers., Franța – 27 pers., Georgia – 22 pers., Armenia – 21 pers., Bangladesh – 18 pers., alte țări – 405 pers.

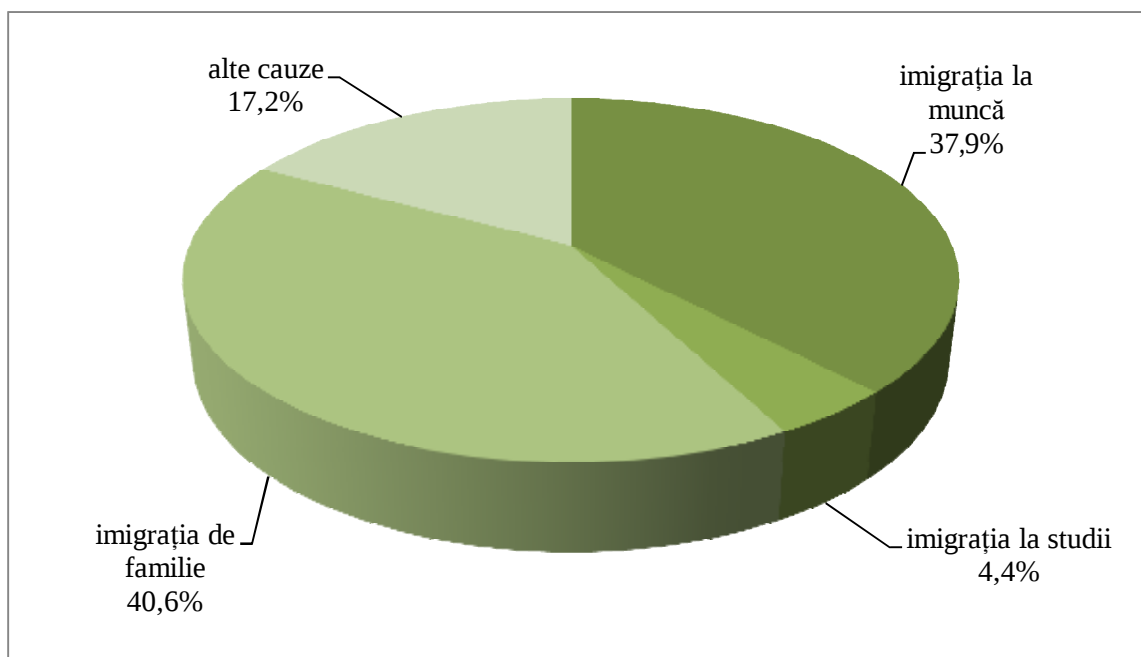

Figura 6.2. Distribuția cetățenilor străini după scopul sosirii în RM în ianuarie-septembrie 2012, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne.

Piața forței de muncă. În trimestrul III 2012 populația economic activă a Republicii Moldova a constituit 1286,9 mii pers., fiind în descreștere cu 4,5% (-60,3 mii) față de T.III 2011. Structura populației active s-a modificat după cum urmează: ponderea populației ocupate a crescut de la 94,7% la 95,2%, iar ponderea șomerilor s-a micșorat de la 5,3% la 4,8%.

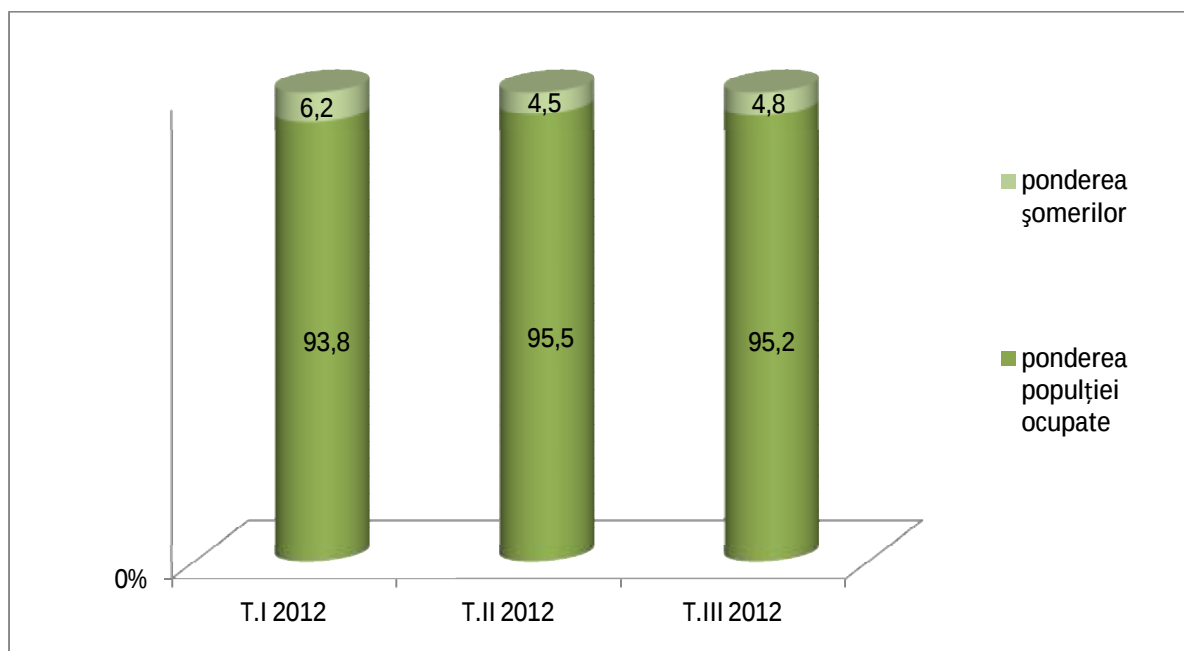

Figura 6.3. Structura populației active în RM în T.I, T.II și T.III anului 2012, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Disparități importante pe sexe și medii în cadrul persoanelor economic active nu s-au înregistrat: ponderea bărbaților (51,0%) a depășit puțin ponderea femeilor (49,0%), iar ponderea

persoanelor economic active din mediul rural a fost mai mare față de cea a populației active din mediul urban: respectiv 54,5% și 45,5%.

Rata de activitate a populației de 15 ani și peste a constituit 43,1%, fiind în descreștere față de valoarea trimestrului respectiv al anului precedent – 45,3%. Acest indicator a atins valori mai înalte în rândul populației masculine – 46,0%, în comparație cu rata pentru femei – 40,5%. Ratele de activitate pe medii au înregistrat următoarele valori: 46,5% în mediul urban și 40,7% în mediul rural. În categoria de vârstă 15-29 ani atare indicator a avut valoarea 32,6%, iar în categoria 15-64 ani (vârstă de muncă în țările Uniunii Europene conform metodologiei Eurostat) – 47,9%, micșorându-se cu 2,3 p.p. față de nivelul T.III 2011. Rata de activitate a populației în vârstă de muncă (16-56 ani pentru femei și 16-61ani pentru bărbați – Conform legislației naționale) a fost de 50,4%.

Populația ocupată a constituit 1224,7 mii pers., micșorându-se cu 4,0% față de T.III 2011. Ca și în cazul populației economic active, nu au fost înregistrate disparități pe sexe – 49,6% femei și 50,4% bărbați. Aceeași situație s-a înregistrat și în repartitia pe medii – 44,3% mediul urban și 55,7% mediul rural.

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a fost de 41,1%, înregistrând o scădere de 1,8 p.p. în comparație cu T.III 2011. La bărbați ea a fost mai înaltă – 43,3% în comparație cu femeile – 39,0%. În distribuția pe medii de reședință rata de ocupare a avut valoarea 43,1% în mediul urban și 39,6% în mediul rural. Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (16- 56/61 ani) a fost de 47,7%, a populației în de vârstă de 15-64 ani – 45,5% și în categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea 29,3%.

În distribuția după *activitățile din economia națională* se constată că în *sectorul agricol* au activat 387,5 mii pers. – 31,6% din totalul persoanelor ocupate. Față de T.III 2011 numărul populației ocupate în agricultură a scăzut cu 18,1 mii, sau cu 4,5%.

În *activitățile non-agricole* numărul persoanelor ocupate a fost de 837,2 mii, în scădere cu 33,5 mii sau cu 3,8% față de T.III 2011. Ponderea persoanelor ocupate în *industrie* a constituit 12,6% (12,5% în 2011) și în *construcții*, respectiv, 6,7% (6,6% în 2011). Numărul persoanelor ocupate în industrie a scăzut cu 2,9%, în construcții, a scăzut cu 2,4% față de nivelul anului precedent. În sectorul *servicii* au activat 49,0% din totalul persoanelor ocupate, această pondere micșorându-se cu 0,1 p.p. față de T.III 2011, în timp ce numărul absolut al persoanelor ocupate în sectorul serviciilor a scăzut cu -26,9 mii.

Conform repartizării după *forme de proprietate* 67,8% din populație a fost ocupată în unități cu forma de proprietate privată, 26,3% – cu cea publică, și, 5,9% – în unități cu forme de proprietate mixtă (publică și privată) și cu participarea capitalului străin.

Structura populației ocupate după *statutul profesional* relevă, că numărul salariaților a constituit 66,7% din total.

În *sectorul informal* au lucrat 15,4% din totalul persoanelor ocupate în economie, iar 33,9% au avut un *loc de muncă informal*. Din numărul persoanelor ocupate informal salariații au alcătuit 23,3%, totodată 11,8% din totalul salariaților aveau un loc de muncă informal.

Numărul *persoanelor subocupate* (adică acelor persoane care au avut un loc de muncă, însă orele efectiv lucrate în total în timpul perioadei de referință au fost sub 40 ore pe săptămână, totodată doreau și au fost disponibile să lucreze ore suplimentare) a fost de 84,2 mii, ceea ce reprezintă 6,9% din totalul persoanelor ocupate. Numărul persoanelor din această categorie a crescut cu 0,8% în comparație cu T.III 2011.

Numărul șomerilor, estimat conform metodologiei Biroului Internațional al Muncii a fost de 62,2 mii, fiind cu 8,8 mii mai mic față de T.III 2011. Șomajul a afectat într-o proporție mai mare bărbații – 62,0% din total numărul de șomeri, la fel și persoanele din mediul urban – 68,5%.

Rata șomajului la nivel de țară a înregistrat valoarea de 4,8%, fiind mai mică față de T.III a.2011 (5,3%). Rata șomajului la bărbați și la femei a înregistrat următoarele valori: 5,9% și 3,7%. Disparități semnificative s-au înregistrat între rata șomajului în mediul urban – 7,3%, față de mediul rural – 2,8%. În rândurile tinerilor (15-24 ani) rata șomajului a constituit 12,7%. În categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea 10,0%.

Populația inactivă de 15 ani și peste a reprezentat 56,9% din totalul populației de aceeași categorie de vârstă, fiind mai mare decât nivelul trimestrului respectiv al anului 2011 cu 2,1 p.p., sau cu 67,5 mii pers. Din punct de vedere al relației cu piața muncii, în cadrul populației inactice distingem două categorii importante: *persoane descurajate și persoane care au fost declarate de către gospodării plecate în alte țări la lucru sau în căutare de lucru*. Persoanele descurajate în a-și găsi un loc de lucru dorit au constituit circa 20,7 mii – față de 19,1 mii în 2011. Numărul persoanelor declarate de către gospodării plecate în alte țări la lucru sau în căutare de lucru a fost conform estimărilor de circa 367,6 mii pers. – față de 351,0 mii în 2011. Din numărul celor declarați plecați, bărbați au fost 67,8%. Ponderea persoanelor plecate din localitățile rurale a fost de circa 72,3%.

Veniturile disponibile ale populației. În trimestrul III anului 2012, *veniturile disponibile ale populației* au constituit 1507,3 MDL (conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice) în medie pe o persoană lunar, cu o creștere de 2,3% față de perioada similară a anului precedent. În termeni reali (cu ajustarea la indicii prețurilor de consum), *veniturile populației* au înregistrat o descreștere de 2,0%. Indicii prețurilor de consum în T.III 2012 față de T.III 2011 a constituit 104,4%.

Plățile salariale reprezintă cea mai importantă sursă de venit, 41,4% din veniturile totale disponibile, contribuția acestora fiind în descreștere față de T.III 2011 cu 1,0 p.p. În T.III 2012 prestațiile sociale au contribuit la formarea veniturilor gospodăriilor în proporție de 20,6% sau cu 2,6 p.p. mai mult față de aceeași perioadă a anului precedent. Totodată, ponderea pensiilor s-a majorat cu 1,6 p.p., iar ajutorul social cu 0,6 p.p.

Veniturile din activitățile pe cont propriu reprezintă 17,6% din veniturile populației, inclusiv 9,1% sunt veniturile din activitatea individuală agricolă, iar 8,5% – veniturile din activitatea individuală non-agricolă. Comparativ cu T.III 2011 ponderea veniturilor din activități pe cont propriu s-a redus cu 1,1 p.p.

Transferurile bănești din afara țării rămân a fi o sursă importantă pentru bugetul gospodăriilor. În medie, acestea constituie 15,7% din total venituri față de 16,0% în T.III 2011. În funcție de mediu de reședință, se constată că veniturile populației urbane au fost în medie cu 423,2 MDL sau de 1,3 ori mai mari comparativ cu veniturile populației din mediul rural. Principala sursă de venit a populației din mediul urban este activitatea salariată, care reprezintă 53,1% din total venituri (55,5% în T.III 2011) și prestațiile sociale – 19,3% (15,8% în T.III 2011).

În mediul rural, activitatea salariată contribuie la formarea veniturilor în proporție de 30,1% (29,6% în T.III 2011). Totodată, veniturile obținute din activitatea individuală agricolă au asigurat 16,4% din totalul veniturilor disponibile. Transferurile din afara țării dețin o pondere mai mare în structura veniturilor populației din mediul rural, 21,1% față de 10,1% în cazul populației urbane. În afara de aceasta, pentru populația rurală este caracteristică și o pondere mai mare a prestațiilor sociale, contribuția fiind de 21,9%, comparativ cu 19,3% în mediul urban.

În structura veniturilor disponibile ale populației predominante sunt veniturile bănești – 89,1%, celor în natură le revine respectiv 10,9%. În termeni absoluți, valoarea veniturilor bănești a însumat 1343,0 MDL lunar în medie pe o persoană, iar cele în natură – 164,3 MDL. Veniturile

bănești reprezintă 96,0% în cazul veniturilor populației urbane, iar în cazul celei din mediul rural contribuția acestora este de 82,4%.

Cheltuielile de consum ale populației. Cheltuielile medii lunare de consum ale populației în trimestrul III 2012 au constituit în medie pe o persoană 1675,3 MDL, fiind în creștere față de aceeași perioadă a anului precedent cu 3,2%. În termeni reali (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum) populația a cheltuit în medie cu 1,1% mai puțin comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Cea mai mare parte a cheltuielilor a fost destinată acoperirii necesarului de consum alimentar – 42,0% (cu 0,6 p.p. mai mult față de T.III al anului 2011). Pentru întreținerea locuinței o persoană în medie a alocat 19,0% din cheltuielile totale de consum (- 0,7 p.p.), iar pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 10,3% (+ 0,1 p.p.). Celelalte cheltuieli au fost direcționate pentru serviciile de sănătate (6,5% față de 5,2% în T.III 2011), transport (4,3% față de 5,2%), comunicații (4,3% față de 4,1%), dotarea locuinței (4,1% față de 4,4%), învățământ - 1,0% (nivelul anului precedent), etc.

În medie, cheltuielile de consum ale populației din mediul urban au constituit 1972,3 MDL pe o persoană lunar, respectiv cu 514,4 MDL sau de 1,4 ori mai mult față de mediul rural. În mediul urban, pentru asigurarea consumului de produse alimentare, populația a alocat 40,5% din cheltuielile lunare de consum (40,0% în T.III 2011), iar în rural – 43,5% (42,9% în T.III 2011). Populația urbană cheltuie mai mult pentru întreținerea locuinței (19,9% față de 18,1% în mediul rural), transport (4,9% față de 3,6%) servicii de comunicații (4,5% față de 4,0%), servicii de agrement (2,6% față de 1,1%), învățământ (1,3% față de 0,8%) și pentru hoteluri, cafenele și restaurante (2,2% față de 0,4%).

În structura cheltuielilor totale de consum ale populației, predomină cheltuielile bănești – 90,2%, celor în natură le revine respectiv 9,8%. În gospodăriile urbane cheltuielile în natură constituie 3,5% din total cheltuielile de consum, de regulă acestea fiind cazurile consumului de produse alimentare primite gratis din afara gospodăriei (rude, ajutor social, etc.). În cazul gospodăriilor rurale cheltuielile în natură reprezintă consumul produselor alimentare din gospodăria auxiliară, iar ponderea acestora fiind de 16,0% din total cheltuieli de consum.

Remunerarea muncii. Câștigul salarial mediu nominal brut din economia națională în ianuarie-septembrie 2012, potrivit BNS al RM, a constituit 3426,3 MDL, înregistrând o creștere cu 9,3%, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

În luna septembrie 2012, câștigul salarial mediu nominal brut a fost de 3421,5 MDL, înregistrând o creștere cu 8,3% față de luna septembrie 2011. Indicele câștigului salarial real pentru luna septembrie 2012 față de luna septembrie 2011 (calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal brut și indicele prețurilor de consum) a fost de 103,2%. În sfera bugetară câștigul salarial mediu a constituit în luna septembrie curent 3123,1 MDL (+10,5% față de septembrie 2011). În sectorul economic (real) câștigul salarial în septembrie a înregistrat 3555,7 MDL (+7,4% față de septembrie 2011).

Tabel 6.1. Salariul mediu lunar în perioada ianuarie-septembrie 2012

	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august	septembrie
MDL	3139,0	3166,0	3273,5	3350,3	3489,8	3913,5	3574,9	3503,6	3421,5
USD	265,8	266,5	276,3	283,8	294,2	323,8	289,2	280,4	275,7
EUR	206,0	201,9	209,6	215,6	229,1	258,4	234,8	226,4	215,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Câștigul salarial mediu nominal brut din economia națională în luna octombrie 2012 a constituit 3482,3 MDL, înregistrând o creștere cu 10,1%, comparativ cu perioada respectivă a anului precedent. În sfera bugetară câștigul salarial mediu a constituit în luna octombrie curent 3192,0 MDL (+14,2% față de octombrie 2011). În sectorul economic (real) câștigul salarial a înregistrat 3615,3 MDL (+8,6% față de octombrie 2011). Indicele câștigului salarial real pentru luna octombrie 2012 față de luna octombrie 2011 (calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal brut și indicele prețurilor de consum) a fost de 106,0%.

Minimul de existență. Mărimea minimului de existență în trimestrul III 2012 a constituit în medie pentru o persoană 1456,9 MDL, fiind în creștere față de T.III 2011. Majorarea minimului de existență este determinată preponderent de creșterea prețurilor, în special la produse alimentare. Totodată, valoarea minimului de existență este practic la nivelul T.II al anului curent.

Pe medii de reședință minimul de existență se caracterizează prin valori mai mari pentru mediul urban – 1563,9 MDL sau cu 13,3% mai mult comparativ cu mediul rural – 1380,3 MDL. Pe categorii de populație, valoarea maximă a minimului de existență revine populației în vârstă aptă de muncă – 1531,9 MDL, și în special bărbaților – 1614,9 MDL.

Pentru pensionari minimul de existență a constituit 1259,5 MDL și reprezintă 86,5% din valoarea medie pentru total populație. În același timp, valoarea medie a pensiei lunare stabilite la 1 octombrie 2012 a constituit 957,9 MDL, sau cu 9,6% mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Respectiv pensia medie reprezintă 76,1% din valoarea medie a minimului de existență pentru pensionari comparativ cu 72,4% în T.III 2011.

Minimul de existență pentru copii constituie în medie 1364,3 MDL lunar cu o diferențiere a acestui indicator în funcție de vârsta copilului, de la 577,4 MDL pentru un copil în vârstă de până la 1 an, până la 1528,5 MDL pentru un copil în vârstă de 7-16 ani.

Salariul mediu lunar pe economie al unui angajat a constituit în această perioadă 3498,3 MDL, fiind astfel posibilă acoperirea minimului de existență pentru populația aptă de muncă în mărime de 2,3 ori. Câștigul salarial al angajaților din sectorul financiar este de 4,5 ori mai mare decât mărimea minimului de existență, pe când în cazul salariaților din piscicultură mărimea salariilor medii depășește minimul de existență cu 5%.

Protecția socială a populației. Conform datelor preliminare a Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul *pensionarilor* aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 octombrie 2012 a constituit 645,7 mii pers. sau cu 10,5 mii persoane mai mult comparativ cu 1 octombrie 2011.

Mărimea medie a *pensiei* (indexate) lunare stabilite a constituit 957,9 MDL, fiind în creștere cu 9,6% față de 1 octombrie 2011.

Ocrotirea sănătății. Potrivit informației preliminare a Ministerului Sănătății, morbiditatea populației de unele boli infecțioase în ianuarie-septembrie 2012 se caracterizează prin majorarea cazurilor de îmbolnăviri de hepatite virale 120 cazuri sau 3,4 cazuri la 100 mii locuitori, prin infecții intestinale acute 15396 cazuri sau 432,5 cazuri la 100 mii locuitori, tuberculoză a organelor respiratorii 2448 cazuri sau 68,8 cazuri la 100 mii locuitori, și a cazurilor de varicelă – 6979 cazuri sau 196,0 cazuri la 100 mii locuitori. Totodată, au fost înregistrate mai puține cazuri de îmbolnăviri prin gripă (210 cazuri față de 4567 în ianuarie-septembrie 2011) și a infecțiilor acute ale căilor respiratorii cu localizări multiple – 137,4 mii cazuri față de 179,1 mii cazuri în ianuarie-septembrie 2011.

Din total cazuri de infecții intestinale acute 70,5% revin copiilor, iar în cazul dizenteriei bacteriene incidența la copii constituie 67,2% din total persoane cu maladia dată. Majoritatea cazurilor de îmbolnăviri cu varicelă de asemenea revin copiilor (91,0%), iar în medie la 10 mii copii revin 87 cazuri de varicelă. În profil teritorial cea mai mare rată a incidenței prin varicelă este înregistrată

în raioanele Strășeni – 165 cazuri la 10 mii copii, Cahul – 160, mun. Chișinău – 145, raioanele Orhei – 126, Ungheni – 93, Hîncești – 92 cazuri la 10 mii copii.

În ianuarie-septembrie 2012 numărul purtătorilor virusului imunodeficienței umane (VIH) a constituit 366 persoane sau cu 18 cazuri mai puțin comparativ cu ianuarie-septembrie 2011. Totodată, au fost înregistrate 148 cazuri de boală Sindromului Imunodeficienței Dobândite (SIDA), majoritatea cazurilor fiind înregistrate în municipiile Chișinău și Bălți, respectiv 45 și 20 cazuri.

Învățământ. Rețeaua învățământului superior, în anul de studii 2012/13, este formată din 34 unități, inclusiv 19 instituții de stat și 15 – nestatale. La începutul anului de studii 2012/13 numărul de studenți a constituit 102,5 mii pers. (exclusiv cei străini) sau cu 1,4% mai puțin față de anul de studii precedent. Reducerea numărului de studenți a fost determinată de scăderea contingentului de studenți în instituțiile de stat. În medie la 10 mii locuitori revin 288 studenți în instituțiile de învățământ superior.

Din total studenți în instituții superioare, 68,6% studiază cu frecvență la zi, iar restul respectiv cu frecvență redusă. Studenții cu frecvență la zi dețin o pondere mai mare în instituțiile de stat, 69,9% față de 63,1% în instituțiile nestatale. Pe sexe, se constată o preponderență a femeilor - 56,0% din total studenți.

Ponderea studenților care urmează studiile în bază de contract înregistrează o situație similară anului anterior (72,3% față de 71,9% în anul de studii 2011/12). La forma de învățământ cu frecvență redusă majoritatea studenților sunt înscriși în bază de contract (94,2% față de 93,5% în anul de studii 2011/12), iar în cazul învățământului de zi, respectiv 62,3% față de 63,1% în anul de studii 2011/12.

Distribuția studenților din învățământul superior pe cicluri este următoarea: 80,8% din total studenți sunt înscriși la studii superioare de licență, 15,1% – la studii de masterat și 4,1% – la studii superioare medicale și farmaceutice. Comparativ cu anul de studii 2011/12, la nivel de cicluri, constatăm scăderea numărului de studenți la Ciclul I în instituțiile de stat (4,1%), inclusiv a studenților care învață din contul bugetului (7,5%).

În anul 2012, în învățământul superior numărul *absolvenților* a constituit 26,7 mii pers., dintre care 20,1 mii pers. au finalizat Ciclul I (față de 21,9 mii în 2011), 5,9 mii – Ciclul II (față de 5,1 mii în 2011), iar 0,7 mii pers. – studiile superioare medicale/farmaceutice.

Majoritatea persoanelor au absolvit instituțiile de stat (21,5 mii), numărul acestora fiind în descreștere cu 2,5% față de anul 2011. Din numărul total al absolvenților instituțiilor de stat, 8,4 mii pers. sau 38,8% au finalizat cursuri cu finanțare bugetară.

Distribuția numărului de absolvenți licențiați pe domenii generale de studiu în anul 2012 relevă faptul că în general activitățile ingineresti rămân a fi inferioare față de științele economice și educație (respectiv, 10,3% din total licențiați ai anului 2012, față de 26,8% și 15,8%), în schimb numărul absolvenților cu profil ingineresc este practic la nivelul celor care au absolvit dreptul (10,5%).

În instituțiile de învățământ superior și-au desfășurat activitatea didactică 6,0 mii pers. (personal de bază) sau cu 2,3% mai puțin comparativ cu anul de studii 2011/12. *Personalul didactic* cu grad științific a constituit 2,7 mii pers., inclusiv 2,3 mii doctori în științe și 0,4 mii doctori habilitați. În afară de aceasta, personalul didactic auxiliar, componența cărora include laboranții, tehnicienii și bibliotecarii, număra 2,9 mii pers.

La începutul anului de studii 2012/13, numărul studenților străini a constituit 2,0 mii sau cu 24,3% mai mult față de anul de studii anterior. Cei mai mulți studenți sunt din Israel – 68,2%, Ucraina – 8,1%, România – 7,6%, Rusia – 5,0% și Turcia – 3,0%.

Infracțiuni. Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie-septembrie 2012 s-au înregistrat 26,0 mii infracțiuni sau cu 2,1% mai mult decât în perioada respectivă a anului precedent. Din total infracțiuni circa două treimi sunt înregistrate în localitățile urbane. În medie la 10 mii locuitori revin 73 infracțiuni înregistrate în această perioadă. Cel mai mare nivel de infracționalitate a fost înregistrat în municipiile Chișinău și Bălți, respectiv 106 infracțiuni la 10 mii locuitori și 99 infracțiuni. Un nivel înalt al criminalității a fost înregistrat și în raionul Criuleni – 82 crime la 10 mii locuitori, iar cel mai redus nivel în raionul Fălești – 31 crime la 10 mii locuitori.

În ianuarie-septembrie 2012 au fost înregistrate cu 41,2% mai multe infracțiuni economice, în special fiind înregistrate mai multe cazuri de fabricare a banilor falși – de 1,8 ori. Totodată, au fost înregistrate mai multe infracțiuni din categoria celor contra familiei și minorilor – 56,8%, inclusiv a cazurilor de violență în familie – 66,1%. Se atestă o creștere și a infracțiunilor privind viața sexuală – 25,8% și celor contra securității publice – 10,4%. Predominante în structura infracțiunilor rămân a fi furturile, cu o pondere de circa 39% din total infracțiuni. În această perioadă au fost înregistrate mai puține infracțiuni contra patrimoniului, contra vieții și sănătății persoanei și a celor contra sănătății publice și conviețuirii sociale.

În ianuarie-septembrie 2012 cu aplicarea armelor de foc, explozivelor și grenadelor au fost săvârșite 50 infracțiuni, comparativ cu 48 cazuri în ianuarie-septembrie 2011. Contra persoanelor au fost comise 4,7 mii crime, în urma cărora au decedat 417 pers. sau cu 21 pers. mai mult comparativ cu ianuarie-septembrie 2011. Principalele cauze de deces fiind accidente rutiere – 47,7%, omorurile – 26,8% și vătămrile intenționate – 10,1%.

Din total infracțiuni înregistrate, fiecare a patra este săvârșită de persoane în vârstă aptă de muncă, dar fără ocupație. Ponderea infracțiunilor săvârșite de către minori sau cu participarea acestora a constituit 4,0%. În ianuarie-septembrie 2012 au fost relevate 14,3 mii pers. care au comis infracțiuni sau cu 1,2 mii pers. mai mult comparativ cu ianuarie-septembrie 2011. De cele mai dese ori infractorii sunt persoane neangajate în câmpul muncii – 82,5%, iar fiecare al zecelea infractor este minor – 9,7%. Majoritatea infractorilor sunt persoane care au comis crime pentru prima dată – 94,1%. Considerabil a crescut numărul persoanelor care au comis infracțiuni în stare de ebrietate și în grup. La fel au fost înregistrați mai mulți infractori care au comis crime repetat.

Regiunea din partea stângă a râului Nistru

Conform datelor Serviciu Statistic al Transnistriei:

Situația demografică. Numărul calculat al populației la 01.10.2012 a fost de 510,0 mii pers. În același timp, numărul populației în localitățile urbane a constituit 352,1 mii pers. (69,0% populației), iar numărul populației rurale – 157,8 mii pers. (30,9%). *Scăderea naturală a populației* pentru perioada ianuarie-septembrie anului 2012 a fost de 1627 pers. S-au înregistrat 3829 nașcuți-vii, dar numărul decedaților a atins 5456 pers. *Mortalitatea infantilă* a copiilor sub un an, pentru perioada ianuarie-septembrie 2012, a constituit 35 pers. Cauzele principale ale mortalității infantile sunt: starea, care a apărut în perioada perinatală (12 cazuri), anomaliile congenitale (12 cazuri) și intoxicațiile, traume (5 cazuri). *Scăderea migrațională* a populației pentru ianuarie-septembrie 2012 (luând în considerație migrațiunea internă și externă) a fost de 1807 pers., comparativ cu perioada similară anului precedent, s-a micșorat cu 9,0%. În perioada ianuarie-septembrie 2012, în regiune au sosit 5469 de pers., ceea ce constituie 103,7% din numărul celor sosiți în ianuarie-septembrie 2011, dintre acestea copii cu vârsta sub 16 ani – 1009 sau 18,4% din numărul total de sosiri. Au plecat 7276 de pers. sau 100,2% din numărul celor plecați în ianuarie-septembrie 2011, inclusiv copiii cu vârsta sub 16 ani – 1076 pers. sau 14,8% din numărul total de plecări. Din numărul total de sosiți în regiune 46,7% sunt bărbați (2552 pers.), din numărul celor plecați bărbații constituie – 47,7% (3472 pers.). În ianuarie-septembrie anului 2012, în localitățile urbane au venit 3742 de pers., au plecat 5352 pers. sau față de perioada

similară anului 2011 – 107,2% și 99,1% respectiv. În localitățile rurale au venit 1727 și au plecat 1924 de pers. (97,0% și 103,5%, respectiv). Numărul *căsătoriilor* înregistrate a fost de 2629 și comparativ cu ianuarie-septembrie anului 2011, s-a micșorat cu 4,8%. Numărul de *divorțuri* a atins cifra de 1469, comparativ cu perioada similară anului 2011, s-a majorat cu 2,3%.

Piata forței de muncă. În ianuarie-septembrie 2012 *populația ocupată* a constituit 104,8 mii pers., micșorându-se cu 247 pers. sau cu 0,2% față de ianuarie-septembrie 2011. La 01.10.2012, numărul cetățenilor înregistrați la agențiile de ocupare a forței de muncă, care nu sunt angajați în nici o activitate, a constituit 5164 pers. și comparativ cu 01.10.2011, s-a majorat cu 9,2%. Din numărul total cetățenilor înregistrați – 3616 pers. sau 62,3% sunt femei. În total, în ianuarie-septembrie 2012, prin intermediul Agenției Transnistrene pentru Ocuparea Forței de Muncă au fost angajați 9499 pers. dintre care 5224 pers. sau 55,0% sunt femei. În perioada analizată au fost efectuate consultări profesionale cu studenții: consultații în grup – 172, care au însumat 2960 pers., și consultații individuale – 852, care au cuprins 843 pers., cu populația adultă: consultații individuale – 5159, care au cuprins 4903 pers. Pentru formarea profesională s-au cheltuit 496,7 mii de ruble, inclusiv pentru achitarea burselor – 280,5 mii de ruble. Pentru prestațiile de șomaj s-au cheltuit 15975,3 mii de ruble. Mărimea medie a *ajutorului de șomaj* în ianuarie-septembrie 2012 a constituit 396,2 ruble.

Remunerarea muncii. În ianuarie-septembrie 2012, *salariul nominal mediu lunar* calculat la un lucrător (cu excepția subiecților antreprenoriatului mic) a constituit 3340 ruble sau 115,1% față de ianuarie-septembrie 2011 (la cursul oficial de schimb al autorității monetare din partea stângă a Nistrului – 300 dolari SUA sau 106,3% față de anul 2011). În perioada ianuarie-septembrie 2012, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător în următoarele ramuri economice: „Industria” (4479 ruble sau 402 dolari SUA), „Transport” (3398 ruble sau 305 dolari SUA), „Electro- și radio- comunicații” (7815 ruble sau 702 dolari SUA), „Construcții” (3805 ruble sau 342 dolari SUA), „Comerț și alimentarea publică” (4011 ruble sau 360 dolari SUA), „Activitatea comercială generală” (4608 ruble sau 414 dolari SUA), „Bănci și credite” (6771 ruble sau 608 dolari SUA), „Asigurări” (5210 ruble sau 468 dolari SUA) – a fost mai mare decât salariul mediu pe regiune. Totodată, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător în următoarele ramuri economice: „Geologie și meteorologie” (1475 ruble sau 132 dolari SUA), „Asistență socială” (1652 ruble sau 148 dolari SUA), „Silvicultura” (1711 ruble sau 154 dolari SUA), „Învățământ” (2122 ruble sau 190 dolari SUA), „Comunicații poștale” (2010 ruble sau 180 dolari SUA), „Cultura și artă” (1982 ruble sau 178 dolari SUA), „Organele de administrare” (2038 ruble sau 183 dolari SUA), „Sănătate” (2137 ruble sau 192 dolari SUA), „Agricultură” (2574 ruble sau 231 dolari SUA) – a fost mai mic decât salariul mediu pe regiune. În industrie, cel mai mare salariu mediu nominal lunar în ianuarie-septembrie 2012 a fost înregistrat pentru lucrătorii următoarelor subramuri: energia electrică – 472 dolari SUA, ceea ce este mai mult decât salariul mediu pe regiune cu 57,5%, siderurgia – 503 dolari SUA sau 167,6% din salariul mediu pe economie, industria alimentară – 383 dolari SUA sau cu 27,7% mai mult decât salariul mediu pe economie. Cel mai mic salariu nominal mediu lunar, calculat pentru perioada ianuarie-septembrie 2012, l-au avut lucrătorii următoarelor subramuri ale industriei: alte ramuri industriale – 194 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu pe regiune cu 64,6%; industria de prelucrare a lemnului – 233 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu cu 22,3%; industria poligrafică – 293 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu pe regiune – 2,1%; industria chimică – 303 dolari SUA sau cu 1,1% mai mult decât salariul mediu pe economie.

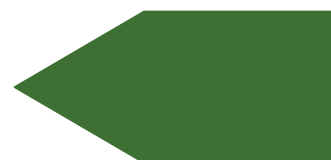
Protecția socială a populației. Numărul mediu al pensionarilor pentru perioada iulie-septembrie 2012 îl constituie 137821 pers., dintre care pensie de muncă primesc – 133468 pers. și pensie socială – 4353 pers. Mărimea medie a pensiilor stabilite a fost de 1119,61 ruble (pensia de muncă – 1138,74 ruble, socială – 533,05 ruble). Mărimea medie a pensiilor stabilite față de minimul de existență a pensionarului a alcătuit 118,9%.

Minimul de existență. Mărimea minimului de existență în ianuarie-septembrie 2012 a constituit în medie pentru o persoană 1167,59 ruble pe lună. Pe categorii de populație, valoarea

minimului de existență revine populației aptă de muncă: bărbaților – 1265,73 ruble pe lună, femeilor – 1195,25 ruble pe lună. Minimul de existență al pensionarilor a constituit 943,76 ruble pe lună, copii cu vârsta sub 6 ani – 1043,91 ruble pe lună, copii de la 7 până la 15 ani – 1277,48 ruble pe lună.

Infracțiuni. În ianuarie-septembrie 2012, organele de ocrotire a ordinii publice au înregistrat 8196 cereri și rapoarte cu privire la crime sau cu 11,3% mai puțin decât în ianuarie-septembrie 2011. Au fost înregistrate 4443 de crime, cu 20,1% mai puțin față de ianuarie-septembrie anului precedent. Din acestea au fost înregistrate: 33 – omoruri, 49 – vătămări intenționate grave, 215 de crime ce țin de traficul ilegal de arme, 152 de crime comise cu utilizarea armelor, munițiilor și explozivului, 469 – infracțiuni contra ordinii publice, 437 – infracțiuni legate de droguri, 151 – escrocherii, 880 – furturi, 124 – jafuri, alte crime – 1468, etc. În rezultatul infracțiunilor efectuate au suferit 2417 pers., dintre care au decedat 76 pers. (3,1%), li s-a pricinuit grave vătămări ale sănătății 163 pers. (6,7%).

ANEXE STATISTICE

PIB(utilizări)	PIB(nominal)		Consum final	Formarea bruta de capital fix		Variatia stocurilor		Export net	
	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.		mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.
2006	44754,4	104,8	50972,5	12691,5	121,3	1964,6	76,3	-20874,2	119,1
2007	53429,6	103,0	60618,1	18221,7	125,5	2138,1	99,4	-27548,3	118,5
2008	62921,5	107,8	71451,4	21391,4	102,2	3291,6	146,2	-33212,8	102,4
2009	60429,8	94,0	68574,0	13655,0	69,1	329,7	9,5	-22128,8	67,6
2010	71885,5	107,1	83240,3	16262,6	117,2	648,1	157,9	-28265,5	114,8
2011	82174,1	106,4	95911,0	19030,5	110,70	1094,4	157,8	-33861,6	110,0
lan.-sep. 2006	34015,3	104,6	38392,6	8209,5	116,2	1664,4	110,7	-14251,2	123,9
lan.-sep. 2007	40466,2	103,3	47154,0	10269,6	128,9	2190,3	116,1	-19147,7	119,6
lan.-sep. 2008	47165,2	107,6	56577,7	12911,1	109,3	2379,4	89,9	-24703,0	105,7
lan.-sep. 2009	44654,3	92,3	52784,6	7639,9	60,5	-619,0	-27,3	-15151,2	65,4
lan.-sep. 2010	52329,2	106,5	62350,7	8837,3	112,8	1708,4	-254,9	-20567,2	116,6
lan.-sep. 2011	60496,6	106,7	73316,0	10568,8	113,2	776,3	40,4	-24164,5	110,2
lan.-sep. 2012	65402,0	99,8	78238,4	11978,7	100,1	850,47		-25665,5	
Trimestrul I 2009	13125,7	93,1	16537,8	1992,3	63,6	-479,1	-103,3	-4925,2	61,0
Trimestrul II 2009	14991,5	91,4	17427,7	3048,6	63,1	-581,5	-53,9	-4903,3	60,7
Trimestrul III 2009	16537,0	92,5	18819,2	2598,9	55,6	441,7	68,8	-5322,7	74,5
Trimestrul IV 2009	15775,5	99,2	15789,4	6015,1	82,3	948,6	105,5	-6977,6	74,0
Trimestrul I 2010	14549,4	104,7	18420,7	1608,7	79,7	269,5	-39,4	-5749,5	98,1
Trimestrul II 2010	17325,0	106,4	20731,4	3541,9	113,7	710,0	-130,7	-7658,3	135,6
Trimestrul III 2010	20454,8	108,0	23198,6	3686,7	137,0	728,9	142,4	-7159,4	116,3
Trimestrul IV 2010	19556,3	108,8	20889,6	7425,3	122,7	-1060,4	-111,4	-7698,2	110,9
Trimestrul I 2011	16784,3	108,4	21476,2	2078,1	124,9	497,3	177,8	-7267,3	120,4
Trimestrul II 2011	19843,3	106,8	23967,4	4736,9	127,1	-398,8	-59,1	-8462,2	105,8
Trimestrul III 2011	23869,0	105,3	27872,4	3753,8	94,8	677,8	86,4	-8435,0	106,7
Trimestrul IV 2011	21677,5	105,7	22595,0	8461,7	107,7	318,1	-31,4	-58026,1	109,5
Trimestrul I 2012	18095,8	101,0	23464,8	2439,0	101,0	272,2	105,3	-8080,2	
Trimestrul II 2012	21199,4	100,6	24687,8	5000,97	99,1	74,34		-8563,7	
Trimestrul III 2012	26106,8	98,3	30085,8	4538,7	100,8	503,95		-9021,599	

PIB (resurse)	PIB (nominal)			VAB		Agricultura		Industria		Construcții		Alte activități		Impozite nete pe produs	
	mil. lei preț. curent	% fata de an preced.	mil. lei preț. curent	% pondere in PIB	mil. lei preț. curent	% fata de an preced.	mil. lei preț. curent	% fata de an preced.	mil. lei preț. curent	% fata de an preced.	mil. lei preț. curent	% fata de an preced.	mil. lei preț. curent	% fata de an preced.	mil. lei preț. curent
2006	44754,4	104,8	37338,7	83,4	6488,8	97,2	6580,8	97,7	1776,5	132,4	22492,7	105,9	7415,6	111,0	
2007	53429,6	103,0	44412,9	83,1	5333,9	65,0	7615,9	99,2	2585,9	121,2	28877,2	112,4	9016,7	106,7	
2008	62921,5	107,8	51773,6	82,3	5544,0	141,1	8737,2	101,8	3115,0	100,3	34377,3	102,3	11148,0	113,1	
2009	60429,8	94,0	50809,2	84,1	5134,5	90,1	8030,8	80,1	2108,7	73,2	35535,2	99,5	9620,6	95,8	
2010	71885,5	107,1	59920,7	83,4	8657,4	107,4	9534,8	108,9	2437,5	112,7	39291,0	105,1	11964,8	111,7	
2011	82174,1	106,4	68225,0	83,0	10071,0	105,5	11296	107,1	2801,0	104,7	44057,0	101,3	13949,0	110,4	
ian.-sep. 2006	34015,3	104,6	28919,5	85,0	5250,4	97,4	4959,3	93,0	1550,9	115,9	17158,9	108,5	5095,8	109,5	
ian.-sep. 2007	40466,2	103,3	34096,7	84,3	4433,6	67,7	5978,1	100,2	2373,5	127,1	21311,5	107,7	6369,5	120,9	
ian.-sep. 2008	47165,2	107,6	39408,6	83,6	3447,3	123,8	6944,7	101,8	3119,8	99,6	25896,8	106,1	7756,6	109,6	
ian.-sep. 2009	44654,3	92,3	37839,8	84,7	3260,2	89,4	5996,3	76,7	1956,3	69,2	26627,0	98,8	6814,5	94,9	
ian.-sep. 2010	52329,2	106,5	43818,7	83,7	4815,9	106,6	6943,0	106,4	2013,3	103,9	30046,5	104,2	8510,4	116,1	
ian.-sep. 2011	60496,6	106,7	50800,6	84,0	6666,2	102,9	8204,6	110,3	2349,2	107,1	33580,6	105,8	9696,0	108,6	
ian.-sep. 2012	65402,0	99,8	55116	84,27	6674,0	79,8	9075	101,5	2559	101,8	20875	102,1	10286	101,2	
Trimestrul I 2009	13125,7	93,1	11132,4	84,8	640,5	103,0	1773,9	75,9	457,7	68,7	8260,2	99,9	1993,3	92,0	
Trimestrul II 2009	14991,5	91,4	12714,2	84,8	1337,8	101,8	1834,8	75,3	696,9	76,5	8844,7	97,5	2277,4	85,4	
Trimestrul III 2009	16537,0	92,5	13993,2	84,6	1281,9	76,3	2387,6	78,6	801,7	63,8	9522,0	99,1	2543,8	106,5	
Trimestrul IV 2009	15775,5	99,2	12969,4	82,2	1874,3	91,2	2034,5	93,2	152,4	99,2	8908,2	101,5	2806,1	97,8	
Trimestrul I 2010	14549,4	104,7	12233,2	84,1	659,0	103,5	2137,4	105,6	358,9	76,8	9077,9	102,3	2316,2	120,6	
Trimestrul II 2010	17325,0	106,4	14427,4	83,3	1707,8	107,8	2119,4	108,2	720,3	105,4	9879,9	104,1	2897,6	113,5	
Trimestrul III 2010	20454,8	108,0	17158,1	83,9	2449,1	106,9	2686,3	105,6	934,1	118,1	11088,6	106,0	3296,6	114,8	
Trimestrul IV 2010	19556,3	108,8	16102,0	82,3	3841,5	108,8	2591,8	116,4	424,2	225,4	9244,5	107,6	3454,3	100,9	
Trimestrul I 2011	16784,3	108,4	13916,5	82,9	684,0	106,4	2493,6	108,8	399,5	104,0	10339,3	106,2	2867,8	117,9	
Trimestrul II 2011	19843,3	106,8	16694,3	84,1	2108,9	102,1	2492,2	109,8	987,3	124,9	11105,9	106,1	3149,0	105,2	
Trimestrul III 2011	23869,0	105,3	20189,8	84,6	3873,2	102,4	3218,7	111,9	962,4	94,6	12135,5	105,3	3679,2	105,2	
Trimestrul IV 2011	21677,5	105,7	17424,4	80,4	3404,8	108,9	3091,4	98,5	451,8	93,2	10476,4	86,5	4253,0	114,6	
Trimestru I 2012	18095,8	101	15268	84,4	821	101,6	2771	97,9	395	109,8	11281	102,3	2828	98,4	
Trimestrul II 2012	21199,4	100,6	17821,6	84,1	1929,6	92,5	2914,5	104,3	1104,98	100,9	12277,67	88,7	3377,79	101,3	
Trimestrul III 2012	26106,8	98,3	22026,6	84,4	3923,3	69,2	3389,6	102,3	1059,2	100	725,7	104,7	4080,18	103,4	

	Consum intermediar		Volumul producției		Productia agricola		Productia industrială	
	mil. lei	% fata de an preced.	mil. lei	% fata de an preced.	% fata de an preced.	% fata de an preced.	% fata de an preced.	
2009	76857,17	84,2	127666,36	87,6	90,4		97	
2010	89937,97	108,8	149858,66	107,8	107,9		107,9	
2011	102416,3	105,8	170641,4	105,7	104,6		107,4	
lan. - sep. 2009	55069,1	83,9	92420,4	86,8	89,8		75,7	
lan. - sep. 2010	62647,3	106,1	106345,2	105,6	108,7		106,3	
lan. - sep. 2011	71626,9	107,2	122427,4	106,8	103,7		110	
lan. - sep. 2012	71377,9	97,1	126494,2	98,1	78,4		98,2	

	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2006	12,7	9,1	16,4	14,7
2007	12,3	11	13,1	14,3
2008	12,7	15,6	8,3	16,5
2009	0	-5,6	-0,3	8,2
2010	7,4	5,7	7,3	9,1
2011	7,6	8,4	5,8	8,8
Ian. - Sep. 2006	12,2	8,9	16,5	12,8
Ian. - Sep. 2007	11,9	9,2	13,6	14,9
Ian. - Sep. 2008	14,2	18,3	9,7	16,5
Ian. - Sep. 2009	0,2	-5,7	-0,6	10,1
Ian. - Sep. 2010	7,2	5,3	7,3	8,8
Ian. - Sep. 2011	7,3	8,4	5,6	7,9
Ian. - Sep. 2012	4,9	3,4	4,4	7,3
Trimestrul I 2011	6,1	5,4	5,6	7,4
Trimestrul II 2011	7,1	7,8	5,1	8,6
Trimestrul III 2011	8,8	12,1	6,2	7,8
Trimestrul IV 2011	8,5	8,6	6,1	11,5
Trimestrul I 2012	6,2	4,7	5	9,2
Trimestrul II 2012	4,2	1,9	4,5	6,3
Trimestrul III 2012	4,4	3,6	3,7	6,4
Trimestrul IV 2012	3,9	4,9	3,6	3,1

	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2011	6,7	6,3	6,6	7,1
Februarie 2011	5,7	5	5,4	6,6
Martie 2011	5,8	4,8	4,8	8,4
Aprilie 2011	6,5	6	5	9,1
Mai 2011	7	7,1	5,1	9,1
Iunie 2011	7,7	10,3	5,1	7,7
Iulie 2011	8,3	11,4	5,6	7,6
August. 2011	9,2	13,6	6,2	7,7
Septembrie 2011	8,8	11,4	6,8	8
Octombrie 2011	8,9	9,3	6,7	11
Noiembrie 2011	8,9	9,2	6,5	11,8
Decembrie 2011	7,8	7,4	5,2	11,6
Ianuarie 2012	6,9	5	5	11,8
Februarie 2012	6,1	5	4,9	8,9
Martie 2012	5,4	4,1	5,3	7,1
Mal 2012	4,7	2,9	4,9	6,3
Aprilie 2012	4,1	2	4,5	6,1
Iunie 2012	3,7	0,9	4,1	6,4
Iulie 2012	4	2,1	3,8	6,4
August. 2012	4,4	3,5	3,7	6,4
Septembrie 2012	4,9	5,1	3,5	6,3
Octombrie 2012	3,9	4,8	3,6	3,3
Noiembrie 2012	3,7	4,5	3,6	2,9
Decembrie 2012	4,1	5,4	3,6	3

	Ritm. de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2006	12,2	33	14	3,6	20,1	2,9
2007	13,4	23,9	9	91,2	20,4	39,2
2008	10,4	19,2	9,3	33	20	-14,2
2009	-3	-4,5	-3,9	14	-11,9	-18,5
2010	7,9	0,7	6,2	16,1	2,3	42,9
2011	6,8	2,6	6,3	10,5	9	10
Ian. - Sep. 2006	12	37,3	13,6	3,9		-0,6
Ian. - Sep. 2007	12,7	25,1	8,4	87,2		38,4
Ian. - Sep. 2008	12,5	21	11,7	29,3		4
Ian. - Sep. 2009	-3,7	-3,5	-4,8	19,5		-31,3
Ian. - Sep. 2010	8,3	0	6,7	15,3		32,4
Ian. - Sep. 2011	6,3	3,5	5,7	9,6		19,9
Ian. - Sep. 2012	6	2	5,3	10,2		11,3
Trimestrul I 2011	4,7	3,6	3,8	9,2	4,3	17,3
Trimestrul II 2011	6,3	3,6	5,7	10,1	5,3	21,1
Trimestrul III 2011	7,9	3,4	7,6	9,6	8,1	20,3
Trimestrul IV 2011	8,4	0	7,8	13,1	9,3	1,9
Trimestrul I 2012	7,1	-0,5	6,4	11,8	9,4	-0,4
Trimestrul II 2012	5,8	1,3	5,3	9,0	10,6	-6,9
Trimestrul III 2012	5	5,1	4,1	9,9	11,3	22,3
Trimestrul IV 2012	4,8	9,5	4,4	6,5		

	Ritm. de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2011	4,2	2,8	2,7	12,2
Februarie 2011	4,9	2,8	4,4	8
Martie 2011	4,9	5,2	4,4	7,4
Aprilie 2011	5,5	4,5	4,6	10,5
Mai 2011	6,9	4,9	6,3	10,7
Iunie 2011	6,6	1,3	6,2	9,2
Iulie 2011	8	3,4	7,8	9,6
August 2011	7,7	3,4	7,4	9,6
Septembrie 2011	7,9	3,4	7,7	9,6
Octombrie 2011	8,4	-0,5	8,4	9,7
Noiembrie 2011	8,8	1,4	8	14,8
Decembrie 2011	8,1	-1	7,1	14,8
Ianuarie 2012	10,4	-1,6	9,8	14,8
Februarie 2012	6,6	1,1	6	10,4
Martie 2012	6,5	-1,1	5,9	10,4
Mai 2012	5,8	-1,1	5,7	7,3
Aprilie 2012	5,7	-0,1	5	9,9
Iunie 2012	6,0	5,2	5,3	9,9
Iulie 2012	5,0	4,3	4,1	9,9
August 2012	4,8	5,4	3,9	9,9
Septembrie 2012	5,3	5,7	4,4	9,9
Octombrie 2012	5	10	4,1	9,7
Noiembrie 2012	5	7,8	4,9	4,9
Decembrie 2012	4,5	10,6	4,3	4,9

	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere al cursului nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2006	13,1	16,5	4,2	5	-4,6	-4,8
2007	12,1	16,6	-7,5	0,7	-15,4	-8,4
2008	10,4	15,3	-14,4	-7,9	-21,2	-15,9
2009	11,1	15,5	6,9	1,4	6,6	1,8
2010	12,4	16,4	11,3	5,8	5,3	0,2
2011	11,7	16,3	-5,1	-0,4	-9,1	-4,9
Ian. - Sep. 2006	13,1	16,3	4,1	2,7	-3,6	-6,4
Ian. - Sep. 2007	12,4	16,6	-5,5	2	-13,5	-7
Ian. - Sep. 2008	10,4	15,8	-16,1	-4,9	-23,3	-14
Ian. - Sep. 2009	11,0	15,1	5,9	-4,7	4,8	-4,7
Ian. - Sep. 2010	12,5	16,5	13,7	9,2	7,9	3,4
Ian. - Sep. 2011	11,7	16,5	-6,3	0,1	-10,1	-4,2
Ian. - Sep. 2012	12,1	15,4	2,9	-6,3	0,2	-8,3
Trimestrul I 2011	12,1	16,5	-4	-5,3	-7,7	-8,6
Trimestrul II 2011	11,6	16,7	-8,3	3,5	-11,6	-0,7
Trimestrul III 2011	11,5	16,3	-6,7	2,5	-11	-3,3
Trimestrul IV 2011	11,8	15,9	-1,1	-1,9	-5,9	-7
Trimestrul I 2012	11,8	15,5	-1,7	-5,8	-4,9	-8,9
Trimestrul II 2012	11,9	15,3	2,5	-8,6	0,4	-10
Trimestrul III 2012	11,9	15,3	2,5	-8,6	5,3	-6,1
Trimestrul IV 2012	12,4	15,5	8	-4,5		

	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere al cursului nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
Ianuarie 2011	12,2	16,3	-1,2	-7,5	-6,1	-11,4
Februarie 2011	12	16,4	-5,8	-6	-9,1	-9
Martie 2011	11,9	16,7	-5,1	-2,3	-7,9	-5,3
Aprilie 2011	11,7	16,9	-6,3	0,7	-9,4	-2,9
Mai 2011	11,6	16,7	-8,5	4,3	-11,6	0
Iunie 2011	11,6	16,7	-10,2	5,7	-13,7	0,7
Iulie 2011	11,5	16,5	-8,4	2,8	-12,4	-2,7
August 2011	11,4	16,3	-6,2	4,2	-10,9	-2,3
Septembrie 2011	11,6	16	-5,3	0,5	-9,6	-4,9
Octombrie 2011	11,8	16,1	0,2	-1,1	-4,6	-6,4
Noiembrie 2011	11,7	15,9	-0,7	-1,6	-5,7	-7
Decembrie 2011	11,8	15,6	-3	-3,1	-7,3	-7,6
Ianuarie 2012	11,8	15,2	-3,3	-6,7	-7	-10,4
Februarie 2012	11,8	15,7	-1,1	-4,4	-4,1	-7,4
Martie 2012	11,9	15,6	-0,8	-6,5	-3,5	-9
Mai 2012	11,8	15,5	0,9	-8,1	-1,3	-9,7
Aprilie 2012	11,9	15,2	2,7	-8,7	0,1	-10,1
Iunie 2012	12,1	15,1	4,4	-9,3	2,4	-10,2
Iulie 2012	12,4	15,2	7,4	-7,8	4,7	-8,8
August 2012	12,5	15,5	9,9	-5,1	7,1	-6,6
Septembrie 2012	12,4	15,9	7	-0,7	4,2	-2,7
Octombrie 2012	12,3	15,9	3,9	-1,6	2,2	-2,8
Noiembrie 2012	12,3	15,8	5,2	-0,6	3,3	-2
Decembrie 2012	12,2	16	3,4	2,8		

Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Datoria publică, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %
2006	17827,2	23%	17973,9	29%	13058,6	146,7	33%
2007	22292	25%	22415,6	25%	12393,1	123,6	34%
2008	25516,9	14%	26146,9	17%	11604,36	630	34%
2009	23517,7	-8%	27354,3	5%	14622,6	3836,6	32%
2010	27550,9	17%	29328,9	7%	18870,8	1778	31%
2011	30150,5	9%	32117	10%	24005,4	1958,5	31%
Trimestrul I 2009	4974,8	-9%	6057,3	17%		1082,5	
Trimestrul II 2009	5858,2	-7%	6853,5	5%	12936,4	2077,8	
Trimestrul III 2009	5823,7	-9%	6496,1	2%	13805,3	2750,2	
Trimestrul IV 2009	6861	-6%	7947,4	-1%	14622,6	3836,6	
Trimestrul I 2010	5582,4	12%	6451,2	7%	17458,1	868,8	
Trimestrul II 2010	6817,4	16%	7253,9	6%	18005,1	1305,3	
Trimestrul III 2010	6711,9	15%	6903	6%	18564,7	1496,4	
Trimestrul IV 2010	8439,2	23%	8720,8	10%	18870,8	1778	
Trimestrul I 2011	6122	10%	6640,5	3%	18768	518,5	
Trimestrul II 2011	7524,5	10%	8368,6	15%	18991,7	1362,6	
Trimestrul III 2011	7598	13%	7643,3	11%	19875,2	1407,9	
Trimestrul IV 2011	8906	6%	9464,6	9%	24005,4	1407,9	
Trimestrul I 2012	6582,7	8%	7363,5	11%	26034,2	780,8	
Trimestrul II 2012	8744,5	16%	8898,9	6%	26474,5	935,2	
Trimestrul III 2012	8613,5	13%	8486	11%	27429,2	807,7	
Ianuarie 2010	1520,5	6%	1802,4	14%	14512,7	281,9	
Februarie 2010	1785,5	-5%	2147,6	-1%	17177,3	644	
Martie 2010	2276,4	37%	2501,2	8%	17458,1	868,8	
Aprilie 2010	2343,6	15%	2328,9	-1%	17589,2	854,1	
Mai 2010	2111,3	16%	2242	9%	17861	984,4	
Iunie 2010	2362,5	18%	2683	10%	18005,1	1305,3	

Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (comparativ cu aceiași perioadă a anului trecut)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (comparativ cu aceiași perioadă a anului trecut)	Datoria publică, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %
Iulie 2010	2198,2	10%	2415,2	-3%	17818,6	1522,3	
August 2010	2122,4	17%	2081,2	13%	18361,3	1481,1	
Septembrie 2010	2391,3	19%	2406,6	10%	18564,7	1496,4	
Octombrie 2010	2340,3	19%	2441,6	22%	18308,2	1597,7	
Noiembrie 2010	2343,4	10%	2765	14%	18411,9	2019,3	
Decembrie 2010	3755,5	36%	3514,2	0%	18870,8	1778	
Ianuarie 2011	1840,9	21%	1876,8	4%	18849,3	35,9	
Februarie 2011	1902,4	7%	2291,4	7%	18851,1	424,9	
Martie 2011	2378,7	4%	2472,3	-1%	18768	518,5	
Aprilie 2011	2222,8	-5%	2702,3	16%	19003,5	998	
Mai 2011	2482,3	18%	2679,1	19%	18909,6	1194,8	
Iunie 2011	2819,4	19%	2987,2	11%	18991,7	1362,6	
Iulie 2011	2304,4	5%	2850,9	18%		1909,9	
August 2011	2327,2	10%	2317,9	11%		1900,6	
Septembrie 2011	2966,4	24%	2473,7	3%	19875,2	1407,9	
Octombrie 2011	2553	9%	2685	10%		1539,9	
Noiembrie 2011	2526,8	8%	2693,8	-3%		1706,9	
Decembrie 2011	3834,2	2%	4085,8	16%	24005,4	1958,5	
Ianuarie 2012	1990,9	8%	2087,6	11%		96,7	
Februarie 2012	1951,2	3%	2514,7	10%		660,2	
Martie 2012	2640,6	11%	2761,2	12%	26034,2	23,9	
Aprilie 2012	2909,8	31%	2735,9	1%		606,9	
Mai 2012	2845,6	15%	3104,4	16%		865,7	
Iunie 2012	2989,1	6%	3058,6	2%	26474,5	935,2	
Iulie 2012	2950,3	28%	3078	8%		1062,9	
August 2012	2656,8	14%	2813,5	21%		1219,6	
Septembrie 2012	3006,4	1%	2594,5	5%	27429,2	807,7	
Octombrie 2012	3030,6	19%	3108,2	16%		885,2	
Noiembrie 2012	3053,8	21%	3126	16%		957,5	

Perioada	Indicatori				Structura depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil.MDL(sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională		în monedă străină	
2005	18007683,31	14997885,58	13444,2	17679,7	50,19	46,17	38,2	3,16	17,34	0,53	36,71	12,99	5,15	18,33	11,07
2006	22776727,9	18943026,11	16590,3	19809,8	53,59	40,04	49,24	3,44	20,67	0,58	33,48	11,93	5,17	18,18	11,06
2007	31978663,96	26454375,89	26486,8	20662	61,1	31,35	48,56	3,94	24,16	0,73	28,98	15,13	6,01	18,85	10,88
2008	39122691,17	32088011,63	27811,8	24095,3	62,86	28,08	46,41	3,49	19,91	0,65	30,63	18,09	9,64	20,96	12,02
2009	39915006	33008335,6	14246,5	23834	62,33	30,33	53,59	-0,39	-2,12	0,6	38,27	14,66	7,61	20,31	12,51
2010	42269552,18	35010881,54	23429,8	26942,4	63,28	33,96	48,45	0,47	2,61	0,57	34,18	7,56	3,42	16,25	9,91
2011	47707871,76	39613543,97		30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	7,54	3,69	14,37	8,75
Trimestrul I 2009	37572432,3	30461936,8	24660,8	22498,4	63,33	28,35	53,39	1,41	7,53	0,55	29,27	19,36	10,18	23,13	13,3
Trimestrul II 2009	36586829,4	29749716,29	24660,8	22454,9	63,15	28,59	56,56	0,47	2,51	0,54	31,46	15,04	8,16	18,94	13,09
Trimestrul III 2009	37797021,5	30980486,4	23847,3	22318,7	62,62	29,44	54,56	0,16	0,87	0,52	34,53	10,77	4,88	19,04	11,89
Trimestrul IV 2009	39915006	33008335,6	23505,4	23834	62,33	30,33	53,59	-0,39	-2,12	0,6	38,27	14,66	7,61	20,31	12,51
Trimestrul I 2010	3930920677	3222470989	23740,4	24162,4	63,23	31,08	51,31	1,59	8,9	0,6	36,49	9,11	3,37	17,25	10,21
Trimestrul II 2010	39653431,7	32546028,2	24903	24138	64,05	31,49	49,7	1,78	9,94	0,52	34,81	6,65	3,32	16,46	10,49
Trimestrul III 2010	40865287,84	38516718,02	25896,4	25594,3	63,05	33,68	48,88	1,24	6,94	0,57	34,05	7,43	3,48	15,8	9,77
Trimestrul IV 2010	42302918,96	35013033,34	26915,5	26942,4	63,28	33,96	48,45	0,54	3,04	0,57	24,15	7,56	3,42	16,25	9,91
Trimestrul I 2011	43494259,88	36039545,85	27481,8	27950,8	65,43	32,54	47,98	1,73	10,07	0,7	33,2	7,88	3,38	14,6	9,09
Trimestrul II 2011	44837379,68	37354219,4	28833,4	29063,6	66,04	31,78	47,64	1,75	10,32	0,72	31,77	7,28	3,58	14,2	8,9
Trimestrul III 2011	46322984,98	33483173,31	30076,6	29794,2	64,51	32,96	46,91	1,96	11,53	0,68	31,67	6,87	3,94	14,11	8,86
Trimestrul IV 2011	47707871,76	39613543,97	30963	30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,59	33,17	8,45	3,83	13,96	7,67
Trimestrul I 2012	50078839,41	40711223,41	31952,8	30675,6	65,3	30,7	45,8	2,7	13,4	0,7	31,8	7,23	3,92	14,25	8,6
Trimestrul II 2012	53572296,47	43421074,58	32945,6	31962,1	63,4	31,3	45,7	2,3	11,6	0,7	32,3	7,59	3,79	13,69	7,92
Trimestrul III 2012	55791173,74	45476797,09		27287,1	64	31,9	44,4	2	10,5	0,7	31,6	7,94	4,97	12,58	7,78

Perioada	Indicatori				Structura depozitelor, %			Venituri și profitabilitatea%		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mii. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mii. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil.MDL(sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională		în monedă străină	
												9,7	3,59	17,03	10,67
ian.10	39645717,2	32688158,16	23648,1	24300,4	63,3	30,93	53,32	1,55	8,81	0,61	38,1	8,45	3,63	17,78	10,37
feb.10	39548558,9	32494778,8	23614,9	24151	64,01	30,31	51,25	1,49	8,38	0,61	38,29	8,45	3,63	17,78	10,37
mar.10	3930920677	3222470989	23740,4	24162,4	63,23	31,08	51,31	1,59	8,9	0,6	37,49	9,11	3,37	17,25	10,21
apr.10	3951049906	32385972,14	23849,4	24160,8	63,87	30,83	50,18	1,51	8,46	0,62	37,55	8,31	3,37	16,85	10,29
mai.10	39305857,36	32329699,37	24390	24074,2	63,73	31,59	49,75	1,78	9,96	0,65	35,55	6,45	3,32	16,81	10,15
iun.10	39653431,7	32546028,2	24903	24138	64,05	31,49	49,7	1,78	9,94	0,62	34,81	6,65	3,32	16,46	10,49
iul.10	40023064,75	32829967,34	25312,4	24404,5	64,09	31,61	49	1,99	10,57	0,64	33,94	7,79	3,43	16,02	10,43
aug.10	40107037,08	32848479,57	25660,3	24546,3	63,29	32,53	48,88	1,92	10,71	0,65	33,59	7,99	3,52	16,44	9,29
sep.10	40865287,84	33483173,31	25896,4	25594,3	63,05	33,68	48,88	1,24	6,94	0,67	34,05	7,43	3,48	15,8	9,77
oct.10	41107397,84	33625402,69	26459,8	25785,3	63,64	33,3	48,32	1,4	7,76	0,68	33,19	6,79	3,43	15,88	9,65
nov.10	41596026,78	34096665,6	26831,5	26255,7	63,23	33,84	47,92	1,28	7,11	0,69	33,36	6,82	3,18	15,24	9,31
dec.10	42302917,96	35013033,34	26915,5	26942,4	63,28	33,96	48,45	0,54	3,04	0,67	34,15	6,54	3,29	14,76	9,25
ian.11	42867398,67	35508020,14	26971,1	27494,8	63,82	33,62	48,55	1,99	11,58	0,67	34,15	6,79	3,41	15,24	9,31
feb.11	43188907,55	35798645,23	27346	27890,9	64,6	33,34	48,28	1,72	10,02	0,68	34,6	7,82	3,43	14,53	9,25
mar.11	43494259,88	36039545,85	27481,8	27950,8	65,43	32,54	47,98	1,73	10,07	0,7	33,2	7,83	3,38	14,6	9,09
apr.11	43706457,25	36333330,36	27844,6	27944,4	66,38	31,37	48,3	1,7	9,92	0,7	32,82	7,23	3,64	15,05	8,67
mai.11	44105507,72	36667328,97	28157,4	28440,8	65,79	32,07	47,2	1,82	10,68	0,71	33,34	7,83	3,38	14,59	8,96
iun.11	44837379,68	37354219,4	28833,4	29063,6	66,04	31,78	47,64	1,75	10,32	0,72	31,77	7,23	3,58	14,2	8,9
iul.11	44812702,04	37236029,98	28776,2	29116,5	65,75	31,97	46,84	1,86	10,97	0,71	32,3	7,75	3,54	14,32	9,23
aug.11	45623382,56	37905950,26	29293,3	29577,3	65,38	32,31	46,71	1,91	11,25	0,7	32,68	8	3,87	14,06	8,88
sep.11	46322984,98	38516718,02	30076,6	29794,2	64,51	32,96	46,91	1,96	11,53	0,68	31,67	6,87	3,94	14,11	8,86
oct.11	46837989,21	38893090,78	30341,2	30035,9	64,68	32,61	46,94	2,12	12,52	0,69	32,91	7,6	4,14	14,03	8,84
nov.11	46639186,44	38665909,75	30210,6	29976,6	65,09	32,42	46,38	1,83	10,82	0,68	33,35	7,37	4,07	14,57	8,79
dec.11	47707071,76	39613543,97	30963	30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	8,45	3,83	13,96	7,67
ian.12	49915280,62	39953843,84	31380	30245,9	63,3	32,3	46,3	3,1	15,4	0,7	31,5	7,06	4,03	14,71	8,36
feb.12	50710749,07	40598278,71	31999,3	30483,8	64,4	31,2	46	3,6	17,8	0,7	32,1	8,04	4,2	13,9	9,86
mar.12	50878839,41	40711223,41	31952,8	30342,8	65,3	30,7	45,4	2,9	14,6	0,7	31,8	7,32	4,2	14,05	9,36
apr.12	51338598,5	41039770,8	32265,5	30675,6	65,3	30,7	45,8	2,7	13,4	0,7	31,8	7,23	3,92	14,25	8,6
mai.12	51821950,69	41540002,05	32081,8	30921,5	64,4	31	44,6	2,6	13	0,7	32,3	7,5	3,92	13,98	8,09
iun.12	53572296,47	43421074,59	32945,6	31962,1	63,4	31,3	45,7	2,3	11,6	0,7	32,3	7,59	3,79	13,69	7,92
iul.12	54806667,13	44542420,79			63	32,7	45,9	2,3	11,8	0,7	32,3	7,4	4,19	13,38	7,74
aug.12	55152687,33	44867122,87			63,6	32,5	44,7	2,2	11,1	0,7	31,9	7,15	4,53	12,82	7,64
sept.12	55791173,74	45476797,09		27287,1	64	31,9	44,4	2	10,5	0,7	31,6	7,94	4,97	12,58	7,78
oct.12	56099442,01	45693209,67			64,7	31,4	44,3	2	10,5	0,7	32	7,72	4,5	13	7,64
nov.12	56946737,44	463678525,6			67,7	32,3	43,6	1,9	10,1	0,7	31,6	7,96	4,62	12,68	7,73

	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Baza monetară, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
2006	5145,8	8268,3	12485,3	19558,1	6512,3
2007	6664,9	10923,6	18396,8	27344,2	9537,2
2008	7578,7	11609,2	21774,1	31680,8	11633,6
2009	8849	13206,8	20942	32684,4	10456,3
2010	10107,6	15720,2	24770,7	37051,2	12115
2011	10864,5	17385,6	28265,4	40977,1	14345,2
Ianuarie 2011	9579,1	15105	24474,2	37075,2	12084,1
Februarie 2011	9488,4	15079,2	24636,5	37380,8	11772,6
Martie 2011	9731	15250,8	25001,8	37683,9	12654,5
Aprilie 2011	10348,6	15582,5	25543,1	38295,6	13290,4
Mai 2011	10233,9	15773,3	26018,9	38677,2	13217,9
Iunie 2011	10486	16077,6	26417,7	39522,1	13402
Iulie 2011	10693,1	16427,9	26907,8	39811,1	13413,7
August. 2011	10774,3	16739,5	27242,3	40353,1	14076,7
Septembrie 2011	10509,7	16662,5	27140,8	40305,5	14062,5
Octombrie 2011	10560,8	16757,1	27326,9	40598,3	14265,8
Noiembrie 2011	10314,7	16701	27157,5	40292,9	14031,5
Decembrie 2011	10864,5	17385,6	28265,4	40977,1	14345,2
Ianuarie 2012	10280,2	16169,4	27617,0	40526,7	13643,6
Februarie 2012	10476,6	16422,4	27900,1	40960,8	13843,7
Martie 2012	10673,6	16613,3	28275,1	41016,6	14074,3
Aprilie 2012	10960,7	16742,9	28601,4	41636,4	15005,9
Mai 2012	10858,8	16903,8	28958,4	41780,4	14765,1
Iunie 2012	11243,9	17400,3	29541,1	43206,1	15082,8
Iulie 2012	11760,9	18263,2	30692,8	44752,8	15668,6
August. 2012	12417,4	19124,9	32196,0	46080,8	16284,4
Septembrie 2012	12784,9	19616,7	32936,2	46770,7	16840,7
Octombrie 2012	12537,4	19443,1	33024,0	47160,0	17155,6
Noiembrie 2012	12670,7	19531,3	33590,2	47913,9	16947,5
Decembrie 2012	13240,8	20607,3	34914,6	49513,2	17633,5

	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Credite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL, %
Ianuarie 2011	8	3731,3	10/11	-	4/5	290	8
Februarie 2011	8	3934,3	11	-	5	429,1	8/11
Martie 2011	8	3685,7	11	-	5	409,8	11
Aprilie 2011	8	3537,8	11	-	5	162,5	11
Mai 2011	8	3318,1	11	-	5	174	11
Iunie 2011	8	3484,2	11	-	5	260,4	11
Iulie 2011	8	3282,7	11	-	5	218,3	11/14
August. 2011	9	3005,8	11/12	-	5/6	140,8	14
Septembrie 2011	10	2723	12/13	-	6/7	230,2	14
Octombrie 2011	10	2647,1	13	-	7	150,2	14
Noiembrie 2011	10	2783	13	-	7	186,8	14
Decembrie 2011	9,5	2717,1	12,5	-	6,5	295,4	14
Ianuarie 2012	9,5/8,5	3456,7	12,5/11,5	-	6,5/5,5	347,3	14
Februarie 2012	8,5/6,5	3771	11,5/9,5	-	5,5/3,5	226,3	14
Martie 2012	6,5/4,5	3847,7	9,5/7,5	-	3,5/1,5	139,6	14
Aprilie 2012	4,5	3377,6	7,5	-	1,5	118,5	14
Mai 2012	4,5	3576,9	7,5	-	1,5	169,6	14
Iunie 2012	4,5	3682,4	7,5	-	1,5	268,7	14
August. 2012	4,5	3943,2	7,5	-	1,5	282,1	14
Septembrie 2012	4,5	4362,6	7,5	-	1,5	217,6	14
Octombrie 2012	4,5	3961,7	7,5	-	1,5	135,4	14
Noiembrie 2012	4,5	3900,5	7,5	-	1,5	184,6	14
Decembrie 2012	4,5	3650,8	7,5	-	1,5	368,9	14

Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale, mil. MDL				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, mil. USD
	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari		
2006	3610,0	1371,4	1698,6	540,0	1013,8	409,0	516,9	87,9	2596,2	962,4	1181,7	452,1	-1582,4	39,0
2007	5029,5	1882,6	2359,9	787,0	1340,0	548,9	678,9	112,2	3689,5	1333,7	1681,0	674,8	-2349,5	36,3
2008	6489,9	2360,3	2925,4	1204,2	1591,1	623,0	820,1	148,0	4898,8	1737,3	2105,3	1056,2	-3307,7	32,5
2009	4561,3	1632,2	2088,6	840,6	1283,0	490,4	667,4	125,3	3278,3	1141,8	1421,2	715,3	-1995,3	39,1
2010	5396,8	1880,9	2433,1	1082,8	1541,5	624,0	728,9	188,6	3855,3	1256,9	1704,2	894,2	-2313,8	40,0
2011	7408,1	2632,7	3339,3	1436,1	2216,8	919,3	1083,0	214,5	5191,3	1713,4	2256,3	1221,6	-2974,5	42,7
9 luni 2006	2560,9	1007,6	1178,2	375,1	717,6	303,1	355,6	58,9	1843,3	704,5	822,6	316,2	-1125,7	38,9
9 luni 2007	3450,8	1301,8	1608,9	540,1	920,8	377,4	461,5	81,9	2530,0	924,4	1147,4	458,2	-1609,2	36,4
9 luni 2008	4868,8	1735,4	2245,0	888,4	1197,0	460,9	623,9	112,2	3671,8	1274,5	1621,1	776,2	-2474,8	32,6
9 luni 2009	3178,3	1140,4	1474,0	564,0	895,7	327,3	477,8	90,7	2282,6	813,1	996,2	473,3	-1386,9	39,2
9 luni 2010	3624,3	1224,5	1664,7	735,1	987,7	390,5	475,8	121,4	2636,6	834,0	1188,9	613,7	-1648,9	37,5
9 luni 2011	5238,6	1818,1	2412,8	1007,7	1544,9	626,4	770,1	148,4	3693,7	1191,7	1642,7	859,3	-2148,8	41,8
9 luni 2012	5282,0	1837,0	2372,8	1072,2	1548,4	667,2	721,1	160,1	3733,6	1169,8	1651,7	912,1	-2185,2	41,5
T I. 2010	1065,9	402,9	459,7	203,3	302,5	115,6	153,8	33,1	763,4	287,3	305,9	170,2	-460,9	39,6
T II. 2010	1217,1	373,4	577,5	266,2	304,4	122,5	143,7	38,2	912,7	250,9	433,8	228,0	-608,3	33,4
T III. 2010	1341,3	448,2	627,5	265,6	380,8	152,4	178,3	50,1	960,5	295,8	449,2	215,5	-579,7	39,6
T IV. 2010	1772,5	656,4	768,4	347,7	553,8	233,5	253,1	67,2	1218,7	422,9	515,3	280,5	-664,9	45,4
T I. 2011	1571,8	587,1	684,2	300,5	473,6	175,9	238,8	58,9	1098,2	411,2	445,4	241,6	-624,6	43,1
T II. 2011	1798,0	579,2	865,9	352,9	521,9	212,7	255,1	54,1	1276,1	366,5	610,8	298,8	-754,2	40,9
T III. 2011	1868,8	651,8	862,7	354,3	549,4	237,8	276,2	35,4	1319,4	414,0	586,5	318,9	-770,0	41,6
T IV. 2011	2169,5	814,6	926,5	428,4	671,9	292,9	312,9	66,1	1497,6	521,7	613,6	362,3	-825,7	44,9
T I. 2012	1709,0	655,1	720,4	333,5	504,8	201,1	252,2	51,5	1204,2	454,0	468,2	282,0	-699,4	41,9
T II. 2012	1793,5	572,1	853,0	368,4	537,0	227,3	255,8	53,9	1256,5	344,8	597,2	314,5	-719,5	42,7
T III. 2012	1779,5	609,8	799,4	370,3	506,6	238,8	213,1	54,7	1272,9	371,0	586,3	315,6	-766,3	39,8

Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale, mil. MDL				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, mil. USD
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
Ian 2011	419,2	162,8	173,3	83,1	134,4	42,5	69,9	22,0	284,8	120,3	103,4	61,1	-150,4	47,2
Feb 2011	516,9	191,6	227,3	98,0	161,0	56,6	84,1	20,3	355,9	135,0	143,2	77,7	-194,9	45,2
Mar 2011	635,7	232,7	283,6	119,4	178,2	76,8	84,8	16,6	457,5	155,9	198,8	102,8	-279,3	39,0
Apr 2011	596,9	200,6	286,4	109,9	175,8	70,8	88,5	16,5	421,1	129,8	197,9	93,4	-245,3	41,7
Mai 2011	611,3	187,9	296,7	126,7	173,6	69,7	84,3	19,6	437,7	118,2	212,4	107,1	-264,1	39,7
Iun 2011	589,8	190,7	282,8	116,3	172,5	72,2	82,3	18,0	417,3	118,5	200,5	98,3	-244,8	41,3
Iul 2011	595,7	196,1	289,9	109,7	180,9	78,9	90,3	11,7	414,8	117,2	199,6	98,0	-233,9	43,6
Aug 2011	606,6	218,1	276,4	112,1	185,9	77,1	97,6	11,2	420,7	141,0	178,8	100,9	-234,8	44,2
Sep 2011	666,5	237,6	296,4	132,5	182,6	81,8	88,3	12,5	483,9	155,8	208,1	120,0	-301,3	37,7
Oct 2011	679,0	250,5	298,6	129,9	211,2	97,6	96,5	17,1	467,8	152,9	202,1	112,8	-256,6	45,1
Noi 2011	737,6	277,7	313,0	146,9	242,7	101,1	116,0	25,6	494,9	176,6	197,0	121,3	-252,2	49,0
Dec 2011	752,9	286,4	314,9	151,6	218,0	94,2	100,4	23,4	534,9	192,2	214,5	128,2	-316,9	40,8
Ian 2012	486,4	193,9	191,0	101,5	147,5	54,3	74,8	18,4	338,9	139,6	116,2	83,1	-191,4	43,5
Feb 2012	546,9	228,0	228,8	90,1	157,9	65,9	77,0	15,0	389,0	162,1	151,8	75,1	-231,1	40,6
Mar 2012	675,7	233,2	300,6	141,9	199,4	80,9	100,4	18,1	476,3	152,3	200,2	123,8	-276,9	41,9
Apr 2012	608,2	196,6	282,4	129,2	181,6	77,8	84,3	19,5	426,6	118,8	198,1	109,7	-245,0	42,6
Mai 2012	604,6	187,7	293,0	123,9	176,5	72,5	85,7	18,3	428,1	115,2	207,3	105,6	-251,6	41,2
Iun 2012	580,7	187,8	277,6	115,3	178,9	77,0	85,8	16,1	401,8	110,8	191,8	99,2	-222,9	44,5
Iul 2012	579,6	198,5	271,6	109,5	163,0	79,0	69,1	14,9	416,6	119,5	202,5	94,6	-253,6	39,1
Aug 2012	563,2	194,5	250,6	118,1	156,6	75,8	63,4	17,4	406,6	118,7	187,2	100,7	-250,0	38,5
Sep 2012	636,7	216,8	277,2	142,7	187,0	84,0	80,6	22,4	449,7	132,8	196,6	120,3	-262,7	41,6
Oct 2012	707,2	230,7	333,6	142,9	210,2	94,8	97,4	18,0	497,0	135,9	236,2	124,9	-286,8	42,3
Noi 2012	693,8	234,6	329,1	130,1	215,9	91,2	103,3	21,4	477,9	143,4	225,8	108,7	-262,0	45,2

Perioada	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Exportul pe cap de locuitor, mil. USD	Ponderea exporturilor în exportul mondial, %	Ponderea exporturilor în PIB, %	Ponderea importurilor în PIB, %	Influxul de ISD, mil. USD	Stocul de ISD, mil. USD	Influxul de remiteri, mil. USD
2006	96,3	117,5	104,0	109,0	93,0	108,0	282,4	0,0	29,7	76,2	258,5	1278,1	1361,8
2007	127,6	137,0	109,0	110,0	117,0	125,0	374,2	0,0	30,4	83,8	541,3	1876,5	1802,4
2008	118,7	132,8	113,0	116,0	105,0	114,0	445,3	0,0	26,3	80,9	711,5	2596,3	2388,0
2009	80,6	66,9	87,0	89,0	93,0	75,0	359,6	0,0	23,6	60,3	145,3	2697,0	1701,3
2010	120,1	117,6	103,0	103,0	117,0	114,0	432,6	0,0	26,5	66,3	197,4	2879,6	1909,0
2011	143,8	134,7	107,0	110,0	134,0	122,0	622,6	0,0	31,7	74,1	281,0	3170,0	2278,3
9 luni 2006	91,7	114,5						0,0			151,2	1166,4	970,7
9 luni 2007	128,3	137,3						0,0			318,2	1645,3	1252,1
9 luni 2008	130,0	145,1						0,0			551,7	2435,7	1806,3
9 luni 2009	74,8	62,2						0,0			118,8	2689,2	1205,8
9 luni 2010	110,3	115,5						0,0			151,5	2842,2	1371,5
9 luni 2011	156,4	140,1						0,0			202,2	3098,9	1643,7
9 luni 2012	100,2	101,1						0,0			58,5	3224,5	1775,5
T I. 2010	111,9	101,3	101,0	95,0	111,0	107,0		0,0			45,5	2724,6	378,0
T II. 2010	102,4	122,7	100,0	102,0	102,0	120,0		0,0			36,0	2734,6	450,7
T III. 2010	124,0	122,4	103,0	104,0	120,0	118,0		0,0			70,1	2842,2	542,9
T IV. 2010	145,8	122,4	108,0	106,0	135,0	115,0		0,0			45,9	2879,6	537,5
T I. 2011	158,2	144,0	109,0	110,0	145,0	131,0		0,0			63,9	2962,2	443,1
T II. 2011	171,5	139,8	110,0	112,0	156,0	125,0		0,0			72,0	3046,3	570,4
T III. 2011	144,3	137,4	111,0	112,0	130,0	123,0		0,0			66,3	3098,9	630,3
T IV. 2011	121,3	122,9	103,0	108,0	118,0	114,0		0,0			78,9	3170,0	634,5
T I. 2012	106,7	109,7	98,0	103,0	109,0	106,0		0,0			29,6	3201,3	498,3
T II. 2012	102,9	98,5	95,0	96,0	108,0	103,0		0,0			0,8	3180,9	611,0
T III. 2012	92,2	96,5	94,0	95,0	98,0	102,0		0,0			28,0	3224,5	666,3

Peri- oada	Exportul principalilor parteneri comerciali, mil. USD					Importul principalilor parteneri comerciali, mil. USD					Exportul net principalilor parteneri comerciali, mil. USD							
	Moldova	SUA	UE 27	Romania	Federa- tia Rusia	Ucraina	Moldova	SUA	UE 27	Romania	Federa- tia Rusia	Ucraina	Moldova	SUA	UE 27	Romania	Federa- tia Rusia	Ucraina
2006	11061000,0	1025673,0	1456596,4	32703,2	299792,0	38432,0	11713000,0	1929629,0	1714643,6	50268,7	159025,0	44459,0	-552000,0	-903956,0	-258047,2	-17565,5	140767,0	-6027,0
2007	12779000,0	1140198,0	1766001,2	40559,0	354403,0	49296,0	13370000,0	2020403,0	1983090,0	70553,0	1223483,0	60619,0	-591000,0	-872205,0	-277003,7	-29594,8	130915,0	-11323,0
2008	14515000,0	1287442,1	1939754,5	49699,9	471606,0	66954,0	15368000,0	2169487,0	2331757,4	84316,1	291861,0	85533,0	-853000,0	-882044,9	-392002,9	-34616,2	179745,0	-18579,0
2009	11388000,0	1056043,0	1535015,7	40673,5	303388,0	39782,0	11757000,0	1652995,7	1718878,5	54463,7	191804,0	45487,0	-369000,0	-549252,7	-183862,7	-13790,2	111584,0	-5705,0
2010	13817000,0	1270263,1	1795945,6	49446,4	400630,0	51478,0	14347000,0	1969183,0	2027226,1	62043,0	240636,0	60911,0	-530000,0	-690920,7	-231200,5	-12596,6	151994,0	-9433,0
2011	16342000,0	1480432,1	2168953,8	63009,4	522013,0	68460,0	17090000,0	2255894,0	2396493,2	76518,1	323832,0	82594,0	-748000,0	-785461,9	-227539,5	-13508,7	198181,0	-14134,0
9 luni 2006	8096000,0	756419,0	1054736,7	23871,3	223718,0	27933,5	8609000,0	1433325,0	1260773,3	35816,2	112312,0	32208,0	-513000,0	-676906,0	-205336,5	-11945,0	111406,0	-4274,5
9 luni 2007	9260000,0	841256,0	1231813,9	29120,5	244911,0	35692,0	9689000,0	1494199,8	1426293,4	49401,9	153883,0	42356,0	-429000,0	-642943,8	-196479,5	-20281,4	91028,0	-6664,0
9 luni 2008	11350000,0	990631,9	1511969,9	39497,2	373570,0	53563,0	12041000,0	1682438,8	1834233,1	60864,0	218599,0	67902,0	-591000,0	-691826,9	-322263,2	-27366,8	155011,0	-14399,0
9 luni 2009	8138000,0	762031,9	1098180,1	29041,1	207829,0	27482,0	8427000,0	1157203,1	1245588,8	38810,4	131462,0	31575,0	-289000,0	-395144,0	-147408,8	-9769,4	76367,0	-4093,0
9 luni 2010	10015000,0	930633,6	1293568,8	35256,1	287091,0	36292,0	10434000,0	1449579,3	1469286,1	44385,1	172112,0	41857,0	-419000,0	-518945,7	-175717,3	-9129,1	114979,0	-5565,0
9 luni 2011	12206000,0	109638,3	1612969,7	47364,8	377309,0	49954,0	12785000,0	1694910,5	1812222,3	57143,6	233331,0	59483,0	-59000,0	-588272,2	-199252,6	-9778,8	143978,0	-9529,0
9 luni 2012	12111000,0	1152192,8	1607902,3	42878,4	390429,0	51042,0	12713000,0	1750175,5	1718769,3	52016,2	240370,0	62256,0	-602000,0	-597982,7	-110867,0	-9137,9	150059,0	-11254,0
T.I. 2010	3151000,0	296965,6	407763,8	10945,8	92226,0	10337,0	3280000,0	440348,0	468889,8	13799,8	45677,0	11796,0	-129000,0	-143382,4	-61126,0	-2854,0	46549,0	-1459,0
T.II. 2010	3380000,0	315121,5	427172,2	11785,1	97368,0	12756,0	3510000,0	491705,6	488598,3	15310,7	58104,0	13793,0	-130000,0	-176584,1	-61426,0	-3525,6	39264,0	-1037,0
T.III. 2010	3484000,0	316546,5	458632,8	12525,1	97497,0	13199,0	3644000,0	517525,7	511798,0	15274,6	68331,0	16268,0	-160000,0	-198979,2	-53165,2	-2749,4	29166,0	-3069,0
T.IV. 2010	3802000,0	347629,5	502376,8	14190,3	113539,0	15186,0	3913000,0	519604,5	557940,1	17657,8	76524,0	19054,0	-11000,0	-171975,0	-55563,3	-3467,6	37015,0	-3868,0
T.I. 2011	3844000,0	351553,7	514481,1	15209,5	113237,0	15378,0	4030000,0	523145,9	581722,3	17272,0	55077,0	18504,0	-186000,0	-171592,2	-67241,2	-2062,5	48160,0	-3126,0
T.II. 2011	4165000,0	371105,2	548808,5	15926,8	133704,0	17472,0	4366000,0	573591,1	616794,0	20281,5	83038,0	19853,0	-201000,0	-202485,9	-67985,4	-4354,8	50666,0	-2381,0
T.III. 2011	4197000,0	373979,4	549680,0	16228,6	130368,0	17104,0	4389000,0	588173,5	631706,1	19590,1	85216,0	21126,0	-192000,0	-214194,1	-64026,0	-3361,5	45152,0	-4022,0
T.IV. 2011	4136000,0	383793,8	555984,1	15644,7	144704,0	18506,0	4305000,0	580983,5	584270,9	19374,5	90501,0	23111,0	-169000,0	-197189,7	-28286,8	-3729,8	54203,0	-4605,0
T.I. 2012	3994000,0	381601,6	532218,1	14490,8	131766,0	16161,0	4231000,0	566711,7	590877,9	16753,8	72586,0	19079,0	-237000,0	-185110,1	-58659,7	-2255,0	59180,0	-2918,0
T.II. 2012	4109000,0	392163,9	542493,4	14466,3	131919,0	17519,0	4270000,0	594919,6	564999,1	18113,7	81860,0	21844,0	-161000,0	-202755,7	-22505,7	-3647,3	50059,0	-4295,0
T.III. 2012	4008000,0	378427,3	533190,8	13913,2	126744,0	17362,0	4212000,0	588544,2	562892,4	17148,8	85924,0	21403,0	-204000,0	-210116,9	-29701,6	-3235,5	40820,0	-4041,0
Jan 2011	1208000,0	110178,9	150250,4	4576,2	30346,0	4648,0	1296000,0	171778,4	188786,8	4855,8	16309,0	5069,0	-8800,0	-61599,5	-38536,4	-279,6	14037,0	-421,0
Feb 2011	1900000,0	106466,8	170784,5	4818,8	39246,0	4724,0	1233000,0	160554,2	180944,4	5375,9	21825,0	6387,0	-43000,0	-50907,4	-10159,9	-557,2	17421,0	-1663,0
Mar 2011	1446000,0	131728,0	193446,2	5814,5	43645,0	6006,0	1501000,0	190813,3	211091,1	7040,2	26943,0	7048,0	-55000,0	-59085,3	-18544,9	-1225,8	16702,0	-1042,0
Apr 2011	1352000,0	129599,4	177504,9	4944,4	43880,0	5605,0	1411000,0	183037,6	202345,9	6348,4	27116,0	6298,0	-59000,0	-59078,2	-24841,0	-1404,1	18764,0	-693,0
May 2011	1405000,0	124106,8	190124,4	5542,9	43645,0	5700,0	1487000,0	193944,1	210920,7	7226,0	28177,0	6767,0	-87000,0	-69837,3	-20796,3	-1683,1	15468,0	-1067,0
Iun 2011	1408000,0	123039,0	181179,3	5439,5	44179,0	6167,0	1468000,0	196609,4	203527,5	6707,1	27745,0	6788,0	-6000,0	-73570,4	-22348,2	-1267,6	16334,0	-621,0
Iul 2011	1394000,0	120239,2	186851,8	5455,1	41986,0	5356,0	1435000,0	192229,9	202641,9	6405,5	27490,0	6527,0	-41000,0	-71990,7	-15790,1	-950,4	14496,0	-1171,0
Aug 2011	1381000,0	126633,4	176476,5	4982,0	44541,0	5780,0	1476000,0	201475,7	208988,1	6250,7	30172,0	7214,0	-95000,0	-74842,3	-32511,6	-1768,6	14369,0	-1434,0
Sep 2011	1422000,0	127106,8	186351,5	5791,4	43841,0	5968,0	1478000,0	194679,9	202076,0	6933,9	27554,0	7385,0	-56000,0	-67381,1	-15724,4	-1142,5	16287,0	-1417,0
Oct 2011	1385000,0	131057,7	185827,7	5658,1	46045,0	5756,0	1448000,0	196779,6	201251,0	6727,2	29403,0	7544,0	-63000,0	-65721,9	-15423,2	-1069,1	16642,0	-1788,0
Nov 2011	1395000,0	125896,8	188479,5	5635,2	47321,0	6276,0	1471000,0	195085,5	201130,6	6888,3	30407,0	7677,0	-6000,0	-69185,7	-12651,0	-1253,1	16914,0	-1401,0
Dec 2011	1356000,0	126837,3	181676,7	4351,3	51338,0	6474,0	1386000,0	189118,4	181889,3	5759,0	30691,0	7990,0	-3000,0	-62281,1	-212,6	-1407,6	20647,0	-1616,0
Ian 2012	1247000,0	118208,7	160105,9	4489,0	39737,0	5325,0	1340000,0	188291,4	192013,6	5082,0	19219,0	5385,0	-93000,0	-70082,7	-31907,7	-593,0	20518,0	-60,0
Feb 2012	1295000,0	123428,0	176507,7	4650,4	45157,0	4960,0	1379000,0	176109,5	193561,3	5326,6	24793,0	6760,0	-84000,0	-52681,5	-17053,5	-676,3	20364,0	-1800,0
Mar 2012	1452000,0	139644,9	195604,5	5359,5	46872,0	5876,0	1512000,0	202310,8	205302,9	6345,2	28574,0	6934,0	-6000,0	-62345,9	-9698,4	-985,7	18298,0	-1058,0
Apr 2012	1333000,0	127411,4	173868,0	4649,1	45119,0	5795,0	1398000,0	194609,8	190393,3	5840,8	26796,0	7263,0	-65000,0	-67198,4	-16525,3	-1191,7	18323,0	-1468,0
May 2012	1404000,0	131734,9	185405,2	5115,6	45828,0	6239,0	1473000,0	203514,3	190807,9	6403,3	28145,0	7582,0	-69000,0	-71779,4	-5402,7	-1287,7	17683,0	-1343,0
Iun 2012	1372000,0	132017,6	183220,2	4701,6	40972,0	5485,0	1399000,0	196795,5	183797,9	5869,6	26919,0	6969,0	-27000,0	-63777,9	-577,7	-1167,9	14053,0	-1484,0
Iul 2012	1332000,0	125158,3	183106,7	4629,4	40645,0	5760,0	1399000,0	196763,4	180116,0	5545,5	25954,0	7198,0	-67000,0	-76075,1	-2990,7	-916,1	11051,0	-1438,0
Aug 2012	1307000,0	128631,5	172901,0	4358,7	42054,0	5832,0	1387000,0	199066,7	189524,5	5610,6	29414,0	7278,0	-8000,0	-71235,2	-16623,4	-1251,9	12640,0	-1446,0
Sep 2012	1369																	

Perioada	Înregistrarea întreprinderilor	Rădiera întreprinderilor
Trimestrul I 2011	1931	797
Trimestrul II 2011	1629	965
Trimestrul III 2011	1543	861
Trimestrul IV 2011	1637	807
Total 2011	6740	3430
Trimestrul I 2012	1757	852
Trimestrul II 2012	1499	760
Trimestrul III 2012	1378	845
ian.2012	496	270
feb.2012	562	284
mar.2012	699	298
apr.2012	451	219
mai 2012	559	271
iun 2012	489	270
iul 2012	438	362
aug 2012	445	288
sep 2012	495	195
oct 2012	564	211
noiembrie 2012	584	207
dec 2012		

Situția demografică												
Indicatorii Sectorului Social	Decedați în vârstă sub 1 an		Decedați		Născuți-vii		Numărul populației prezentă (mii locuitori) la începutul anului		Numărul populației stabilă (mii locuitori) la începutul anului		Sporul natural	
	Sporul natural: la 1000 locuitori - născuți-vii - decedați		Sporul natural: la 1000 locuitori - decedați		Sporul natural: la 1000 locuitori - născuți-vii						Sporul natural (pers.)	
	Numărul decedați în vârsta sub 1 an - total (pers.)		Numărul decedați - total (pers.)		Numărul născuți-vii - total (pers.)						Sporul natural: la 1000 locuitori - născuți-vii - decedați	
	Sporul natural: la 1000 locuitori - născuți-vii - decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural: la 1000 locuitori - decedați		Sporul natural: la 1000 locuitori - născuți-vii						Sporul natural: la 1000 locuitori - căsătorii	
	Numărul căsătoriilor - total (numărul)		Numărul divorțurilor - total (numărul)								Sporul natural: la 1000 locuitori - divorțuri	
TOTAL 2008	473	12,2	41948	11,8	39018	10,9	3424,4	3572,7			-2930	7,5
TOTAL 2009	493	12,1	42139	11,8	40803	11,4	3419,4	3567,5			-1336	7,5
TOTAL 2010	476	11,6	43631	12,3	10474	11,4	3415,6	3563,7			-3157	7,4
TOTAL 2011	430	11,0	39234	11,0	39162	11,0	3560,4	3560,4			-72	7,3
Ianuarie												
T1 Februarie	96	10,4	11095	12,5	9263	10,5					-1832	4,0
Martie												
Aprilie												
T2 Mai	180	9,5	20836	11,8	18979	10,7					-1857	4,9
Iunie												
Iulie												
T3 August	260	8,8	29528	11,1	29649	11,1					121	6,7
Septembrie												

Indicatorii Sectorului Social		Piața forței de muncă																		
		Numărul persoanelor economic activă (mii pers.)	Rata de activitate a populației, %						Numărul persoanelor ocupate (mil pers.)	Rata de ocupare a populației, %						Numărul șomerilor BIM (mii pers.)	Rata șomajului, %			
			Total	bărbați	femei	urban	rural	Total		bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați		femei	urban	rural	
TOTAL 2008		1302,8	44,3	47,3	41,5	47,1	42,2	1251,0	42,5	45,2	40,1	44,5	41,0	51,7	4,0	4,6	3,4	5,5	2,7	
TOTAL 2009		1265,3	42,8	46,2	39,7	47,4	39,3	1184,4	40,0	42,6	37,7	43,6	37,4	81,0	6,4	7,8	4,9	8,0	5,0	
TOTAL 2010		1235,4	41,6	45,0	38,6	47,2	37,5	1143,4	38,5	40,9	36,4	42,7	35,4	92,0	7,4	9,1	5,7	9,6	5,4	
2011	Ianuarie																			
	T1 Februarie	1137,7	38,2	41,3	35,5	46,6	32,1	1030,5	34,6	36,4	33,0	41,9	29,3	107,2	9,4	11,9	6,9	10,0	8,8	
	Martie																			
	Aprilie																			
	T2 Mai	1328,7	44,7	49,2	40,5	49,6	41,0	1246,1	41,9	45,8	38,4	45,7	39,0	82,6	6,2	7,0	5,3	7,9	4,7	
	Iunie																			
	Iulie																			
	T3 August	1347,2	45,3	48,3	42,6	48,1	43,2	1276,2	42,9	45,5	40,6	44,7	41,6	71,0	5,3	5,7	4,8	7,1	3,7	
	Septembrie																			
	Octombrie																			
	T4 Noiembrie	1216,4	40,9	43,5	38,5	47,8	35,8	1141,1	38,4	40,5	36,4	44,0	34,3	75,3	6,2	6,8	5,6	8,0	4,4	
	Decembrie																			
TOTAL 2011		1257,5	42,3	45,6	39,3	48,0	38,0	1173,5	39,4	42,1	37,1	44,1	36,0	84,0	6,7	7,7	5,6	8,2	5,2	
2012	Ianuarie																			
	T1 Februarie	1103,7	37,0	38,8	35,3	45,6	30,5	1023,9	34,3	35,2	33,6	41,9	28,6	79,8	7,2	9,5	5,0	8,1	6,2	
	Martie																			
	Aprilie																			
	T2 Mai	1266,9	42,5	45,6	39,6	46,3	39,6	1209,3	40,5	43,1	38,2	43,2	38,6	57,6	4,5	5,4	3,6	6,8	2,6	
Iunie																				
Iulie																				
T3 August		1286,9	43,1	46,0	40,5	46,5	40,7	1224,7	41,1	43,3	39,0	43,1	39,6	62,2	4,8	5,9	3,7	7,3	2,8	
Septembrie																				

Indicatorii Sectorului Social	Minimul de existență													
	TOTAL, MDL							URBAN, MDL						
	Copii							Copii						
	Minimul de existență - medie, Total, MDL	Populația aptă de muncă, total	Pensionari	Total	până la 1 an	în vârstă 1-6 ani	în vârstă 7-16 ani	Minimul de existență - medie, Urban, MDL	Populația aptă de muncă, total	Pensionari	Total	până la 1 an	în vârstă 1-6 ani	în vârstă 7-16 ani
TOTAL 2008	1368,1	1446,5	1167,4	1267,4	491,0	1091,8	1400,0	1482,8	1544,3	1251,1	1405,0	543,6	1213,3	1564,7
TOTAL 2009	1187,8	1251,1	1022,8	1112,0	451,0	964,3	1228,3	1295,3	1344,3	1106,8	1240,0	503,3	1076,3	1376,5
TOTAL 2010	1373,4	1453,1	1184,3	1258,1	498,8	1095,9	1409,3	1498,1	1567,0	1277,3	1397,9	555,5	1220,3	1576,1
TOTAL 2011	1503,0	1582,8	1305,6	1391,4	590,6	1238,3	1550,1	1649,9	1722,3	1414,9	1551,3	659,5	1384,0	1740,7
2012														
T1														
Ianuarie														
Februarie	1455,7	1524,9	1256,7	1384,6	601,2	1264,7	1528,2	1600,7	1663,1	1369,2	1552,1	674,4	1419,7	1722,8
Martie														
Aprilie														
T2														
Mai	1455,1	1531,1	1259,7	1357,5	568,5	1217,9	1512,7	1608,0	1676,6	1379,1	1530,6	641,5	1375,6	1716,1
Iunie														
Iulie														
T3														
August	1456,9	1531,9	1259,5	1364,3	577,4	1208,7	1528,5	1563,9	1631,1	1337,0	1490,1	631,9	1323,7	1679,4
Septembrie														

Indicatorii Sectorului Social	Veniturile disponibile ale populației						Cheltuielile de consum ale populației													
	Structura veniturilor disponibile ale populației, %						Structura cheltuielilor de consum ale populației, %													
	Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						alte bunuri și servicii							
	Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						hotel, restaurant, cantină							
	Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						învățământ							
	Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						agrement							
Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						servicii de comunicații								
Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						transport								
Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						sănătate								
Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						dotarea locuinței								
Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						locuințe și comodități								
Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						îmbrăcăminte și încălțăminte								
Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						băuturi alcoolice, tutun								
Veniturile disponibile ale populației MDL						Cheltuielile de consum ale populației MDL						produse alimentare								

TOTAL 2008	1188,6	42,9	10,5	7,5	0,3	14,9	23,9	1227,5	40,2	1,9	12,7	16,3	4,8	5,6	4,9	4,9	2,1	0,4	2,3	3,9
	TOTAL 2009	1166,1	45,3	8,9	6,5	0,2	17,5	21,7	1217,4	40,8	1,8	12,2	16,2	3,9	6,2	4,7	5,0	2,0	0,5	2,5
TOTAL 2010	1273,7	42,6	9,8	6,8	0,1	18,7	22,0	1371,7	40,8	1,8	10,8	17,8	3,9	6,4	4,9	4,6	1,7	1,3	2,2	3,8
TOTAL 2011	1444,7	44,7	10,0	6,8	0,4	18,1	20,1	1534,1	42,5	1,8	10,4	18,1	3,6	5,4	5,2	4,4	1,7	1,1	1,9	4,0
T1	1439,3	43,9	10,1	5,9	0,1	18,4	21,6	1510,8	43,7	1,6	10,9	18,3	3,0	6,2	3,8	4,5	1,1	1,1	2,1	3,7
	T2	1523,1	43,7	9,8	6,3	0,6	19,0	20,7	1582,6	43,7	1,6	11,2	18,5	3,3	4,8	4,5	1,4	0,9	1,8	3,8
T3	1507,3	41,4	9,1	8,5	0,0	20,6	20,4	1675,3	42,0	1,7	10,3	19,0	4,1	6,5	4,3	4,3	1,9	1,0	1,3	3,6
	2012																			

Indicatorii Sectorului Social	Remunerarea muncii				Protecția socială a populației									
	Căștigul salarial mediu lunar - Total		Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de anul precedent), %		Indicele câștigului salarial real lunar (față de anul precedent), %		Numărul pensionarilor - Total (la sfârșitul anului) (mii pers.)		Pensionarii aflați în evidența organelor de asigurare socială (mii pers.)					Mărimea medie a pensiei lunare stabilite a pensionarilor aflați în evidența organelor de protecție socială a populației (la sfârșitul anului) MDL
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR			pentru limită de vârstă	de invaliditate	în urma pierderii întreținătorului	pentru vechime în muncă	Total	
TOTAL 2008	2529,7	243,4	165,4	122,5	143,0	133,0	108,7	639,4	621,4	455,2	131,3	26,3	8,6	646,4
TOTAL 2009	2747,6	247,2	177,0	103,6	101,5	107,0	108,6	643,4	624,5	457,9	133,3	24,9	8,5	775,5
TOTAL 2010	2972,2	240,4	181,2	103,2	97,3	102,4	100,7	646,7	627,2	460,5	134,3	23,7	8,6	810,9
TOTAL 2011	3193,9	272,1	195,5	111,6	113,2	107,9	103,7	658,4	638,3	473,1	135,8	20,6	8,8	874,1
T1	3139,0	265,8	206,1	110,7	114,5	118,6	103,5		638,6					874,1
Februarie	3166,0	266,5	201,9	109,8	111,0	114,8	103,4							
Martie	3273,5	276,3	209,6	109,7	110,6	117,3	104,1							
Aprilie	3350,3	283,8	215,6	106,9	105,9	116,0	102,1		640,3					874,0
T2	3489,8	294,2	229,1	108,5	106,1	118,8	104,2							
Mai	3913,5	323,8	258,4	110,0	105,5	121,0	106,1							
Iunie	3574,9	289,2	234,8	109,6	102,3	118,6	105,4		642,5					957,2
Iulie	3503,6	280,4	226,4	110,4	100,5	116,3	105,7							
T3	3421,5	275,7	215,1	108,3	101,2	109,1	103,2							
August														
Septembrie														
T4	3482,3								645,7					957,9
Octombrie														

Indicatorii Sectorului Social	Infrațiuni														Infrațiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
	Infrațiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)				Infra- țiuni privind viața sexuală (cauze)		Infrațiuni contra patrimoniului (cauze)						Infrațiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)				Infrațiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infrațiuni economice (cauze)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
	Total				Total		Viol		Total		Furt		Tâlhărie		Jaf		Escrocherie		Pungășie		Șantaj		Total		Infrațiuni legate de droguri		Total		Trafic de copii		Total		Fabricarea banilor falși		Total		Huliganism																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						

Redactor-șef CE: Iulita BÎRCĂ
Redactor: Lucia CUTASEVICI
Designer copertă: Virgiliu MOREI

Adresa redacției: Complexul Editorial, IEFS, MD-2064,
or. Chișinău, str. I. Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.iefs.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 14.02.2013. Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 6,6. Coli editoriale 7,5. Com. 2.
Complexul-Editorial al IEFS, 2013